

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

September, Oktober, November, December 1909.

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT.

FEMTE RÆKKE.

UDGIVET AF

SAMFUNDET FOR DANSK-NORSK GENEALOGI
OG PERSONALHISTORIE.

VED

G. L. GROVE.

6. BINDS 3DE HEFTE.

(30TE AARGANG).

I KOMMISSION HOS

H. HAGERUP, OG MARIUS LUND,
KJØBENHAVN CHRISTIANIA.

1909.

Tre Hefter udgjøre et Bind.

Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie.

Medlemsbidraget er 6 Kr. aarlig.

Samfundet har udgivet:

Personalhistorisk Tidsskrift.

1. Række, Bind I—III (1880—82) ved *Fr. Krarup*.
1. — , — IV—VI (1883—85) ved *G. L. Wad*.
2. — , — I—IV (1886—89) ved Samme.
2. — , — V—VI (1890—91) ved *H. W. Harbou*.
3. — , — I—III (1892—94) ved Samme.
3. — , — IV—VI (1895—97) ved *G. L. Grove*.
4. — , — I—II (1898—99) ved *C. E. A. Schøller*.
4. — , — III—VI (1900—03) ved *G. L. Grove*.
5. — , — I—VI (1904—09) ved Samme.

Prisen for Aargangene 1881—1903 (1880 er udsolgt) er bleven nedsat til 3 Kr. for det enkelte Bind, hvorhos Prisen for hver af de fire første Rækker yderligere er nedsat til 10 Kr., for 1881—91 samlede til 15 Kr.

Bogladeprisen for det enkelte Bind er 9 Kr. Enkelte Hefter sælges ikke særskilt.

Danmark-Norges Len og Lensmænd 1596—1660, ved **Kr. Erslev**.

For Medlemmer 1 Kr. — Bogladepris 1 Kr. 50 Øre.

Breve fra 1815 til 1817 vedrørende F. P. J. Dahls Ophold i Christiania som Docent i Filosofi.

Meddeelt af hans Søn F. C. B. Dahl.

(Sluttet.)

Frederik Holst til Dahl, Kjøbenhavn 28 September 1816: Kjære, gode Dahl! Modtag herved min oprigtigste Tak for Din meget kjærkomne Skrivelse af 29 f. M., den laae paa min Pult, da jeg kom tilbage fra Møenstouren. — Du kan troe, jeg morede mig herligt paa det deilige Møen og heller ikke mindre over i Skaane, hvor jeg lærte ret fortræffeligt at sige: allraödmjukaste tjenare! og måste jag hafve ären att bokka för herran? trods nogen af mine adopterede Brødre. — Nu ere alle mine lange Besøg gjorte for i Sommer, men endnu syntes mig ikke saa ganske at være i Orden igjen efter de lange selvtagne Ferier i hele August og det meste af denne Maaned. Dog nødes jeg nu snart til at tænke paa severiora, dersom ikke Hensigten af mit Ophold henede aldeles skal forfeiles — — Öhlenschläger har indleveret sit Freyas Alter til Theaterdirectionen, der sendte den tilbage med Erklæring, at den ei fandtes Öiemedet værdig. Forfatteren — siger man — skal derpaa have tilskrevet Censorerne, at han troede at staae paa den Punkt i Danmarks Literatur, at, naar han turde risqvære at lade Stykket opføre, kunde de sagtens vove at antage det. Men de skulle have svaret, at det maatte blive ved deres eengang givne Votum. Man fortæller ellers, at Ø. skal være bleven syg af Ærgrelse over dette skuffede Haab. — Du veed da vel, at Baggesen har i en Piece, betitlet: »Peer Vrøvler« været ubændig grov imod ham i Anledning af Sangen ved sidste Fugleskydning? Taushed er vist nok det bedste Forsvarsmiddel imod Baggesen og det kjender Øhl: ret vel. — I Søndags var her en famøs Duel imellem en Schweizersk Baron Müller (hvis Fader har været Landamman) og Svensk Grev Lövenhaupt, Vicecommandant i Helsingborg. Duellen holdtes ved Lundehuset, man skjødes med Pistoler paa 10 Skridts Distance. Müller gik frie, men Lövenhaupt blev truffen imellem det 2—3 Ribbeen paa høire Side. Kuglen har ogsaa læderet Lungen og hviler udentvivil paa Mellemgulvet. Den Ulykkelige lever endnu, men maa rimeligviis døe af Saaret. Müller fik strax hemmelig Vink om at forføie sig bort, men som han ei agtede paa og blev derfor igaar ført i Castellet — Aarsagen til Duellen skal have været Tvistigheder fra flere Aar tilbage, som Müller her fordrede afgjorte — — Oberst Sundt, Chef for et af Livregimenterne, er ved en Krigsret dømt til 2 Md^{ers} Sidden paa 2den Grad i Castellet i Anledning af adskillige Uqvemsord — saasom »en gammel Nat-hue &c.« brugte imod General Schulenburg, der ønskede, at han tilligemed de øvrige her cantonerende Regimentschefer vilde underskrive et Lykønskingsbrev til Prinds Carl af Hessen, men hvortil han ei fandtes villig. — Etatsraad Wiborg — Veterinairen — nævnes som den, hvem Skjæbnen iaar har undt det lykkelige Nummer.

der bragte de 50000 rbd. — — I Formiddags fra 9 $\frac{1}{2}$ —11 $\frac{1}{2}$ forsvarede Schouw sin velskrevne Dissertats de plantarum sedib. originariis heel tapperlig imod de befalede Opponenten War, Hornemann og Reinhardt og Opponenten ex auditorio Justitsraad Schow, Stud. med. Estrup og mig. Hornemann og Reinhardt have aldrig opponeret før og maatte derfor især den sidste under Kampen beede sine Sidemænd om Ord og Phraser. Min første Opposition var den, at Ingen kunde indlade sig i at bedømme Afhdl: quoad materiam, fordi den kun indeholdt sectio prima til et opus, hvis Fortsættelse turde maaskee blive et pium desiderium — og halvgjort Arbeide kan jo Ingen bedømme, og min sidste Indvending var den, at han i at forklare Menneskenes Oprindelse syntes mig at have hældet for meget til den Mening, hvorom allerede Propheten Habakuk melder Cap. 1. v. 14. Ved den første Opposition studsede fornemmelig Censorerne, den anden bragte hele Auditoriet til at lee. Hans Respondens Bredsdorff lader allerede sin Doctor-dissertats: »en logisk Bedømmelse af Naturvidenskaberens Inddeling« circulere. Til Vinteren kunne vi vente nok en Dissertats af Zeysse: de laude alchymiae — —. Vor Konge skal være særdeles glad over Maaden, hvorpaa man har feiret Universitetsfesten deroppe — Prinds Christian bliver her i Byen i Vinter og skal for Eftertiden have Sæde i Statsraadet. — Jeg kan hilse fra Dine Venner Bang og Rosenvinge, hvem jeg talte med i Regentskirken i Formiddag og fortalte, at jeg agtede at tilskrive Dig i Aften. Hils nu hos Skps [Skjelderup], Sverdrups, Døderleins og hvem ellers Du træffer paa af dem, der med Venskab mindes mig, Din oprigtige Ven — som desuden gjør Regning paa snart at faae Brev fra Dig igjen —

Frederik Holst.

B. Bendtsen til Dahl 10 Oct. 1816 De Rygter, som siden havde udbredt sig om Deres Sygdom, som skulde komme af Climadet, om Deres Misfornøielse, som skulde komme af Stillingen, har meget bedrøvet mig Fra den Tid Professor Steenbloch gik bort, daterer jeg mine nye Byrders Periode. Hans danske Timer i øverste Classe maatte jeg strax paatage mig; nu ved Pouls [Søn af B. B.] Afreise har jeg da ugentlig faaet 34 Timer at læse, foruden de mange Timer uden for til Stiilrettelse. Naar nu Søndag gaaer med til Embedsskrivelser og Protokolholdelser og Husligheder, saa er jeg rigtig nok lettet nu efter 27 Embeds Aar Jeg takker for Anmærkningerne til Samothracisk Religion. Og finder Deres Ansichten i denne Sag meget rimelige, og maaskee de eneste rigtige speculativt tagne. Jeg havde intet orientalsk læst til Systemets indre Udvikling, og dette bliver aldrig min Sag; og endnu er der for lidet bekjendt om netop det allerældste paa Samothrace, Ideernes Gang derhen, hvorledes det maaskee tilsidst blot blev Sømands Religion, og det ældste sik forlorent. Forresten takker jeg meget for de Uleiligheder, som De saa villig vil paatage Dem til nye Samling for mig Den store Umage, De anvender paa Collegier, maa ret for Alvor rectificere Deres egne Ideer og bringe Dem vidt i Faget. Gid Frugten deraf var for Kjøbenhavnere! Biskop Balles Begravelse fremkaldte ingen Digter til Besyngelse, hvorover mange have undret sig. Kongen

bekostede Liigbegiængelsen, som skal være en gammel Ret for Confessionarius. Notarius publ. Etatsraad Olsen, hans Svigersøn, vilde havt at Gutfeld skulde have holdt Talen over ham, men deels havde Gutfeld ej sympathiseret med Balle, deels vilde han ej støde Clausen, Balles Skriftefader. Clausen skulde da, men kunde ej blive færdig og frasagde sig det. Münter tilbød sig selv, og hvorfor skulle ikke Grundtvig gjøre det samme; dog nogle sige opfordret af Gutfeld eller af dem som vilde have Klammeri mellem Clausen og Grundtvig, som ogsaa skal have været i høj Grad, og som afgjortes ved Biskopen paa den Maade, at Grundtvig ej maatte tale fra Prækestolen, men fra Chorsdørren. — Det var over det Gl. Test. Ord: En Høvding er falden i Israel. Talen roses af dem som kunde høre den; thi det kunde ej alle. Men imellem Münter og Clausen blev i Kirken stor Trætte, da begge vilde kaste Jord paa ham; Clausen opfordrede Etatsraad Lassen af Cancelliet, som var i Nærheden, at skille Trætten ad, men saa greb Münter Spaden og kastede Jorden paa. Over Kiævleriet, hvor Clausen var højroestet, skal endog have været Latter i Kirken. Ligeledes Latter i Petri Kirke over Seminaristerne fra Jonstrup, som under Saxtorff vare indkomne for at synge en af en af deres Lærere gjort Gravsang, men som gik saa miserabelt, at Münter maatte bede dem holde op. Münters Tale har i flere Henseender ej fundet Bifald. — Münter skal have givet et forfærdeligt Forslag ind til Celebration af Jubilæum 1 Novbr. 1817; man siger at Solenniteter ere fastsatte til 10 Dage i Khavn., 7 Dage paa Landet. I gamle Dage skal det have været 3 Dage. En Commission er nedsat til at bedømme og afgjøre det hele, siges der i disse Dage — — Jeg tænker nu paa, kjæreste Hr. Dahl, at De til den Tid maa tage Doctorgraden — gid i Kjøbenhavn — men ellers vil De jo i Norge blive absolut nødt dertil. Universitetet maa jo vise sig ved den Leilighed

B. Bendtsen til Dahl 10 Dec. 1816: Imidlertid seer jeg, hvor haardt De har været angrebet, og hvor lidet De troer paa Climatet for Fremtiden. — Inden jeg nærmere besvarer dette Brev, som jeg oftere har læst, fordi Deres Lyst til at komme mig til Hjælp i Embedsbyrder saa usigelig har glædet mig, maa jeg lade Dem vide, at alt staaer endnu Skolen i den samme Uvished Reent ud sagt, har jeg, efterat have betænkt og alvorlig giennemlæst Deres Brev, indgivet en Forestilling til Directionen Dem angaaende, hvori jeg har betragtet Dem deels som min Støtte i tiltagende Alder, der kunde ikke allene, og med bedste Villie vilde, aftage mig mange Arbejder og møisommelige Rettelser — deels som den der det var en sand Vinding for Skolevæsenet at acquirere Dette har jeg nu gjort paa min egen Haand. Saasnart jeg derom hører noget, skal jeg skrive, ligesom jeg venter fra Dem snarest muligt noget decisivt. Hvad der for Dem end kan være at beslutte, saa ere mine Forestillinger aldeles conditionelle, og sigte blot dertil, at Pladsen kan staae aaben for Dem, om De end ej kom før efter Paasken, da jeg nok kan trække ud. Alt kommer forresten an paa Kongen. Da jeg af Directionen har Fuldmagt til at arrangere Lærefagene, saa kan De være sikker nok paa de

gamle Sprog og Dansk i øverste Klasse Blot vi havde Dem, skal vi nok venskabelig komme ud af alting. At De maatte blive Overlærer, har jeg ogsaa admoneret Directionen om. I alt dette er forresten intet for Dem forbindende; blot Præparation. I mine Tanker er Hoved-Spørgsmaalet for Dem: Kan Deres Helbred være tient med Norges Clima? Besvares dette Spørgsmaal af Erfarenhed og Læger med Nej — saa er jo Sagen afgjort, og det er ej Ret at antage temporære Velgierninger af Universitetet eller Regjeringen, som Sygdom siden forbød at giengielde. Besvares det med Ja, saa tag imod de ikke ufortiente, eller dog i sin Tid let aftienlige Vilkaarsforbedringer og udvortes Hæderstegn. Alt dette er mit eget allene; hverken min Kone, Aarøe eller nogen er raadført; min Kone har læst Deres Brev; forresten veed hun intet, og mine Medlærere veed intet Deres Sygdoms Beskrivelse har meget bekymret mig; imidlertid er, i Deres unge Alder, sagtens Retablering mulig. Lægernes Raad faaer man følge. Jeg havde vist nok meget ønsket, at De til næste Reformationsfest kunde være med iblandt vore Doctores. Dog maaskee det endnu kan skee! Jeg haaber megen Forbedring for Deres Helbred af vort Clima og af modereret Arbeide. Det er forfærdeligt, hvor De her savnes af alle; i det mindste kan jeg ingen tale med uden at faae Spørgsmaal om Dem, og Hilsener til Dem. Det forundrer mig, at Mørner vidste om Deres Strid med Schack. Han erkjendte sig altsaa nøje om enhver. Om Wergelands Skrift vidste jeg intet før Deres Brev: der kan vel sagtens være en Deel sandt deri; men beviser jo intet mere, end at der gives slette og uretfærdige Regjeringer. Og har vel Danmark (∴ ethvert Land) lidt mindre af sine Konger end Norge?

B. Bendtsen til Dahl 29 Dec. 1816: »Kiæreste Hr. Dahl! Efterat jeg under 12 Decbr. havde tilskrevet Directionen Dem angaaende, som den der ønskede at ansættes ved en lærd Skole og især Frederichsborg mig til Lettelse etc. modtog jeg dens Skrivelse under 24 Decbr. saa lydende:

»I Anledning af det, som Hr. Prof. i Skrivelse af 12 Decbr. har yttret om Docent Dahls Ønske at kunne ansættes i den ledige Lærerpost ved Frborg lærde Skole, bliver Dem herved tjenstlig melde, at Dir. ikke tør tillade sig allerunderdanigst at andrage om, at han maatte tilbagekaldes til hans Fædreland, saaledes at hans Ansættelse i Hans Majestæts Tjeneste skulde deraf være en umiddelbar Følge, men naar han selv skulde supplicere derom, saa er denne Direction, der agter hans Evner og Kundskaber, beredvillig til allerunderdanigst at indstille Ansøgningen til Hans Majestæts allerhøieste Resolution.«

Imidlertid synes det dog Directionen betænkligt, at lade det ved en saa talrig Skole, som den i Frborg, længere henstaae med Besættelsen af Lærerposten i Historie og Geographie. Allerede førend den modtog Hr. Prof.s sidste Skrivelse, havde den, med særdeles Hensyn paa det af Dem selv ved den indtrufne Vacance udtrykkelig yttrede Ønske, henvendt sin Opmærksomhed paa Candidat Nyholm, hvis hertil indsendte Ansøgning om denne Lærerpost var ledsaget med paalidelige Vidnesbyrd om hans Duelighed

dertil. Men da Directionen ikke derved er forvisset om hans Læregaver og Bequemhed for Skoleunderviisningen, saa vil den ogsaa for det første kun ansætte ham som constitueret Lærer ved Frborg lærde Skole og det under de ved en saadan Ansættelse sædvanlige Betingelser.

Det vil være Directionen behageligt, om det kunde føje sig saaledes, at Hr. Prof. maatte erholde den attraaede Lettelse i Deres Skolearbejde ved Medhielp af den Mand, som De nu fortrinligen ønske sig, og som af Directionen forhen dertil har været udseet.

Malling.

Moldenhauer.«

Cancellie Raad Aarøe har jeg ladet see dette Brev, og efter hans Raad har jeg faaet udskrevet det. Det fine deri røber Forfatteren. Aarøe anseer Meningen deraf for denne: Da Dahl ej kan ventes herved før til Paaske, maa Nyholm for Mængden af Disciplenes Skyld constitueres, men siden sløttes til en anden Skole, naar Dahl kommer, om hvis Modtagelse af hans Majestæt Malling maa være forvisset. Hans Raad er, at De jo før jo heller saae til at komme herved, da Ansøgning indgiven fra Norge nok ej var saa rigtig. Han vil med alle en Vens Glæder celebrere Deres Ankomst, og derfor ej skrive, da han ogsaa nu og i næste Maaned ved Regnskabsaflæggelser har kun alt for travlt. — Om Nyholm end bliver her ved Skolen, som syntes ham ligegyldigt, da han hellere vilde være i Fyen, hvor hans Fader er, saa søger Irgens nu meget at komme herfra Da jeg ikke siden har middelbar eller umiddelbar hørt noget fra Dem, saa er nu alt hvad der er passeret, præliminarisk, og blot en Virkning af min Egennytte, som jeg vilde ønske maatte forenes med Deres Ønsker. Jeg længes meget efter at høre noget om Deres Helbred

Paul Bendtsen¹⁾ til Dahl, 24 Januar 1817: Kjære Ven! Tak for Dit sidste lille Brev; men det glædede mig mere, at see Brevet, og Dit Segl, end at læse Indholdet, da dette tydelig lagde for Dagen, at Din Sindsstemning baade var urolig og temmelig bekymringsfuld. — Jeg kan altfor tydelig mærke, at Du ikke er vel tilfreds med Din Forfatning, mindst med den indvortes; men jeg skrev jo ogsaa i mit sidste Brev: »vogt Dig mest for Dig selv.« — Det var at ønske, at Du kunne blive dygtig letsindig. Alvorlig maa man kun i de vigtigere Ting være; men at ansee alt for vigtigt, og at være alvorlig i alle Tilfælde, det vil Du jo let baade som Theolog og som Philosoph indsee Urigtigheden af. — Og Du maa jo dog tilstaae mig, at Du næsten i hvert eneste Tilfælde virkelig er alvorlig. Jeg vil da en sin uden Fortrydelse (som Bager Henriksen siger) sammenligne Dig med en Pharisæer, thi ligesom han lærer det bedste, og gjør det værste, saaledes lærer Du at man skal søge Harmonie imellem alle sine Følelser, men Du lader dog de tungsindige nedtrykkende o. s. v. hos Dig selv allene prædominere. — Jeg troer ikke, at der er andet for Dig at gjøre, end at arbeide i alvorlige Ting saa lidet som muligt, og for Resten

¹⁾ *Paul Bendtsen*, født 26 Novbr. 1793, Adjunkt ved Frederiksborg lærde Skole, Præst i Skelby. † 3 Decbr. 1849.

læse Bøger som Wessels og Holbergs Digte, Sigfried Klinker, Peregrine Pikle, den brune Mand, Sigfried v. Lindenbergs o. s. v., da disse umuligt kan andet end sætte Folk i det mindste for en kort Tiid i lystigt Lune; og naar denne lykkelige korte Tiid ofte gjentages, vil den dog tilsidst blive en Vane, og fortrænge en stor Deel af Din forrige Natur. Men forkaster Du denne Methode, hvortil Du vanskelig vil kunne give Dig nogen antagelig Grund; i det mindste ikke, førend Du et Aars Tiid har forsøgt den; Bliv da alvorlig, og jo mere jo bedre, og læs *blot* Philosophie, Du vil da snart komme saa vidt ind i den, at Du over den vil glemme Dig selv; og jo mindre Du tænker paa Dig selv, desto mere vil ukjærlige Erindrings Indflydelse udslettes, og desto snarere vil uformærket Din gamle Munterhed komme tilbage; og til den har jeg endnu ikke kunnet finde mere, end disse 2 Veje. — Endvidere, bliv heller hjemme, end gaae i Selskaber, hvor Du ikke i Forvejen er overbevist om, at Du vil komme til at more Dig *godt*; men naar Du er hjemme, da befat Dig ikke med at ordne Dine Hus-sager, o. s. v. thi dette er alt for ringe en Beskjæftigelse for Dig; den bringer gale og skadelige Tanker og Erindringer tilbage i Din Hukommelse; tag, lige snart Du er kommen hjem fat paa Din Philosophie. Og naar jeg kommer op til Christiania, og finder Dine Meubler ogsaa videre i god Orden, da bliver jeg vred som en Tyrk (med mindre Du da har faaet Dig en Kone). Lev vel.

Din P. Bendtsen.

Carl Salicath har været oppe til Ex. th. og faaet Laudabl. Jeg gaaer op til Juni--Juli.

.....
 Fortsættelse d. 29 Januari. Jeg hører, Du reiser til Tellemarken, god Lykke og Fornøjelse paa Reisen, tag lystige Bøger med; og riv Dig med Magt ud af Dine egne Betænkninger, naar disse angaae Dig selv. — Kongens Geburtsdag skulde man troe var i Aar truffen ind i May Maaned, saadant et prægtigt Veir var det. Jeg hørte Lærken synge, saa Ploven drive, og pillede Blomster paa Nørrefælled manu propria. Een af dem sender jeg Dig. Lev vel.

Skulde Du ikke faae mit Brev førend ved Din Tilbagereise, da gid det først maa skee i Martii Maaned. (I April vil jeg ikke raade Dig at reise om). —

Jeg har tilbageholdt baade Dit og Steenblochs Brev i kort Tiid for at kunne lade eder vide, hvem der havde faaet Medallierne til Kongens Geburtsdag. Jacob Andresen af Fredrichsborg Skole faaer den ene. — Lev vel.

Din hengivne P. B.

Døderlein¹⁾ til Dahl, Christiania 10 Februar 1817: Kjæreste snille Ven! Sandelig inderlig glædede Dit Brev os, da jeg ret ængstede mig meget ved at tænke paa Din Helbred; Herregud hvor tungt det er, Du skal plages saaledes i vort Norge; Haabet, at Reisen dog endnu skal gjøre Dig godt, trøster mig for Dig. Vær forsigtig, naar Du reiser mellem Fjeldene og paa Isene, at den norske Snøe ikke blæser Dig i Munden, hvorfor Du lukker

¹⁾ Jens Grønbech Døderlein, f. 28. Marts 1787, Lic. med., Stadsphysicus i Christiania, † 4 Januar 1867.

denne smukt til. Mon ikke Din Tandpine og Hævelse kommer af en Tandbyld, i saa Tilfælde flækker Du en Figen, lader den koge i Mælk og paalægge som et cataplasma emolliens. — Brevets Længde sagde mig strax, at det var fra Dahl, og i saa Henseende tænker jeg det modsatte af Steenbloch, thi jo længere Dine Breve ere, jo kjærere mig, og sandt at sige holder jeg mere af mit fuldstændige prosaiske Brev end af Steenblochs poetiske; dog fornøiede det os i Eftermiddag at sammenligne dem begge med hinanden, hvorved vi da ogsaa slog en Samtale af om Dig; men eet Ord i Din poetiske Epistel kunde ingen af os blive klog paa, ihvorvel jeg læser Din Haand meget godt. — Din Seddel fra Jarlsberg erholdt jeg i Eftermiddag efter det lange Brev, og denne Brevunge er kommen med Posten. — Det fornøier mig meget paa mine Landsmænds Vegne, at Du ikke gaer glip af den omtalte norske Gjæstfrihed; jeg længes ret efter at høre, hvorledes Du vil befinde Dig mellem de tellemarkske Bønder; dog stort lærer Du vel ikke at kjende til dem paa denne korte Tour. Stor Skade syntes os det var, at Du ikke brugte Dine Brillen paa Ballet; maaskee dog en af Holmestrandindernes smukke Øine kunde have sendt en varnende Straale gennem Dine Brillen og for bestandig fæstel, ja naglet hendes Billede fast paa Din retina; og sad det først der, udbredte det nok sine Virkninger videre gennem Nerver og Aarer. — Tak for Dine givne og belovede Efterretninger om Raben og hans Physicat. Naar han afgaaer, vil jeg staae meget i Tvivl om hvad jeg da skal gjøre. Christiania vil sandelig i mange Henseender tabe meget i mine Øine, naar Du forlader det, og dette bliver vel desværre for vist nok Tilfældet; gid indlagte Brev, som jeg kan af Udskriften see er fra Prof. B. Bendtsen, indeholde ønskelige Efterretninger for Dig, og i Haab derom sender jeg det flux; andre Breve ere ikke komne til Dig. — Med min Familie er det omtrent som da Du om Morgenningen ingen Indsigt havde gennem Rullegardinerne, paa det nær, at vi nu sidde og staae og den Gang laae, og mine Smaatøse da sov, men nu skrige mig Ørene fulde, saa jeg har megen Umag med at faae et nogenlunde sammenhængende Brev til Dig, men jeg trøster mig med, at det er til *Dig*. Min Mina er saa la la, men bliver da heller ikke anderledes paa flere Maaneder (sat sapienti); Liskan kan fortælle at Ole Peter er reist til Skeen; Din Guddatter er vranten for Tænder, da hun endnu kun har een. — I Dag er Markedsstøien begyndt, og alle Folk gaae Markedsgang, dog gad jeg langt hellere vandre med Dig paa de tellemarkske Fjelde og lære Dig at gaae paa Skie; jeg haaber da vel Du bliver en Mester i denne Kunst, for siden at lære den til Sjellandsfarren Apropos har Du i Forgaars Aftes seet det herlige vakre Syn af de sjeldne Nordlys? det er de smukkeste jeg nogentid har seet; man spaaer dem oftere i denne Tid; de vil vist interessere Dig særdeles Erindre Dig altid som før med Venskab

Din troe Ven Døderlein.

Ole Bang til Dahl, Kjøbenhavn 12 Februar 1817: Kiære Dahl! Gid jeg havde skrevet Dig til hvergang jeg tænkte derpaa, da havde Du faaet mange Breve fra mig, ligesaamange som der ere forløbne

Dage siden det sidste Du modtog eller det Du med Holst skulde have modtaget fra mig; Holst reiste uden at faae det og derfor har Du Aarsag atter at være vred over min lange Taushed. Vred — nej! det er min Dahl ikke men bedrøvet over at hans gamle Ven ikke har et Par Minutter tilovers fra sine Forretninger og sine Forlystelser, ikke vil eller gider opoffre lidt af den uendelige megen Tid han altid spilder, paa sin Vens Fornøielse. — Du har Ret, jeg bekiender mine Fejl, det er det første Skridt til at rette dem, og jeg retter dem lidet ved at skrive i Aften. Dit Brev modtog jeg og læste det med Smerte, altid den lidende Dahl — naar vil det blive bedre med Dig! hvorfor skal ikke saa mange Menneskers Ønsker opfyldes — alle holde vi saa meget af Fætter Dahl, alle bede vi for Din Lykke, for Din Sundhed, Din Tilfredshed. Troe mig! vi tale ret meget om Dig. — Her sidde vi nu i *Dit* lille Værelse — det har vi af flere oeconomicke Grunde valgt til vor Dagligstue — den blaa Sopha, velbekiendt gammel Ven, staaer paa Væggen ved Kakkellovnen med et Bord foran, og paa Væggen hænger et Skilderi-Uhr — dernæst staae her 4 Stole, et lille Bord og hænger et Spejl; Louisa sidder i Sophaen, Drengen en stor herlig altid smilende lille Engel ligger ved Siden med et Æble i Munden — den lille Cristella løber bagved, titter ind og kalder paa Fader og Moder — Lise syer ved den anden Ende af Bordet — og Din Oluf skriver til Dig — og hvad skal han skrive mere om? Holst har vist fortalt Dig min Tilstand i det forrige Aars sidste Qvartal — evig Sygdom, Smertes, og Medicineren — Sultecuren afpillede mig betydeligt — nu befinder jeg mig taalelig men er langt fra saa frisk som tilforn, ej engang mit Humeur har gandske holdt sig, mangen Time stemmer mig i det onde Lune — Meget har jeg at bestille og ærgerlig er jeg over at mine Forretninger ikke udføres som de skulde. Mine Forelæsninger over Encyclopædia medicinae — mit Secretariat ved det medicinske Selskab etc alt bliver ikke efter mit Ønske fuldført. — Jeg har ikke i en lang Tid været saa nedstemt, ikke før troer jeg grædt saamange Vecmodis Taarer som ved Efterretningen om min kiære Christen Smiths Død. Han var min og Louisas første Kiærligheds Ven ligesom Du var hans Efterfølger — Min Phantasie malede mig saamange af den svundne Tids Billeder og jeg græd fordi den var svunden. — Saa gjerne Haabet end tvivler om sørgelige Budskabers Sandhed, saalidet tør jeg haabe at den seeneste Notice, den Gnist af Trøst som blev os hidsendt fra Norge — har noget for sig. Min Muse har helliget ham et lille Digt, som Du vil finde i Kiøbenhavns Skilderie med Underskrift Abdul Fungol — Du faaer ikke meer i Aften.

14. Febr. Skal jeg skrive i Dag? og hvorfor ikke spørger Du maaskee — Det er en af de sorte Dage, Himlen er skyefuld, den er sort som Helvede — jeg er i ondt Lune og maler jeg dog noget her paa Papiret da bliver det vist ikke glædeligt — Du kiender neppe min Sindsstemning, Du saae den aldrig, thi skiule den kan jeg som den største — — Farvel!

3 Martz. Det var et langt Spring, hele 16 Dage skrev jeg intet, men Du maa ikke troe at jeg i alle dem var saa ilde stemt — Mit Lune forandrer sig hver Dag; jeg er kun semper idem i faa

Ting og det er min Ulykke — den evige Ustadighed og Letsind gjør mig uskikket til de fleste ret alvorlige Beskæftigelser — dog Du har vel selv lagt Mærke til den. — Nu noget Nyt, mens jeg erindrer det. Malling er bleven første dirigerende Medlem af Universitets Directionen — Moldenhauer har i de naadigste Udtryk faaet sin Afskeed derfra, for, som det hedder at kunne destobedre opoffre sine dotes til Kongens Bibliotheks Fordeel. Conferentzr. Rothe er i hans Sted bleven Medlem, en Slags deputeret. Dernæst er Engelstoft bleven 3die Medlem og Dr. Mynster til Fruekirke, min Halvbroder 4de Medlem, disse 2de sidste faaer hvert sit Departement. Rothe har faaet 800^{rbd} og de 2de andre hver 600^{rbd} Tillæg til deres øvrige Gage. Denne Forandring findes her meget —

11te Marts. Atter et langt Ophold — Alt hvad nyt jeg fortæller Dig bliver gammelt inden Du faaer det — Jeg har atter Undskyldninger fordi mit Brev ikke er bortsendt — vægtige Undskyldninger — Fader har i 14 Dage lagt i Sengen, hans Hoved-Sygdom er Gigt, men hans Alder gjør den betænkelig. Min Tid er altsaa knap. Kl. 9 $\frac{1}{2}$ kører jeg ud i Faders Eqvipage og efter at have gjort henved 40 Besøg kommen hjem Kl. 2, læser med Jordemødre til Kl. 3 spiser, læser for Studenter fra 5—6 $\frac{1}{2}$ gaar i Praxis og er som oftest hos Fader om Aftenen eller hjemme besøger mine skrivende Forretninger — Kl. er netop nu 3 $\frac{1}{2}$ og jeg venter min Middagsmad — Nok at bestille indseer Du at jeg ikke mangler, Fortienesten er ikke derefter, endnu har i alle mine Gifte-Aar ingen Maaned været saa lidet indbringende som disse 3 første i 1817 — Der er een Ting som ogsaa nu nedstemmer mig, Du gietter let at det er min Faders Sygdom — jeg tænker med Skræk paa hans Død — Foruden det at jeg mister i min elskede Fader en sielden Fader, saa ere de oeconomiske Omstændigheder visselig ikke af de bedste — Hvorfor synge Jeremiader til Dig, kiære deeltagende Ven! Du har vel ogsaa Dine Sorger, Du har mange, thi Du har andres ogsaa. — Jeg vil afbryde denne Materie og opsætte mit Skriverie til i Morgen eller en anden Dag.

15de ditto. Det er bedre med min Fader, og haaber jeg ham snart at blive karsk. — Det glæder mig, at jeg snart faaer Dig at see. Rygtet siger, at Du har faaet Permission og kommer herved. Louisa er det en Hjertens Fryd atter at kunne see sin kiære Dahl, som nok i Danmark faaer sin tabte Sundhed — Hun er ogsaa kun svagelig og har jeg i Sommer lejet Værelser til hende paa Hirschholm, hvor hun og Børnene skal blive ret raske og — hun især fornøjet — Tilfredshed mangler hun altid |: ligesaa hos os!!! kan Du svare :| — — — Jeg giennemlæser alle mine Dig tilskrevne Linier og finder dem alle at være afsiaskede Hastværks Arbejde som det hyppigst der kommer fra min Haand. Men noget er bedre end intet, det er dog altid et Brev fra

Din store Debitor Oluf.

Vær end eengang forsikkret om at min store Efterladenhed i at skrive Dig til ikke er en Følge af Mangel paa Erindring om Dig — Du er mig altid lige kiær, fiern eller nær glemmer jeg aldrig min Dahl.

J. G. Døderlein til Dahl 3 Marts 1817: Allererst bør jeg tilhviske Dig et glædeligt Haab, Dig angaaende: seer Du, Steenbloch vilde gjerne tilskrive Dig denne Ting angaaende, men »han har saa umaadelig travlt«, »det er saa kjedsommeligt at skrive,« endelig »frygter han for, at Du alligevel ikke rigtig bekommer hans Breve«, see saa, nu er min Samvittighed lettet, da jeg paa bedste Maade har undskyldt ham, og desuden vilde han blot skrive om denne Ting, som jeg nu vil med Glæde: at Du vedbliver her ved Universitetet at docere i Philosophie især paa den Maade, Du docerer baade Andre og Dig selv, ere vi jo blevne enige i ikke lader sig gjøre, men derimod, naar Du fik et Fag at docere i, der var saa let for Dig som at spise et Smørrebrød (∴ ikke at skjære og smøre det, thi deri er Du en Sinke), saa veed jeg dog i al Verden ingen ganske antagelig Grund, hvorfor Du ikke skulde tage derimod, og kjønt blive hos os (Du kan jo gjerne engang imellem besøge Skeens Omegn), og i saa Fald behøver Du ikke at erkyn-dige Dig mere om Skeens Physicat, thi da bliver jeg helst her — Steenbloch sagde nemlig, at Collegium acad. vil tilbyde Dig *Latiniteten* (en Bagatel for Dig), og Sverdrup vil i dens Sted modtage Philosophien — tænk nu kjønt *fornufligt* herover, overvei Grundene vel baade *pro* og *contra* o. s. v. o. s. v. o. s. v. Endelig behager Du ved Din Ankomst hid ikke at give Steenbloch »uhumske Ord« derfor, i saa Fald tager jeg Steenblochs Partie. Vær nu ikke alt for partisk for Danmark og Fredriksborg! Men hold alt dette hos Dig selv, til Du nærmere taler med Steenbloch — quod felix faustumque sit!

Chr. Hansteen¹⁾ til Dahl, Christiania 11 April 1817: Allerede for næsten 2 Maaneder siden fik vi Deres særdeles kjærkomne Brev; vi lyttede med Dem længselsfulde efter Hilsener fra den Danske Strandbred, og loe med Dem over Smør-Hypothesen. Men ligesaa fornøiede vi bleve ved den muntre og lette Tone i disse første $\frac{2}{3}$ af Brevet, ligesaa nedslagne bleve vi ved at beskue Aversen af den omvendte Medaille, De foreholder os i den sidste Trediedeel. Vi ville trøste os med, gode Dahl, at det kuns er mørkt Blod, der frembringer disse mørke Forestillinger, eller i det mindste potenserer dem, og at naar Suiterne af den ulykkelige Nervesygdom en Gang ere overvundne, saa bliver De den gamle raske, vel oftest alvorligt og vemodigt stemte, men dog ikke tungsindige Dahl.

Vi havde havt Lyst til at svare Dem strax, og jeg talte derfor til Steenbloch, om han vidste om De opholdt Dem længe i Laurvig, og hvor De saa tog hen; men det Skarn sagde mig, at det nok var for seent, at skrive til Laurvig, og angaaende Deres fremdeles Adresse vidste han ingen Beskeed. Først i Gaar fik vi af Døderlein at vide, at De endnu var paa Gierpen hos Præsten Munch, og at De havde været syg. — Næsten alle Pererne have været syge i denne Tid: Hersleb (*Peer Bibel*) af stærk Forkiøelse; *Peer Troldmand* af Forkiøelse og en Byld; *Peer Bog* af Feber og

¹⁾ *Christopher Hansteen*, f. 26 Septb. 1784, Adjunkt ved Frederiksborg lærde Skole 1806, Lektor i anvendt Mathem. 1813, Prof. i Astronomi ved Christiania Univ., † 15 April 1873.

Forkiølelse, og *Peer Himmel* af en Ringorm og en derpaa appliceret Spansk Flue. Saaledes har i nogen Tid næsten alle Forelæsninger standset. Nu er det ganske Pederskab igien paa Benene, og alting i den gamle Orden.

Vi saae med Forundring Deres Værelser avtereres som ledige, og jeg troer ikke, Døderlein har faaet skaffet andre isteden, saa jeg frygter for at fattig Peer Syllogismus kommer i Barocco ved sin Hiemkomst. — Vi venter Dem nu snart tillige med det milde Veir og alt andet mildt og behageligt fra Syden; gid vi maatte see Dem raskere end ved Afreisen. Lev vel! Jeg har knap Tid, og min Kone ønsker Plads paa Papiret.

Venskabeligst Chr. Hansteen.

Ordene bundne i Knipper
Og stillede zirlig i Rad
Er, der hvor Tankerne glipper,
Finker i gyldene Fad.

Vistnok et slet Tractement.
Hvoraf De snart bliver mæt;
Ogsaa jeg heller det sendte
Fyldt med en kostelig Ret.
Men, som nu Ordsproget lyder:
En Skjelm kun gi'er meer end han

har,
Tækkes De med hvad jeg byder,
Vistnok hvad end det saa var. —
„Ja“ (saa jeg ahner Dem tænke)
„Finkerne tækkes jeg med,
„Tager ved hvad hun vil skjænke
„Villien i Gjerningens Sted.
„Men hvad skal Fadet betyde?
„Ved Fadet forstaaer hun: paa

Vers.
„Vist snart vil mit Øre fortryde,
„At hun begyndte det Skjærts.

Det Indfald jeg fik, maae De
vide,

Ved Tanken om fransk Refexion:

At Finker selv monne nedglide
Fremsatte kun med Pretention. —
Den Indgang, ach vee! var for lang.

Hvor mon vel Dahl monne vanke?
Kommer han snart dog igjen!
Det er min jevnlige Tanke,
Uden hvilken en Dag ei gaaer hen.
Særdeles om Løverdags Qveld
Mindes af Fleer De tilbage.
Ønskes af Hjertet Dem Held
Og Sundhed i kommende Dage. —
Nu daglig det Haab mig forlyster:
I Maimaaned reiser jeg ned
Til Dannemarks elskede Kyster,
Og snart følger Hansteen og med. —
Min Thora kan alt klappe Kager
Og skjelmisk hun leger „titit!“
I Brede hun daglig tiltager,
Desværre i Længden kun lidt. —
Tak, Dahl! for det Brev, De mig

sendte
(Thi mig meente Brevet jo med?).
Med Latter jeg Bladene vendte —
Tilslidst trilled Taaren dog ned.

Venskabeligst H. A. Hansteen.

Steenbloch til Dahl, Christiania Skjerthorsdag Aften 1817 (afleveres hos Pastor Munck paa Gjerpen ad Skeen): Kjære Ven! Det er da sandt, hvad vi frygtede for Døderlein og jeg, at Du igjen er bleven syg! Vi erkyndigede os saa ængstelig hos hverandre om Efterretning fra Dig, da vi i 3 Uger ikke havde seet en Linie — thi Du maa vide, at omendskjønt jeg ikke havde skrevet Dig til, ventede jeg dog lige saa vel, som Døderlein Brev fra Dig. Du kan deraf slutté, hvor ubeskeden jeg er i mine Fordringer. — Arme Dreng! med Tandpine og Hovedpine og Rosen paa Armene at vandre om blandt Thules besneede Alper! Jeg kan i dette Øjeblik saa meget bedre sympathisere med Dig, da jeg selv har saadan en Hovedpine, at jeg neppe kan gjøre en Reise fra det ene Værelse til det andet. — Men hvad vilde Du da ogsaa paa den Galej? Har jeg ikke noksom advaret Dig? Ja! naar Du var en Sneemand, var det naturligt, at Du, af Frygt for at tøe op i Dalene, søgte til Dit Fædreland de evige Sneebjerge. Men nu er Du en Sydling, æltet sammen af Soelskin og Maanedug, og bedre skikkét til at

skue Apollo med sin Straalekrone Ansigt til Ansigt, end Boreas med sin Iishjelm. Dog! nu komme jo mine Betragtninger post festum! Jeg bør derfor heller bede Dig, saa snart som mueligt at ile tilbage til os, for at varme Dig i den deilige Foraarsluft, vi nu allerede i 14 Dage have haft, og for at optøe ved vor Barm det Iispandsær, hvormed Thuliterne have udrustet Dig. — Nu! Du vil da endelig forlade os! Du har endnu intet Norsk Fjeld fundet saa høit, at det kunde erstatte Dig de Danske Sletters Lavhed! Thi hvad Du i Døderleins Brev skriver, »at Du ikke passer for dette Klimat, eller, rettere sagt, for denne Klode«, ere Udtryk, der godt lade sig læse i Maaneskin. Hvorfor søger Du Sydens Klimat paa Gousta-fjeldet og vor Klode i et Ideal, som Fanden selv maa have haft den Godhed at modellere for Dig? Thi om end Philosophien var Dig en alt for snerpet Frue, saa veed jeg dog, at Du er Dus med Philosophien [Philologien]; og er Du endnu ingen Heyne eller Wolf, saa kan Du vel blive det, og — hvad der er det bedste — Folk troer, at Du er paa god Vei dertil. Hvad skulde jeg da sige, som hverken har Rygte, eller Evner til at forskaffe mig det? Men nok herom indtil vi sees. — For Dine Breve, baade de store og de smaae, takker jeg Dig, takker jeg Dig meget. Dit poetiske Brev var, uagtet de hinkende Spondæer, særdeles tækkeligt, og fristede mig til at forsøge paa, at gjøre Dig Gjengjæld med et i dandsende Jamber, men der blev ogsaa kun forsøgt derpaa, thi jeg mærkede snart, hvor tvære Muserne ere mod gamle Pebersvende, og vilde derfor ikke incommodere de knipske Jomfruer. Dit $1\frac{1}{2}$ Alen lange og $\frac{1}{2}$ Tomme brede Brev var mig saa meget desto kjærkommere, da jeg saae, at det var skrevet i et muntert Øjeblik, og behøvede ikke at ængste mig over, at Du maaskee havde faaet kolde Fødder ved at skrive det. Item takker jeg paa det forbindtligste for Dine antiqvariske og genealogiske Meddelelser. Det er mig kjært, at der dog endnu ere saa mange Grene tilovers af min Stamme, men Hovedstammen er formodentlig ganske uddød paa mig nær, der ogsaa allerede begynder at visne, og vil neppe komme til at skyde nye Skud. Det er mig kjært, at Du har gjort Bekjendskab med Baron Løvenskjolds Familie, da jeg er overbeviist om, at I alle have fundet gjensidig Interesse. Men hvorledes er Du saaledes kommen i Bekjendskab med Munk? Hils ham paa det venskabeligste fra mig. Dersom Du endnu skulde see Frøken Rye, saa hils hende. Jeg kunde særdeles godt lide hende. Nu farvel! skynd Dig at blive frisk, men vær ikke alt for frisk, at Du ikke skal blive syg igjen, og kom saa snart, som mueligt, tilbage til os. Jeg savner Dig med Utaalmodighed.

Din C. Steenbloch.

P. S. Fra Prof. Bendtsen har jeg, siden Du reiste intet Brev haft, men fra Paul havde jeg et af 26 Januar, hvilket jeg desto værre endnu ikke har besvaret. Claus West, som Du vel erindrers, er død af Nervefeber. Jeg holdt meget af ham. — Julius har nyelig faaet en Søn.

Kynde til Dahl, Frederiksborg d. 28 Maj 1817: Atter ligger ieg nu, ligesom sidst, ieg skrev Dem til paa Reysen til Jylland, og da denne Reyse vil skille mig fra alt, hvad mig kiærest er, i en

Tid af 5 à 6 Maaneder, saa begriber De let, at ieg hvad Humeuret anbelanger ikke er stemt paa det bedste, burde vel altsaa maaske ikke engang skrive, for ikke at smitte Dem, gode Kiære! som ieg veed er meere end almindelig disponeret til at stemmes [i] Moll-Tonen i Følge Deres Ildebefindende, men ieg trøster mig ved den Tanke, som vist for nærværende Tid bestandig ligger i Baggrunden hos Dem, og opliver Dem, den nemlig: at De snart skal see Deres kiære Siælland, og haaber derfor at mine Jeremiader ikke gjør meere Virkning, end den ieg netop ønsker hos en kiær deeltagende Ven. — Tak! hiertelig Tak! gode kiære Ven for Deres Brev, som ieg i Gaar modtog; ieg forsikkrer oprigtig, at det er længe siden, ieg modtog et saa kiært Brev; det vidner om, at ieg fremdeles er vedblevet at være i Deres Erindring; det er rigtig nok, hvad ieg har ventet, og naar jus talionis kommer i Betragtning ogsaa hvad ieg har fortient, thi De erindres og omtales ofte i min fortroelige Stue. — Skjønt ieg ikke venter at kunne see Dem strax, naar De kommer hertil Landet, da ieg ikke kommer hiem førend ved Slutningen af Octbr. Maaned, saa glæder det mig dog, at have det Haab, at see Dem, naar ieg kommer tilbage; thi af Deres Brev slutter ieg, at De agter reent at forlade Norge; ieg tvivler ikke om, at De jo vil komme til at savne meget godt i Norge; thi det findes der som overalt, ligesom der ogsaa overalt findes Vergelander som i Norge, med sliige har man intet at skaffe. — Jeg har for nogen Tid siden læst Falsens og Herslevs Skrifter mod Vergeland; vi have dem her i Læse-Selskabet; ieg har læst dem med megen Deeltagelse, det gjør saa godt at see, at Danmark ogsaa har nogle gode Venner i Norge; thi Norge har mange i Danmark. — For Hansteens og Steenbloks Hilsener takker ieg hjertelig, de ere mig meget kiære, NB naar de komme med velmeent Hu fra dem selv, og ieg beder dem da modtage en ærlig venskabelig Hilsen fra mig igien, med Forsikkring at enhver Efterretning om deres Vel glæder mig ærlig nu som i fordums Dage. — Hansteens Værk maae ieg endelig eye; skulle det blive færdig, inden De forlader Norge, da tag det med til mig, det kommer mig for som ieg har staaet Fadder til det Barn. — Skulle De kiende og tale med Viibes Enke, da beder ieg hende hilse ret inderlig, om hun erindrer mig fra Christiansand, da ieg var der, og nød saa megen Godhed hos hende og hendes mig meget kiære afdøde Mand, siig hende, at Efterretningen om hans Død, gik mig dybt til Hierte. — Nu noget om mig og mit Huus. De har ikke hørt noget om os siden Nyt Aar, kan ieg slutte deraf, at De ikke havde hørt, at vi allerede ere flyttede i Gr. M. Bernstorffs forrige Gaard som skeede strax efter Nyt Aar; 6 Dage efter at vi vare nogenlunde komne i Roc her, den 25 Januar, gjorde min Kone Barsel og fødte en Datter, altsaa nu 1 Søn og 2 Døttre; min Kone tilligemed alle Børnene befinde dem vel, og min Kone glæder sig meget til den Tid hun skal see Dem igien; hun beder mig hilse Dem venskabeligst, at hun haaber, at see Dem, skjønt ieg ikke er hiemme. — Ieg kommer saa lidt ud af mit Huus, at ieg intet veed at fortælle Dem [om] Frederiksborg; at Bendtsen er frisk, veed ieg, og det er en Hovedsag. Tag til Takke med disse Linier; ieg har meget at bestille

med Tilberedelsen til min Reyse, som begynder i Overmorgen. —
 Lev vel kiæreste Ven! Hav os altid i venskabelig Erindring. Deres
 ganske hengivne Kynde.

Endnu engang beder ieg Dem hilse Hansteen og Steenblok.

E. Munch¹⁾ til Dahl, Gierpen 13 Mai 1817: Deres Brev, kjære Ven, var mig kjærkomment som kun faa af dem jeg i mit Liv har modtaget; først fordi det endte den ængstelige Urolighed, hvori baade jeg og min Sophie har været for Dem med Hensyn til det afskyelige Veir og farlige Føre, vi maatte overgive Dem til, og det medens Deres Helbredstilstand var saa yderst mislig; dernæst fordi det med saa utvetydige Ord siger mig De ej vil forsmaae det Venskab, mit Hjerte følte en saa inderlig Trang til at byde Dem; en Trang, jeg — førend De gav mig Anledning til at erfare det Modsatte — ikke troede mere at komme til i saadan Grad at føle. Ikke at jeg troede mig med den modnere Alder afstumpet for Venskabs Følelser; disse ere i deres fulde Livlighed hos mig for dem, med hvem jeg staaer i Sjæle- og Hjerte-Forvandtskab, og snarere tiltage de end aftage. Men min Skjæbne har nu cengang antaget en bestemt Retning; jeg har faaet et fast Fodfæste i Verden, en bestemt Kreds at bevæge mig i, og derved begrændsedes Udsigten for mig til at knytte nye Hjerte-Forbindelser. At De, ædle unge Mand, med den lyse Forstand, det varmtfølende Hjerte tilførtes mig paa Livets Vei — det regner jeg blandt de lykkeligste Tilfælde i mit Liv — dog nei — lad mig ikke kalde det Tilfælde — det er det kjærlige Forsyns Styrelse, der vilde lade en Glædes-Kilde mere opvælde for mig i dette Liv.

I Sandhed, De vurderer for høit det Ubetydelige jeg og min Kone kunde bidrage til at taaleliggjøre Deres lidelsesfulde Tilstand paa Gierpen; vi ere Dem derimod forbundne, at De takkedes med vor simple, landlige Leilighed. Vi glæde os usigelig ved den Udsigt, De lader os skimte til om nogle Uger igjen at see Dem hos os; da vente vi rigtig nok at kunne opvarte med noget, der just ikke findes paa ethvert Sted — en usigelig yndig Natur. De maae endelig see til at faae Prof. Steenblok med Dem; jeg er vis paa at hans Maler-Kræsenhed ikke skal lade haant om de gjerpenske Udsigter, ligesom det vil være mig og min Kone saare kjært at fornye gammelt Bekjendtskab med ham. — Det var at formode, at Deres Reisen i et saa lumpent Veir og Føre, som det, De forlod os i, ikke vilde bidrage til Deres Reconvalescents; maatte dog nu Vaarluften styrke Dem igjen og bringe Dem til at glemme den Norske Aprils Injurier! — Det gaaer ellers ikke saa hastigt med Foraaret, som det tegnede til da De var hos os; lige til for et Par Dage siden har den bistre Boreas huseret ret som om han vilde give os en Afskeds-Paamindelse om, at vi ikke skulle indbilde os at være unddragne hans Iiscepter, fordi Sneec og Iis ere forsvundne. Imidlertid har nu i de sidste Dage en qvægende Regn indfundet sig og med den en mildere Luft, saa den i nogen Tid standsede Vegetation igjen er i fuldt Arbejde. —

¹⁾ *Edvard Munch*, f. 7. Febr. 1780, Sognepræst i Gierpen, †

Jeg er Dem saare forbunden for Deres venskabelige Uleilighed med mine Commissioner; jeg har aldrig længtes saaledes efter Fragtmandens Tilbagekomst som nu, da han medbringer saa megen Sjæleføde for mig. Han ventes nu her hvert Øjeblik. For Transporten af Deres Slæde skal jeg opgjøre med ham og antegne Fragten i vor Mellemregning. Ligeledes takker jeg Dem for de litterære og andre Noticer, De er saa god at meddele mig; jeg kan ikke fra denne Egn gjøre nogen Gjengjæld. — Deres Bekjendte her leve som da De var her, undtagen at Baronesse Løvenschiold blev for en Tid siden voldsomt og farligt syg, men er nu fuldkommen rask igjen. Doctoren tilskrev det hendes uforsigtige Dvælen i de nyligen gipsede Værelser. Søsteren lille Jette Cappelen er for Øjeblikket ikke vel; man formoder en for tidlig Bortgang af det nys begyndte Ægteskabs Frugt. — Raben er ikke slettere siden De reiste — ubegribeligt at han kan holde det saa længe. — De har gjort mig saare nysgjærrig efter Kluges Værk om Magnetismen; kunde De spille det i mine Hænder for en kort Tid, vilde De i høj Grad forøge min Forbindtlighed til Dem. — De opholdt Dem dog vel noget hos vor fælles Ven Ottesen i Drammen? Han er af de Mennesker, der aldrig lader høre fra sig. Jeg ønsker og haaber han med Sine befinder sig vel. Jeg beder De vil i mit Navn hilse Prof. Steenblok, Holst, Major [?] Krogh og efterhaanden som De maatte træffe dem, de flere Venner, der bad Dem hilse mig fra dem; De overbringe dem igjen min og min Kones venskabeligste Hilsen. Seer De noget den nye Tugthaus-Candidat, Præsten Lieungh? Ham beder jeg ogsaa venligst hilset. Har De hørt ham? Gjør han nogen Opsigt derinde som Taler? — De spørger mig, om jeg er fornøjet med en saa vidtløftig Correspondent som Dem? Hertil maae jeg svare Dem, at jeg al min Tid har været Elsker af at modtage lange, omstændelige Breve fra mine Venner, og ikke lettelig vil De kunne skrive for Langt eller Vidtløftigt.

Saa er da Pavels bleven Biskop i Bergen. Han var vel ogsaa den meest Competente til denne Post af Norges Geistlige af samme Alder og Embedstid, fornemmelig ihenseende til Talertalent. Forretningsmand er han vist nok ikke; men hvor vanskeligt er det ikke ogsaa at finde alt forenet?

Jeg har ikke undladt at bringe mine Statsraader og Præsten Cappelen Deres Hilsen. De beder sig igjen erindrede af Dem. Lange reiser i denne Uge til Christiania, og vil sikkert ikke mangle at hilse paa Dem. — Min Kone har en Bøn til Dem — vil De vel opfylde den? Det er om nogle Linier af Deres Haand i hendes Stambog; naar De vil glæde hende hermed, da vil hun ved Deres sikkert forventede Besøg paa Gierpen presentere Dem et Blad.

Den 17de Mai. Længere vil jeg ikke opholde mit Brev til Dem, skjønt jeg havde saa gjerne ønsket at kunne have mældet Dem Fragtmandens Tilbagekomst og Modtagelsen af de med ham sendte Sager; men — forunderligt nok — endnu har man her intet hørt til ham, skjønt Vinden maae have været ham gunstig. — Nu er da Majen traadt ind i sine Rettigheder; jeg skriver dette i min Have, Kl. 6 Morgen — men det er ogsaa en Morgen skikket til at qvæge haade Sjæl og Legeme; den herligste, reneste Vaarløft —

Jublen rundt omkring af bevingede Sangere. — Jeg befinder mig som sædvanligt fuldkommen frisk og vel; min Kone har en Tidlang havt en leed Hoste; dog haaber jeg det er ikke andet end Forkjølelse. Mine Smaac derimod ere friske og vævre som Fugle; Gutterne crindre Dem ofte; endog Edvard spørger jævnlig hvor Dahl er fremme; vi love ham da at han nok skal komme frem igjen engang — lad os nu see De lader os blive ordholdne! — Dette maae De da for denne Gang tage til Takke med. Naar Helbred og Tid tillader Dem det, da und mig igjen noget fra Dem — Imidlertid lad os svæve Dem i venskabelig Erindring, ligesom De lever i Vores — Gid De saa vist stedse leve vel og fornøjet!

Med sand Høiagtelse Deres oprigtigen hengivne

E. Munch.

Dahl til Sibbern, Christiania 13 Mai 1817: Ved at besvare Deres Brev af 18 Septbr. 1816 saa seent, som det nu skeer, vilde jeg være i en ikke liden Forlegenhed, dersom jeg ei maatte troe, at De, høistærede Ven! ved Andre allerede for længe siden var bleven underrettet om, hvorledes det siden Midten af September i Fior er gaaet mig. Jeg modtog Deres ærede Brev først hen i October, og da det var kort førend Assessor Bulls Afreise herfra, og jeg desuden den Tid laae farlig syg, maatte jeg undvære den Fornøjelse at faae Efterretninger om Dem mundtlig ved de Venner, der havde tilbragt Sommeren med Dem. — Hvorledes jeg nu efter en overdreven Anstrængelse med mine Forretninger paadrog mig et Nerveanfald, der var langvarigere, end det, jeg Aaret forud havde overstaaet; — hvorledes jeg endelig af Lægerne blev jaget ud paa en Reise, der ei havde den forønskede Virkning, fordi jeg tilbragte 7 Uger af samme under Sygdom, især Brystsvaghed, — er Noget, jeg ei her vil gientage for Dem; Rosenvinge vil nok efter mine Breve have fortalt Dem derom. — Alt dette, især den skadelige Indvirkning af den her sædvanlige tørre Luft paa mit Bryst, har nødte mig til at tænke paa en Forandring i min Stilling, som jeg nødigen skrider til, og efter hvilken jeg tænker, i Sommer at vende tilbage til Danmark. —

Uagtet jeg under disse Omstændigheder ei i min nærværende Stilling kommer til at gjøre Brug af de Meddelelser, De venskabeligen har givet mig i Deres Brev, eller hvad jeg i denne Henseende videre kunde vente fra Dem, — takker jeg Dem dog særdeles meget for samme, som Noget, intet kan hindre mig fra at anvende in usus meos. — Fra Salicath havde jeg intet nærmere hørt om Logiken.

Formedelst min Reise er jeg endnu ubekjendt med det Meeste af hvad der er udkommet i Danmark i den sidste Trediedeel af 1816. Seent faae vi saadant herop; Meget har Bibliotheket her først nyelig modtaget, og jeg har siden min Hiemkomst været hindret meget ved Flytning og Upasselighed.

Om de norske Pressers Frembringelser i 1816 har jeg i et Brev af 24 Januar underrettet Deichmann, saa fuldstændigen, del var mig mueligt; De har maaskee seet denne Liste, — vel ogsaa endeel af Piecerne selv, hvoraf jeg har nedsendt endeel, — og deri kun fundet lidet, der kunde interessere. — Prof. Hansteens

Værk om Magnetnaalens Misviisning bliver det første mærkelige herfra; omtrent Halvdelen, — 20 Ark in 4to — er alt trykt. — Om nogle Uger disputerer Holst for Doctorgraden, — de lepra scandinavica; og agter derpaa at reise udenlands over Stockholm og Kiøbenhavn. — Biskop Bech, Dr. Neumann, o. m. Fl. agte at udgive et Tidsskrift, der nok skal indeholde alle muelige Ting; Alle skulle indbydes til at komme ind med Bidrag; men Planen er ei endnu kommen istand — Treschow, der nu er i Stockholm, siden September i Fior, udgiver der sin Encyclopædie og practiske Philosophie; den sidste efter en Omarbeidelse, paa Latin. — — Slotspræst Pavels her i Byen er i disse Dage bleven Biskop i Bergens Stift, og har, imod Alles Forventning og uagtet sin tidligere Arbeiden derimod, modtaget Embedet. Dette er det nyeste Nyt her, og med dette maa jeg ende min Fortælling; hvad der ellers kunde siges, har jeg meldt Rosenvinge for kort Tid siden. — Dog endnu eet: Wergeland har i 2 Pøbelskrivter forsvaret sig (som han kalder det) mod Hersleb og Falsen. Disses Bemærkninger over hans »Forbrydelser« har De vel alt seet i Danmark. —

De seer, at min Brevvexling er bleven sieldnere og om andre Gienstande, end jeg havde haabet ved min Afskeed fra Dem i Danmark. Omstændighederne have forandret saa Meget. Maatte de ingen Forandring gjøre i Deres Venskabelighed mod mig, som de ei kunne det i min Agtelse og Hengivenhed for Dem! — Hils Rosenvinges, Deichmanns, Molbech, Lynge, og hvem der ellers erindrer
Deres Dahl.

Fra Ørn¹⁾ til Dahl, Skien 5 Juni 1817: Høistærede! Den Glæde, Deres Brev skjænkede min gode Provst [E. Munch] og mig, var overvættet. I den sidste Tid turde vi næsten ikke læse Aviser af Frygt for at støde paa hvad jeg ei tør nedskrive. Rygtet om Deres Sygdom paa Gjerpen kom tidlig hid, og siden meldte man mig, at De uhelbredet forlod Skiens Egnen. Gud være Lov, at Manden er saa rask, at Han endog tør tænke paa en Fjeldreise. — En saa gjæv og nøisom Gjæst, som De, er Provsten altid saare kjærkommen, og for enkelt Mand haves her, under alle Omstændigheder, de fornødnere Bequemmeligheder. — Til Toppen af Fjeldene, til Foden af Vandfaldene, til Bunden af Gruberne, og, har De Tid, fra Goustad til Folgefong skal jeg ledsage Dem. Enhver Seeværdighed, Egnen har, skal jeg vise Dem, tillader kun min Helbred det. Men siden De forlod os, har jeg været saa ussel, som jeg aldrig i Sillejord før var. Nu aftage dog disse høistbesværlige Tilfælder, og jeg synes med hver Dag at blive bedre, især efter Modtagelsen af Deres Brev. — Nogen Snee ligger vel endnu paa vore Fjeldtoppe, men i Dalen blomstre Heggen, Rønnen og alle Frugttræer, Elve og Fosse skumme og larme mellem Fjeldene, og om 8 Dage er næsten al den Snee og Iis aftøet, som gaar bort, førend Høstregnen opløser det Alt. Vaararbeidet er forlængesiden tilende og om et Par Uger drage vi tilsæters. Da kommer den rette Tid til at besøge Tellemarken, hvilket De ei bør opsætte til

¹⁾ *Knud Ramshard Ørn*, dimitteret fra Frederiksborg lærde Skole af Røktor B. Bøndtsen 1797, Røktor ved den lærde Skole i Skien.

Hundredagene. — Kunde Egnen som en gammel ærværdig Matrone i Marts indtage Dem, hvor dødeligen forelsket maa De da ikke blive i den blomstrende Ungmøe. — Men lad os vide Deres Ankomst saalænge forud som mueligt, deels for at forlænge vor Glæde, deels fordi Provsten har Reiser for, som han ligesaa vel kan, som gjerne vil opsætte, og som Han da maaskee ikke tiltræder førend i Følge med Biskoppen, som nu vel ikke kan ventes hid, førend langt hen paa Sommeren. — Gid De maa kunne læse disse Kragetæer. Mit Bryst tillader mig dennegang hverken Mere eller Andet. — Jeg gjentager vor Tak for det gjorte Besøg og vor Bøn om et nyt.

O kom! O kom! og alle Fjelde gjentage: Kom!!!

Deres Ørn.

E. S. Et Par lette Overskoe er nødvendigt paa en Fjeldtour. Skulde i Xnia noget Læseværdigt være at faae om den d. Magnetisme, tør jeg maaskee bede Dem købe mig og medtage samme. — Hr. Provsten beder, at De endeligen vil tage Dem god Tid til Deres Ophold her.

Innumera Tua in Doctorandum Scandinavicum collata beneficia augibus, si inclusam plagulam sedulo accurateque percurras mecumque ea benevole communices, quæ in illa Te gravissime offendant¹⁾.

Subtilisimum amicum vehementissime admirans

Scandinavus [F. Holst].

Dahl til Rosenvinge 7 Juli 1817: Jeg har faaet Dine kiære Linier af 25 Mai, og af min foregaaende Utaalmodighed kan Du slutte til min Glæde. Dette Aar har været meget ufrugtbart paa Meddelelser fra Danmark, og det Indtryk, den langvarige Taushed fra Dig maatte gjøre paa mig, blev og maatte blive stærkere ved Mangelen af Efterretninger fra næsten Alle dem, jeg kiender i Danmark, især medens jeg var syg og derfor mere tilbøielig til ubehagelige Forestillinger. At jeg staaer saa ganske eene i Verden bidrager vel ogsaa til at gjøre mig mere barnlig afhængig af saadanne Omstændigheder Jeg følger Gangen i Dit Brev. Du spørger, naar jeg venter at komme, og hvor jeg agter at opholde mig. Hen i August tænker jeg at være i Danmark. Prof. Bendtsen har ønsket mig til sin Medhjælper i Skolen og uden mit Vidende, men ei imod min Villie, talt forberedende derom til den nye Direction, hvor Sagen ei skal have mødt saamange Vanskeligheder, som den formodentlig vil hos Kongen. Jeg faaer nu at see hvorledes Sagen vil gaae naar jeg kommer ned og faaer talt med denne. Hvad der end møder, veed jeg at jeg ei vil blive afficeret deraf som ved min *Afreise* fra Danmark. Naar jeg kun er frisk, kan jeg jo sagtens skaffe mig noget at leve af; paa Landet maa jeg nu leve. Du seer heraf, at mine Udsigter ere aldeles uviste, som de maa være ved en saadan Art af Salto

¹⁾ Skriftet, der ledsagedes af disse Linier, var Ms. til Fr. Holsts Doctor-disputats: „Radesyge quinam sit morbus, quanamque ratione e Scandinavia tollendus? — der blev forsvaret 18 Juni 1817.

mortale, som min Helbred her har nødet mig til at gjøre. Imidlertid haaber jeg dog at komme til at staae ordentlig paa begge Fødder efter Springet. — I Khavn skal jo Alt være saa dyrt nu ved Coursens Forbedring; paa Landet lever jeg lettere i alle Henseender, og efter det Formuetab — i sig selv, veed Du, er dette ei stort, — jeg har lidt ved min nærværende Forandring, maa jeg see lidt nøjere paa den kiære nervus rerum gerendarum For Prof. P. E. Müller har jeg været bekymret. Man har sagt, at han laborerede af Svindsot. Er det saa? Og hvad troer Lægen om hans Helbredelse? Jeg holder meget af den Mand. — Af Heibergs Strid med Grundtvig har jeg seet lidet. Alt i den litterære Verden i Khavn er jo nu i Strid. Hvad bliver Udbyttet? — Her have vi den 18 Juni havt en Doctorstrid. Holst disputerede for Graden i Medicinen; i et Brev til Deichmann troer jeg at have angivet de 13 Opponenten. En af dem var jeg selv, som sloges med ham i $1\frac{3}{4}$ Time. En anden Gang maa jeg fortælle Dig Particularia ved denne Disputats. Han tænker at reise over Stockholm til Khavn og saa videre mod Syden. — Jeg har giort en lille Reise til Norges og vel Jordens Paradiis, Ringeriget og Hadeland, hvorfra jeg for et Par Dage siden kom tilbage. Alt hvad der i Naturen kan være skjønt, findes forenet i dette Landskab. — Snart skal nu min større Reise mod Vesten gaae for sig; jeg vil tage med af Norge hvad jeg kan, inden jeg forlader det. — Hils saa Alle, der ville have Hilsener fra Din uforanderlige Ven
Dahl.

Steenbloch til Dahl, 2den Sept. 1817¹⁾: Kiære Ven! Jeg havde ventet, at Du fra det gamle Thule skulde sende mig et Brev skrevet med store Runer paa en Granefjæl, og see! Jeg faaer nogle smaae Stykker Engelsk Velinpapiir, bekritlede med nogle smaae Prikker og Snirkler, hvilke en gammel Runemester, som jeg, ikke kan læse. Jeg bragte dem hen til vor Ven Vundlægen, hvis grand-skende Øje omsider opdagede Tankerne, der laae skjulte i det underlige Krimskrams af Hexeskrift, skjønt meget blev ham stedse uforklarligt; »thi,« sagde han, »her have formodentlig Jutulernes gigantiske Lopper døppet Benene i Blækket og opført en Dands paa Papiiret, medens Dahl omhyggelig spidsede den skjevsplittede Pen.« Saa talte han, og tillige paamindte mig viseligen at skrive Dig til forinden Du gjæstede os her i vor Borg; thi farlig var Din Vrede, naar Du kom udrustet med Bjergtroldenes sorte Kunster. Dem har Du visselig lært; thi hvi nølede Du ellers saa længe blandt Ørkenens Fjelde? Eller har maaskee en Huldre med kog-lende Kunst forfjettret Dig? — Jeg ridser da i Hast disse Runer for at ønske Dig hjertelig velkommen fra Troldenes Haver i Christelige Menneskers Samfund. Men kom ikke til os ved Nattetider, thi vi frygte, at see Dig med glødende Øjne som Katten, og — vi bede Dig bønligst — lad Din Hexestav blive tilbage i Pebervigen. Disse Runer ridsede Enevold, Runemester og Sagamand ved den sorte Skole i Harald Haarderaades Bye, Dagen efter Qværn-

¹⁾ Brevet er adresseret til Pastor Ottesen i Drammen.

knurren (c: 2 Sept. nye Stii), den 3die Høst efter at Norges Krone faldt af Dannerkongens Hoved.

C. Steenbloch til Dahl, Christiania 20 October 1817: Kjære Ven! Saa kort, som Dit Brev af 9de var, saa kjært var det mig ogsaa, dog ikke for Korthedens Skyld; thi Du forklarer mine Ord, som Fanden — med Permission at sige — forklarer Bibelen, naar Du mener, at jeg helst vil have korte Breve. Nei! men jeg vil heller have korte, end ulæselige Breve: det er Sagen. Jeg vil nok beholde for mig selv det Privilegium, at skrive korte Breve. Men Dit Brev var mig kjært, fordi jeg deraf saae, at Du lykkelig var kommen til det længe savnede Frederiksborg. Gid, at Du der maa finde Dig lykkelig! dog ikke saa lykkelig, at Du slet ikke skulde savne en eller anden Ven i Norge, f. Ex. mig. — Jeg fik Dit Brev meget sildig i Dag, og meddelte Døderlein strax min Skat. Om han skriver veed jeg ikke; jeg vil derfor hilse Dig fra ham. Der- som jeg skulde hilse Dig fra Sverdrup, Hersleb &c: &c: som have bedet mig at hilse, naar jeg skrev, saa vilde dette Brev blive meget langt. Men et langt Brev kan Du ikke faae denne Gang, deels fordi jeg kun har kort Tiid, da jeg allerede har skrevet til Frue Bendtsen, og endnu skal skrive til Paul; og deels fordi det vilde være høist uhølligt af mig, at sende Dig et langt Brev, naar Du, saa scribax som Du er, sender mig et kort. Jeg vil derfor blot indskrænke mig til at sige, hvad jeg ikke kan lade være, at jeg hver Dag savner Dig alt mere og mere, og trøster mig kun med den gamle Anelse, at Du igjen snart vil komme til Norge, hvor uindviet jeg end forresten er i Dit tilkommende Livs Planer. Den Dag, Du reiste, var jeg saa forstemt, at jeg maatte gaae hjem og lægge mig, og befandt mig næste Dag saa ilde, at jeg maatte tage Spanske Fluor paa Armene, som jeg maatte beholde i 10 Dage, saa at Blodet løb ned ad Armene, da jeg tog dem af, og endnu er Saaret langtfra ikke lægt. Først i de sidste 4 Dage har jeg befundet mig vel, og det meget vel. Men, hvor længe var Adam i Paradis! Jeg creperer maaskee endnu i denne Vinter; thi hvorledes vil det gaae, naar Veiret bliver slemt? naar jeg ei har kunnet befinde mig vel i det guddommelige Veir, vi i denne Tiid have haft: klart Soelskin hver Dag, ingen Vind og kun lind Nattefrost. Saadan Høst har jeg dog aldrig oplevet i Danmark, og dog tænker jeg ofte med Savn paa Sjællands laagefulde Sletter, fordi — saa mange af mine kjæreste Venner boede der. Nu har ogsaa Du forøget deres Antal og mit Savn. Kjære Ven! hils dog alle mine Bekjendte fra mig, endog dem, som Du forresten ikke interesserer Dig for. Du veed hvem de ere, uden at jeg behøver at navngive dem, hvortil jeg denne Gang ikke har Tiid. Lev vel! Kys Paul fra mig for hans Laudabilem, og skriv mig snart til et langt, læseligt Brev
Evig Din troefaste Ven
C: Steenbloch.

P. S. Jeg sender dette Brev til Khvn, fordi jeg formoder, at Du er der for at modtage Dit Tøi &c: — Ole¹⁾ beder meget at hilse.

¹⁾ Tjente hos Dahl i Christiania.

Kort før Dahls 3 Oct. 1817 tiltraadte Afrejse fra Norge overrakte *norske Studenter* ham som et synligt Tegn paa deres Taknemmelighed og Hengivenhed en med Diamanter, 1 større, omgiven af 11 mindre prydet Ring med Indskriften: „Abeunti Cives Univ. Frideric. 1817.“

Af Stambogsudtalelser ved Dahls Afrejse hidsættes et Udvalg, mærket

STAMBOG.

„Paa Danas Slette, under Olufs Tag,
De førstegang mig Haanden rakte,
Og snart blandt Fjeldene til Velkomstsflag
Vi begge den udstrakte;
Vi mødtes i Athenes stille Hal,
— De førte mig ved Haanden —;
Vi vandred i fortrolig Stund, — og Dahl!
Og mødtes — tør jeg haabe det? — med Aanden,
Saa slog vi Murerslag i sene Qvæl,
Da mødtes og vort Hjerte: —
Der, Broder, er min Haand til ømt Farvel!
Den trykker Din med Smerte.

Christiania d. 1ste October 1817.

M. C. Hansen.“

»Ofte samledes vi ved Templets Dør; Hammerens stærke Slag kaldte os til Arbejde; med Alvor og ufortrødne arbejdede vi paa at tilhugge Stenen, opmuntrede af den værdige gamle M. af St. Haand i Haand sluttede vi os som Leed i den hellige Kreds, et Billede paa Eenheden i vore Bestræbelser. Omendskjøndt Du tilsyneladende træder ud af denne Kreds, saa omslutter os dog en større Kiæde, hvoraf Du altid bliver et Leed. Ogsaa dette Forbund vil undertiden kalde Dine Tanker til Norge, og iblandt andre fremkalde Mindet om en ærlig Medarbejder, Broder og Ven.

Christiania den 1ste Oct. 1817.

Christoffer Hansteen.«

Paa Bagsiden af Hansteens Blad staaer:

»Warum schneidet sich erst das verlorne Gut, wie ein scharfer
Demant, so tief ins Herz?
Warum müssen wir erst etwas beweinet haben, ehe wir es heiss
bis zum Schmerze lieben?

Jean Paul.«

„Saa mangt et Baand der brast i vore tunge Dage,
Og Hjertet bløder end: ach! vil det, kan det læges!
Nu atter svandt et Haab, og atter Hjertet bløder;
Ei blot for mit — for Fædrelandets Tab jeg sørger.
Dog Een kun raader: hvad vil vi, vi Svage, Blinde!
Hans Villie skee! — Saa drag, hvorhen Dig Herren kalder,
Og Han velsigne Dig! min Ven! Han med Dig følge
Paa Livets trange Stie! Hans Fred Dit Hjerte fylde! —
Med venlig Hu, med Savn og Hjertets stille Vemod
Vi mindes Dig: naar Stormen vildt med Sneen leger,
Og naar den fævre Sommer pryder vore Dale,
Imellem Tøiens Blomster, Frogners stille Lunde,
Paa Egebjergets Top, paa Halidans grønne Gravhøi,
Paa Høresalen og, hvor Venner venlig samles
Vi mindes Dig. Hav Tak for hver en svunden Glæde,
Dit Venskab skjenkte mig. Hav Tak for Haab, for Kummer,

Du deelte med mig troe. Bring Danas Bøgelunde
Og Axels gamle Stad en kjærlig Broderhilsen,
Og — glem ei Klippens Land! dets Sønner trofast elske.

Christiania den 29 Sept. 1817.

Svend Borchmann Hersleb.
Symb: Prov: 4: 2 3.“

Thi nu seer vi i et Spejl, i en Gaade, men da skal vi
see Ansigt til Ansigt. 1 Cor. 13.

Noget er der, som, uagtet Forskjællighed i Meninger, fast kan
knytte Mennesker til hinanden. Der kan da vel ingen Grundfor-
skjællighed være. Du har fundet — jeg søgte. Dog *veed* jeg, at Du
kan *elske* Din Ven. Glem ham aldrig! Eviig hænger han ved Dig.

Christiania, d. 3die October 1817.

F. P. J. Dahl.
[i Herslebs Stambog.]

„Sperat infestis, metuit secundis
alteram sortem bene præparatum
pectus; informes hiemes reducit
Jupiter; — Idem

summovet. — Non, si male nunc, et olim
sic erit; quondam cithara tacentem
suscitat Musam, neque semper arcum
tendit. Apollo!

Horats.

Lev, lev lykkelig, og erindre Dig
med Venskab Din trofaste Ven

Gregers Fougner Lundh.“

Christiania d. 22de Sept. 1817.

»— — — dum loquimur fugerit invida ætas, og saa gjør den
nok ogsaa medens vi skrive. For derfor ikke med sligt at spille
mere af den end fornødent, lader jeg det være nok herpaa at
nedskrive som Erindring om mig den Regel Horats strax bagefter
giver, men som jeg desværre aldrig følger: carpe diem, quam
minimum credulus postero.

Christiania d. 1ste Oct. 1817.

Ryc.“

„Saa vil Du da forlade Norges Fjelde,
Dets Fyrreskov og mørke Granelund.
Ei længer skal Du høre Fossens Vælde,
Ei see den skumme i den dybe Grund. —
Ei skal Du meer fra Klippens høie Tinde
See skjønne Dal dybt nedefor Din Fod,
Ei see den blanke Elv igjennem den sig vinde,
Mens Fjeldet glimrer med sin Sølvflod. —
Ei skal Du mere høre Lurens Toner
At blande sig med munter Klokkeklang.
Nu skal Du hvile under Bøgens Kroner,
Og høre Nattergalens kjælne Sang.
Du gaaer til Danemarks de favre Lunde,
Du gaaer tilbage til det kjære Hjem,
Men Norges Skove, Søer, Klippegrunde,
O sig mig dog! vil Du forglemme dem? —
Det vil Du ei, thi høit Din Glæde lued',
Naar Du saae Norges rædselblandte Pragt,
Du stod ei kold, naar Øiet rundtom skued
De store Vidner om vor Skabers Magt.
Dig vil det skee, hvad os saa tidt mon hænde,
Naar fjernt fra Klippens Land vi leve maae,

At Længselstaarer os i Øiet brænde,
 Naar paa en Høi ved Søens Bred vi staae. —
 Ja, ogsaa Dig, naar Du fra Sjællands Høie
 Seer Bøgeskov og Søe og Kildevæld,
 En Længselstaare stige vil i Øie
 Og minde Dig om Norges høie Fjeld. —
 Da vil du og, selv mellem Ungdoms Venner,
 Blandt Barndoms minder udi Danevang,
 Dog mindes dem, som Norges Fjelde gjemmer
 Og mindes den, som nynnede denne Sang. —
 Ja om end Landet selv Dig gik af Minde,
 Kom stolte Fjeld Dig ikke meere ihu,
 Dog mangen Ven, som Gud Dig her lod finde,
 Ja ogsaa mig i Hjertet gjemte Du. —
 Vel fuidelig jeg aldrig kunde være
 For Dig, hvad Ven for Vennen være maae,
 Os knyttede ei de Barndoms minder kjære,
 Ei Ungdoms glade Samliv bag os laae. —
 Og ei om Veien fuldt vi enes kunde,
 Hvor paa vi Livets store Maal skal naae,
 Jeg vilde troe, Du mere vilde grunde; —
 Men begge stræbte vi paa den at gaae.
 Og gjør vi det, gjør det af fulde Hjerter,
 Da vil om Veien vi og enes vist,
 Da Sandhed selv skal med sin lyse Kjerte
 Os lede frem til Hjemmet, som er hist.
 Da skal ei Bjerg, ei Bølge længer skille,
 Da er vi Sødskende i fælles Hjem,
 Da skal ei Længsels, Afskeds Taarer trille,
 En kjærlig Haand da har aftørret dem. —

Christiania d. 30 September 1817.

Stener J. Stenersen.“

Dahl havde ved Modtagelsen af Georg Sverdrups og Niels Treschows Tilbud forbeholdt sig kun at blive konstitueret Docent ved Christiania Universitet, fordi han ved fast Udnævnelse og deraf medført norsk Embedsed vilde vanskeliggjøre fremtidig Embedsgjerning i Danmark. Men hans vakkende Helbred gjorde hans af Studerende og Embedsbrødre varmt paaskjønnede Gjerning kortvarigere, end han havde tænkt sig. Den tid tungsindige Selvfordybelse og det ihærdige Studium, som hans store Samvittighedsfuldhed krævede, havde gjort Sit til at nedbryde hans Legemsforfatning, der trængte til et Friluftsliv, som han kun sparsomt, i Ferierne, kunde unde sig. Norske Venner stillede ham i Udsigt ved et Fagbytte, klassisk Sprog i Steden for Filosofi, at skaffe ham en for daværende Universitetsforhold ikke sjældnen Afvexling, der for ham vilde være en Lettelse. Danske Venner, der gjerne vilde vinde ham tilbage for Fædrelandet, tilbød at virke for, at han kunde blive sin Velynder og Ven Peter Erasmus Müllers Afløser ved Forelæsningerne over Filosofi til Forberedelse af Kjøbenhavns Studenter til 2den Examen. Men begge Henstillinger afviste han bestemt: enten Forbliven i den ham saa kjære Gjerning ved Christiania Universitet, eller en Hviletid, i hvilken han efter Lejlighed og Kræfter kunde være sin gamle af Skolegjerningen altfor trykkede Lærer og Ven, Rektor Bendt Bendtsen til Støtte, uden Hensyn til, at ingen Lærerplads ved Skolen stod aaben for ham. Dette Sidste havde han valgt, da han søgte og paa hædrende Viis fik sin Afsked fra Christiania Universitet. —

At jeg fra dette Vendepunkt i min Faders Liv inderlig gjerne vilde have fortsat Bidragene til en Levnedstegning af ham lige til hans Død, føler jeg Trang til at sige. Men den 87 Aar gamle Søns svækkede Syn maa være Nok til at gjøre denne Hjærtets Trang til et — jeg tør vel sige i Ordets bedste Forstand — fromt Ønske.

Sten Maltesen Sehested.

Af Emil Madsen.

Det Sted, hvor en Mand bliver født, er vel det bestemte, angaaende hvilket Folk eller Del af et Folk, han nærmest tilhører; men ofte fører Tiden det med sig, at den Livsgerning, han kommer til at udføre, og som i Verdens Øjne giver ham det Værd, der bevarer hans Minde, kommer til at foregaa fjernt fra Fødestedet. Men lige fuldt vedbliver han at være en Ætling fra det Sted, hvor han er født, og de fra Barndomshjemmet og Omgivelserne i de unge Aar hentede Indtryk og de fra hans Forfædre arvede Egenskaber kan ikke andet end give hans Karakter Træk, der giver sig til Kende i hans senere Livsgerning.

At Sten Maltesen, hvis Levnetsløb der kan være saa meget større Anledning til at beskrive, som der hidtil ikke er skænket det større Opmærksomhed, besad den for Jyderne ejendommelige Seighed og Handlekraft, derom bærer hans Livsgerning tilstrækkeligt Vidnesbyrd. Om de Karaktertræk, som han iøvrigt besad, vides derimod saa lidet, at der ikke kan fremsættes nogen synderlig Fremstilling af dem. Man kan se, at han var en god og trofast Ægtemand, og i hans Ligprædiken¹⁾ roses han for, at han var gudfrygtig, holdt Præsterne i Agt og Værdighed, regerede sine undergivne med Lov og Ret og viste sig godgørende overfor Kirker, Skoler og fattige; men videre er der intet, der giver Oplysning om hans Færd som Mand og Husbond. Kun om hans Livsgerning findes der en Del Efterretninger, og det er derfor denne, som vi maa holde os til.

¹⁾ Mortenssøn, Ligprædiken over Steen Maltessøn til Holmegaard. Kbh. 1613.

Han nedstammede fra en gammel vendsysselsk Adelslægt, der ikke synes at have haft noget at gøre med de holstenske Sehesteder, med hvilke den senere havde Navn og Vaaben til fælles. Det synes godtgjort, at jo længer man følger Sten Maltesens Slægt tilbage i Tiden, des mere fjerner den sig fra hin holstenske Slægt¹⁾, Vaabenmærket var ogsaa oprindelig temmelig afvigende, og det synes saaledes utvivlsomt, at Sten Maltesen var af en ren jydsk Æt, som først sent antog fast Familienavn efter den fremmede Adelsæt. Der var desuden den Ejendommelighed, at de ældre Medlemmer ikke førte Navnet Sehested og overhovedet intet Slægtnavn, skønt Frederik I 1526. havde befalet, at de som førte ens Skjold og Hjelm, skulde have samme Tilnavn²⁾. End ikke Sten Maltesen kaldte sig Sehested, og det var først Børnene af hans Broder Klavs og deres Efterkommere, der stadig brugte det, medens dog samtidig en anden Brodersøn, den bekendte Kansler Kristen Thomesen aldrig brugte Tilnavnet.

Med Sten Maltesens Farfader og Fader var Slægten begyndt at træde mere frem efter tidligere at have været temmelig ubemærket.

Sten Maltesens Farfader var Jens Thomesen, der efter sin Fader havde arvet den nu helt forsvundne Herregaard Vellinghøj i Nærheden af Hjørring, som vides alt at have været i hans Farfaders Besiddelse 1483 og 1490. Ved Køb erhvervede han sig det anselige og smukt beliggende Højris paa Mors, hvornæst han senere ved sit Giftermaal blev Besidder af Holmegaard i Møborg Sogn, 2 Mile S. for Lemvig, hvis Plads nu er betegnet ved Spor af Volde og Grave, medens de gamle Bygninger er sløjfede og har givet Plads for det nyere Nørre Holmegaard. I det aabne Brev, som det jydsk Raad lod udgaa 1523 angaaende Rejsning af hver Mand i Jylland mod Christian II nævnes hans Navn som en af de udsete Anførere³⁾, og næppe uden Forbindelse med den

¹⁾ Henry Pedersen, Om den danske Sehesteds Linies Navn og Oprindelse, i D. Mag., 4. V. 217 ff.

²⁾ Frederik I's Registrant, 347.

³⁾ Huitfeldt, 1199.

Stilling han saaledes indtog overfor Christian II, blev han d. 18. Aug. 1534 ved Christian III's Forsikringsbrev til Danmarks Riges Adel og Indbyggere ved Kongens Hylding beskikket til at være en af de tre Adelsmænd, som skulde sidde Dom med Landsdommerne og have Fuldmagt til at dømme paa alle Sager, som angik Jordegods¹⁾, endvidere 1537 udnævnt til at være en af de tre Landsdommere i Jylland, og da efter Reformationen Klostrene inddroges under Kronen, fik han samtidig det da endnu af Nonner beboede Gudum Kloster, 1 $\frac{1}{4}$ Mile Øst for Lemvig, i Forlening. Han døde 1555.

Hans Søn, Malte Jensen, arvede Holmegaard og Højris og købte 1580 Nørager Gaard i Nees Sogn, 2 $\frac{1}{4}$ Mile S. f. Lemvig, nu en Bondegaard, tidligere en Adelsgaard. Da han 1550 giftede sig med Sofie Bille, Datter af den bekendte Rigsraad Klavs Bille, afstod hans Fader ham sit Len Gudum Kloster, som Malte 1552 fik i Pant for 2000 Rdlr., og det tillodes ham ogsaa at indløse pantsat Klostergods. Han fratraadte dette Len 1570, blev 1575 Landsdommer og fik da samtidig det tidligere af Nonner beboede Ørslev Kloster, 2 Mile N. Ø. for Skive, til Len. Dette beholdt han til 1584, da det mageskiftedes fra Kronen. Derimod fik han 1585 paany Gudum Kloster og denne Gang frit som Landsdommer og, om han fratraadte denne Stilling, da paa Livstid. Han beholdt det saaledes til sin Død, skønt han omtrent straks fratraadte at være Landsdommer. Foruden de Penge, for hvilke han fra først havde Gudum Kloster i Pant, ses han ogsaa senere at have laant Kongen Penge²⁾. Han tjente Kongen til Skibs under Syvaarskrigen, men blev fangen i Slaget ved Bornholm den 30. Maj 1563, har derefter sikkert maatte deltage i det formædelige Indtog, Erik XIV derefter lod foranstalte, og og sad saa fangen paa Tavastehus i Finland indtil 1565, da han blev udløst. Han døde 1592.

Paa Gudum Kloster fødtes Sten Maltesen den 12. Januar 1553. Overensstemmende med Tidens Skik blev han kun op-

¹⁾ Aarsberetninger fra det kgl. Geheimearkiv II, 82, jvf. Danmark Riges Hist. III, 353.

²⁾ Gældsbevis 3. Febr. 1577 (Kanc. Brevb.).

dragen i Hjemmet i faa Aar. Han blev derpaa anbragt hos Præsten i Møborg for at lære Katekismus og kristelig Børnelærdom. Da han var seks Aar kom han i Huset hos en Præst i Viborg, og denne gav ham videre Undervisning i fem Aar, der iblandt ogsaa i Latin. Medens han var i Møborg synes den gamle Klosterbygning paa Gudum at være brændt (1558). Derpaa kom han atter hjem, og der holdtes nu en Skolemester til ham i to Aar, og han havde da naaet den Alder, da der skulde tages nærmere Bestemmelse om hans Fremtid. Der var i Hjemmet mange Børn, i alt fem Sønner og fire Døttre, og blandt disse Børn var Sten Maltesen den ældste¹⁾.

At han i disse sine Ungdomsaar har faaet en streng kristelig og alvorlig Opdragelse kan ikke betvivles. Som de mange endnu tilstedeværende Bønne- og Stambøger fra den Tid viser, var der gennemgaaende hos den danske Adel en meget streng og gudsfrygtig Livsbetragtning, der ikke var uden Fordindelse med Krigene og andre Ulykker, der havde ramt Danmark, og som først forandrede sig noget, da mere Rolighed og større Velstand fremtraadte i Frederik II's sidste og Christian IV's første Regeringsaar, og der kan ikke være Spørgsmaal om, at den samme Livsbetragtning ogsaa har gjort sig gældende i Sten Maltesens Hjem.

Naar Valget i hin Tid skulde træffes angaaende unge Adelsmænds videre Uddannelse, var der to Veje, som kunde følges. Tidligere havde det været Reglen, at Uddannelsen havde et krigerisk Formaal, idet den unge Mand anbragtes i Tjeneste hos en eller anden Stormand i Ind- eller Udlandet, derefter hos andre, og tilsidst rejste i Udlandet, deltagende i Krigstog, hvor saadanne kunde frembyde sig. Heri var der dog begyndt at indtræde den Forandring, at de unge paa deres Rejser ikke længere søgte Krigsfærd, men derimod ved Studier især paa fremmede Universiteter søgte at gøre sig dygtige i politiske og over Hovedet statsvidenskabelige Fag,

¹⁾ Ifølge Stamtavlen i D. Mag. 4, V, 230 f. var der 5 Sønner; det ældste Barn, en Datter, døde kun 9 Uger gammel og er derfor ej medregnet her.

samt i fremmede Sprog, idet Kundskab i disse Retninger efterhaanden fik større Betydning for de unge Adelsmænds Ansættelse og Forfremmelse end Dygtighed i krigerske Idrætter. Aldrig uddannedes de unge Adelsmænd af Faderen selv, hvor mægtig og anset han end maatte være.

For Sten Maltesen fulgtes den ældre Uddannelsesmaade. Han anbragtes først fra 1566 hos Herremanden Erik Lange til Engelsholm ved Vejle, da Lensmand paa Dronningborg, som var tillagt Dronning Dorothea som Livgeding, kom saa 1567, da han, som der siges, havde Lyst til at forsøge sig i Tyskland, til Hertug Philip af Braunschweig-Grubenhagen, derpaa til Grev Borkvard af „Borreby“ (o: Barby), til Fyrst Joakim Ernst af Anhalt og tilsidst til den tyske Herremand „Andres Slegel“.

Hvad der har ligget til Grund for det første Valg kan ikke siges. Den ældre Erik Lange, som var Fader til den bekendte Alkymist, og som der her alene kan være Tale om, havde været Hofsinde samtidig med Sten Maltesens Fader, og det er vel dette Bekendtskab eller Venskab, som har gjort Udslaget¹⁾. Hos Erik Lange opholdt sig samtidig den unge Holger Gregersen Ulfstand, der var født samme Aar som Sten Maltesen²⁾.

Angaaende de andre, kan der mere spores en Forbindelse. Mellem det danske Kongehus og Huset Braunschweig-Grubenhagen var der nemlig paa den Tid foregaaet en Tilnærmelse, som fik sit endelige Udtryk ved, at Frederik II's Broder, Hertug Hans den yngre, holdt Bryllup paa Koldinghus den 19. Aug. 1568 med Hertug Philips Broderdatter Elisabeth. Hertug Philips Forbindelse med det danske Kongehus vedblev ogsaa derefter, som det ses af, at Hertug Philip var den ene af de to Fyrster, som forblev hos Frederik II, efter at Kongen havde overværet Hertug Hans' Bryllup med sin anden Hustru i Februar 1588, ved hvilken Lejlighed Kongen begyndte at

¹⁾ Erik Lange nævnes som Hofsinde ca. 1545 til 1550, Malte Jensen 1548 og 1549.

²⁾ Niels Pederssøn, Ligpr. over Holger Ulfstand, Kbh. 1620.

mærke den Sygdom, der lagde ham i Graven i den paafølgende April¹⁾.

Ved en eller anden af de Sammenkomster, der fandt Sted førend Brylluppet i 1568, kan Erik Lange være kommen saa meget i Bekendtskab med Hertug Hans, at han har kunnet formaa denne til at anbefale Sten Maltesen til Hertug Philip, som det berettes i Sten Maltesens Ligprædiken.

I Ligprædiken siges, at Hertug Philip holdt Hof paa Kattenburg (=: Katlenburg), som ikke ligger fjernt fra Osterode i Harzen, hvor ellers Fyrsterne af Grubenhagen opholdt sig. Greverne af Barby havde deres Hovedsæde i Barby 4 Mile S. Ø. for Magdeburg. Afstanden mellem Katlenburg og Barby er vel ikke ganske ringe, ca. 14—15 Mile, men den er paa den anden Side ikke saa stor, at den kunde udelukke selskabelig Forbindelse. Greverne af Barby stod i Slægtskabsforhold til Hertug Joakim Ernst af Anhalt, idet denne var gift med Grev Wolfgang af Barbys Datter Agnes, og dette forklarer, at Sten Maltesen netop kom i Tjeneste hos Hertug Joakim Ernst²⁾. En Greve af Barby, Hertugens Svoger, havde desuden en Gang i en Krig frelst Joakim Ernst, der var i yderste Livsfare.

Den nævnte Herremand Andres Slegel (Schlegel) maa have hørt til den af de tyske Adelsfamilier af dette Navn, der havde store Godser i Anhalt, og som i sit Vaaben førte et rødt Hestehoved i Sølvfelt og paa Hjelmen over en Vulst en opretstaaende Knippel (Schlägel) besat med tre Spidser. Nogle af denne Familie havde ogsaa tidligere haft og fik ogsaa senere et Len af Fyrsterne af Anhalt³⁾.

Hos de fleste af de nysnævnte kan Sten Maltesen kun have været i meget kort Tid; men heri er intet usædvanligt, da de unge Adelsmænd i Reglen kun forblev kort Tid hos den enkelte Herre. Han har tjent dem som Smaadreng, det

¹⁾ Gl. kgl. Saml. Kv. Nr. 2571.

²⁾ Denne traadte senere i nær Forbindelse med det danske Kongehus, idet Hertug Hans den yngre efter sin første Hustrus Død ægtede Joackim Ernsts Datter Agnes Hedvig, der var Enke efter Christian III's Svingersøn Kurfyrst August af Sachsen.

³⁾ Gnetsch, ca. 1 Mil S. Ø. for Køthen.

vil sige forrettet Pagetjeneste, og er maaske tillige bleven noget uddannet i Jagt og ridderlige Færdigheder. Størst Betydning har dog sikkert Opholdet hos Joakim Ernst haft for Sten Maltesen, thi denne havde i de Krige, hvori han havde deltaget, udmærket sig ved Tapperhed og Dristighed, var tillige meget dygtig i ridderlige Øvelser og en ivrig Jæger, men havde tillige ikke ringe videnskabelig Interesse og var i det Hele en særdeles dygtig Regent.

Hos Andreas Schlegel var Sten Maltesen Smaadrenge eller Spyddrenge, som det ogsaa kaldtes, naar Herren var i Krig. Andreas Schlegel medførte 12 Heste, det vil sige til Brug baade for sig selv og det bevæbnede Følge, der ledsagede omtrent enhver Adelsmand, der tjente i Rytteriet, og som dannede den Trop, der udgjorde den mindste Enhed i dette Vaaben og deltog med Føreren i Kampene.

Det blev Frankrig, hvorhen Sten Maltesen fulgte Andreas Schlegel, og medens Borkvard af Barby kæmpede paa Protestanternes Side ¹⁾, stillede Andreas Schlegel sig paa den franske Konges til Trods for Religionsforskellen.

Maaske kan dette forklares deraf, at Joakim Ernst stod i venskabeligt Forhold til det franske Kongehus, særlig senere til Henrik III og Henrik IV, medens ogsaa Familien Schlegel synes at have haft franske Forbindelser, idet en af Familiens Medlemmer noget senere nævnes som kongelig fransk Oberst.

Det har aabenbart været en meget haard Skole, som Sten Maltesen kom til at gennemgaa ved at deltage i Krigen i Frankrig.

Den anden Huguenotkrig var vel bleven afsluttet ved Overenskomsten i Longjumeau d. 23. Marts 1568; men denne fremkaldte ikke roligere Tilstande, især da Kongen ikke opfyldte de Forpligtelser, han havde paataget sig ved Overenskomsten. Tvertimod begyndte den tredie Huguenotkrig kort efter med den størst mulige Voldsomhed, og de to Partier, i hvilke Frankrig var delt, eftersom Partiernes Medlemmer var

¹⁾ Grev Borkart af Barby nævnes blandt Vilhelm af Oraniens Ritmestre 1568 (Histoire des troubles et guerres civiles du Pays-Bar. 1582, II. 187).

Protestanter eller Katolikker, bekæmpede ikke blot hinanden som Soldater i Partiernes Hærstyrker, men endog Bønderne dræbte ikke sjældent paa egen Haand hvem, de kunde faa fat paa af det dem modsatte Parti. Selv de ellers almindelig godkendte Regler for Kamp blev ikke overholdte, idet de som havde overgivet sig, selv om de havde nedlagt Vaabnene, ikke sjældent bleve dræbte. Næsten alle de Byer, som havde Broer over Floderne, var befæstede, og Kampene var derfor ikke alene Skærmydsler og Fægtninger i aaben Mark, men lige saa ofte Belejringer, ved hvilke Angrebet og Forsvaret førtes med stor Energi, og som oftest kostede mange Menneskeliv, foruden at de gav Anledning til Udfoldelsen af en Tapperhed, som sjældent er overtruffen. Hadet mellem Partiernes fremkaldte derhos ikke blot Kamp mellem deres væbnede Styrker, men fredelige Borgere og Kvinder blev ogsaa ofte Ofre for deres Tro. Jesuiter og Munke drog ud og ophidsede Katolikerne til at forfølge Protestanterne med Baal og Brand, medens i øvrigt Protestanterne ej heller gav dem meget efter, hvor Lejlighed fandtes.

Det maa have været i Vinteren 1568/69, at Sten Maltesen kom til Frankrig. Det var da her en overmaade streng Vinter, saa streng, at den tvang de to kæmpende Partier til at standse deres Krigsføretagender; men da Foraarstiden tillod Genoptagelsen af Operationerne, begyndte disse paany. Sten Maltesen maa have fulgt den kongelige Hær, da denne under Befaling af Kongens Broder, Hertugen af Anjou, drog frem mod det sydvestlige Frankrig for at bekæmpe Condé og Coligny, der med Rochelle som Støttepunkt søgte at forcere Overgangen over Floden Charente. Det kom da til det blodige Slag ved Jarnac, $3\frac{1}{2}$ Mile V. for Angoulême, den 13. Marts 1569, i hvilket Sten Maltesen deltog. Den kongelige Hær sejrede, Condé blev fangen og tillige med sin Ledsager Robert Stuart dræbt af de forbitrede Katoliker. Det berettes, at de tyske Ryttere, blandt hvilke Andreas Schlegel sikkert har været, og som i Slaget førtes af en Rhingreve¹⁾, kæmpede med

¹⁾ Den her nævnte Rhingreve synes at have været Frederik, Wild- und Rheingraf af den daunske Linie, hvis Efterkommere var de senere Fyrster af Salm.

megen Tapperhed og for en Tid drev Condés Avantgarde tilbage.

Efter Slaget har Sten Maltesen fulgt den kongelige Hær i dens videre Foretagender, der hovedsagelig bestod i Angreb paa protestantisk sindede Byer, tilsidst Chatellerault, 8 Mile S. t. V. for Blois, ved hvis Beleiring Hertugen af Anjou gav Coligny, der havde Anførselen over Protestanternes Hær, som ved Forening med en stor, fra Tyskland indtruffen Forstærkning atter var bleven talrig, Paaskud til at hæve Belejringen af Poitiers, hvis Indtagelse skulde have hjulpet Coligny til et Angreb paa Paris. Tvungen af sine undergivnes Ønsker maatte Coligny derefter tilbyde Hertugen af Anjou et Slag, og dette udfægtedes da ved Montcontour, 6 Mile S. f. Saumur, den 3. Okt. 1569. Ogsaa her sejrede den kongelige Hær, der bragte Huguenotterne et Tab paa over 5000 Mand. Der kæmpedes med stor Forbitrelse. De tyske Landsknægte paa Huguenotternes Side blev, selv efter at en Del havde overgivet sig, næsten alle dræbte af Schweizerne i den kongelige Hær. Der paastaas tillige, at det protestantiske Rytteris uheldige Fægtemaade bidrog meget til, at Slaget blev tabt for Huguenotterne. Medens Rytteriet paa Katolikernes Side havde antaget den nogen Tid i Forvejen indførte Fægtemaade at angribe i sluttet Masse med i Reglen seks Geleders Dybde, havde Protestanternes Rytteri beholdt den ældre Opstilling med en vidtstrakt Front og i Reglen kun to Geleders Dybde, som ikke længer passede, da ingen af Parterne førte Lanser, men kun Pistoler og Sværd, og Protestanternes Rytteri blev derfor lettere gennemtrængt og adspaltet¹⁾.

Ogsaa i dette Slag deltog Sten Maltesen, maaske under den foran nævnte Rhingreve, maaske under Markgreve Philibert af Baden-Baden eller Grev Peter Ernst af Mansfeld, der alle i dette Slag anførte Ryttere²⁾, og af hvilke Markgreve Philibert faldt i Slaget.

¹⁾ Gl. kgl. Samling, Kv. Nr. 1853, 2. Part. 3. Kap.; Lancelot du Voisin de la Popelinière, Hist. de France, Suite I, 19. Bog 297.

²⁾ Varillas, Hist. de Charles IX, Köln 1584, II, 197, hvor der dog i Stedet for Navnet Philibert er skrevet Karl.

Dog maa bemærkes, at naar det berettes, at Sten Maltesen deltog i Slagene ved Jarnac og Montcontour, er det ikke dermed givet, at han var med i de blodigste Haandgemæng ved sin Herres Side; thi i Reglen samlede alle Adelsmændenes Spyddrenge, naar et Slag forestod, i den saakaldte Stallbubenfahne, der blev holdt for sig. Dog har denne ogsaa stundom deltaget virksomt i Kampen, saaledes som det f. Eks. skete herhjemme i Slaget ved Axtorna 1565¹⁾.

Efter Slaget forefaldt ingen Krigsbegivenheder af større Betydning, og da Coligny snart atter fik bragt sin Hær paa betydelig Styrke især ved Tilstrømning af frivillige, tabte Hoffet Modet og sluttede Fred i St. Germain en Laye d. 8. August 1570. Som Følge af denne Fredsslutning synes Andreas Schlegel at være bleven aftakket, eller muligt er han alt dragen bort tidligere, da tyske Tropper kort efter Slaget ved Montcontour forlod den kongelige Hær, fordi der ikke betales dem den skyldige Sold²⁾. Sten Maltesen fulgte ham foreløbig hjem til hans Gaard, hvis Navn angives som Debkau. Han laa her syg i nogen Tid og rejste derefter i 1571 hjem til Danmark.

Her forblev han dog ikke længe, da hans Hu stod til atter at komme ud, og da han for Frederik II havde erklæret, at han helst igen vilde til Grev Borkvard af Barby, gav Kongen ham d. 4. Sept. 1571 en Anbefalingsskrivelse til denne³⁾. Ifølge Ligprædikenen over Sten Maltesen blev han dog ikke længe hos denne, men kom efterhaanden i Tjeneste hos den foran nævnte Joakim Ernst af Anhalt, Landgreve Georgius (Jørgen) af Hessen-Darmstadt, Ærkebiskoppen af Trier, Pfalzgreve Richard af Simmern og tilsidst hos Prins Vilhelm af Oranien.

Hans Ophold hos disse forskellige Herrer, der ogsaa kun har været kortvarigt, undtagen hos den sidste, synes ikke at

¹⁾ Hist. Tidsskr. 7, I, 435 jvf. 456, Anm. 2.

²⁾ Auquetil, Histoire de France, II, Paris 1837, 588.

³⁾ Voss' Samlinger, Klevenfeldts Dokumenter, mest udskevne efter Originaler og vedkommende danske Familier. Bogstavet S. Rigsark.

have frembudt noget af særlig Interesse. Kun er det mærkeligt, at han fik Ophold hos Ærkebiskoppen af Trier, da denne, Kurfyrste Jakob III af Huset Elz eller Eltz, i Reglen holdt alle, der hyldede den evangeliske Lære eller blot mistænktes for at gøre dette, fjernt fra sit Hof.

Med Sten Maltesens Indtræden i Prinsen af Oraniens Tjeneste vistnok 1572 begyndte hans mangeaarige Deltagelse i den nederlandske Krig, under hvilken han hovedsagelig var fraværende fra Danmark¹⁾.

Denne Deltagelse, som i øvrigt udgør den interessanteste Del af Sten Maltesens Levnet, forbigaas dog her af den nedenfor nævnte Grund²⁾.

Allerede 1585 havde Frederik II ved Skrivelse af 13. Aug. kaldt Sten Maltesen hjem, da Kongen ønskede at bruge ham i sin egen Tjeneste; men da Generalstaterne og Grev Vilhelm Ludvig af Nassau satte megen Pris paa ham og ønskede at beholde ham endnu i nogen Tid, opfyldte han deres Ønske, hvorved han kom til at deltage i den for ham mest mindeværdige Kamp ved Boxum d. 17. Januar 1586³⁾.

Kongen fornyede imidlertid sin Hjemkaldelse ved en Skrivelse af 26. Novb. 1585, der blev bragt til Nederlandene ved en Enspænder, og denne Skrivelse bevirkede da, at han, der var blevet tagen til Fange ved Boxum, blev frigiven at den af Spanierne indsatte Højstbefalende i de nordlige Provinser Frans Verdugo uden Løsepenge. Verdugo tilskrev Kongen meget høfligt fra Groningen den 12. Febr. 1586, og Kongen paaskønnede hans Imødekømmenhed ved at forære ham en Hest og en Guldkæde med Kongens Billede, og lignende

¹⁾ Man fristes til at formode, hvor usandsynligt det end lyder, at Sten Maltesen under sit senere Ophold i Nederlandene har gjort et kort Besøg i Danmark; thi der berettes, at Henrik Gøye Eskildsen, der var født 1562, rejste til Nederlandene vel omtrent 1583 sammen med Sten Maltesen og senere kom i Prins Moritz' Tjeneste. (Bang, Ligpr. over Henrik Gøye, Kbh. ca. 1611).

²⁾ Den vil ventelig senere blive gjort til Genstand for Fremstilling i en særskilt Afhandling i Personalhistorisk Tidsskrift.

³⁾ Datoen er i nogle hollandske Skrifter angivet, dog vistnok ei rigtigt, til 27. Jan.

Gaver tilstilledes ogsaa Obersten over de spanske Tropper, der havde kæmpet ved Boxum, Jan Baptist de Taxis¹⁾.

Grev Vilhelm Ludvig gav Sten Maltesen d. 23. Febr. 1586 fra Leeuwarden et hæderligt Afskedspas, og i Forvejen havde han lignende fra den forhenværende Statholder i Friesland Bernhard de Merode, under hvem Sten Maltesen havde tjent, og fra Diderick Sonoy, der fra 1572 var Guvernør i Nordholland.

Sten Maltesen vendte derpaa hjem til Danmark, hædret ved sin Afrejse med en tung Guldkæde, som Staterne skænkede ham, og blev straks af Kongen udnævnt til Hofmarskalk og den 1. April 1586 til Rigets Oberst. Ved den sidste Bestilling, som han var den første, der fik, var der formentlig tilsigtet at sikre sig en her bosiddende og fuldt paalidelig Befalingsmand for de hvervede Fodfolksoldater, naar saadanne behøvedes, tillige med en fastere Myndighed over de i Fredstid i Reglen tilstedeværende hvervede af Fodfolket. Som Hofmarskalk havde han kun en Løn af 200 Dlr. aarlig, derimod som Rigets Oberst, med hvilken Bestilling der fulgte, at han efter Tilsigelse skulde hverve et Regiment Knægte til Vands og Lands, 600 Dlr. samt, naar han var i Hoftjeneste, Maanedspenge paa seks Heste og sædvanlig Hofklædning paa sig selv sjette²⁾.

Som Hofmarskalk indtog han en af de fornemste Stillinger ved Hoffet, idet Hofmarskalken ledede Hoftjenesten i al Almindelighed og i Forbindelse med Hofskænken og Køgemesteren overholdt Orden ved Spisningen og den dermed forbundne Udlevering af Mad og Drikke. Han deltog i alle Hoffets Festligheder, og af saadanne var der i hans Tid ikke faa, skønt der indtraf nogle Dødsfald i det kongelige Hus og blandt de med dette beslægtede fyrstelige Personer. Endog efter Frederik II's Død varede det ikke længe, inden der indtraf Begivenheder, som medførte store Festligheder, saaledes 1590 i Anledning af Jakob VI af Skotlands Formæling

¹⁾ Brev fra Verdugo 13. Maj og fra Taxis 27. Maj 1586 (Rigsark. Spanske Nederlande 1568—91. A. Heftet Sten Maltesen vedrørende 1586).

²⁾ Rtm. Rgsk. 1586, 198.

med Anna af Danmark og Hertug Henrik Julius af Braunschweig-Wolfenbüttels Formæling med hendes Søster Elisabeth og i Anledning af Herredagen i København 1589, da Hertugen af Holstens Gesandter paa Hertugens Vegne fik Sønderjylland til Len.

At Sten Maltesen hørte til Hoffets snevreste Kreds haves der et Vidnesbyrd om deri, at hans Indskrift findes i Dronningens pragtfuldt udstyrede Stambog¹⁾, der, som det synes, kun indeholder særlig begunstigedes Navne. Han har her skrevet som de fleste andre paa tysk, om end ikke synderlig ortografisk: 1587 Nu Morgen Nichtg. Freuchgt Got vnt er dein obrichtg. Vndertenlig geschreben, 20 february. Steinn Maltiszen. egen handt. Af andre samtidige Indskrifter fremgaar, at Hoffet da opholdt sig paa Skanderborg. Indskriften er ledsaget af Familien Sehesteds Vaaben, zirlig malet.

Endnu medens han var i Hoftjenesten, benyttedes hans Krigserfaring, idet der overdroges ham sammen med nogle andre at undersøge Fæstningsværkerne paa Akershus.

Ligesom hans Fader og mange andre benyttede han den ham under Hoftjenesten givne Lejlighed til at gøre Bekendtskab med Rigets fornemste Slægter til at fæste sig en Brud. Denuer var Anne Brahe, Datter af den 1587 afdøde Rigsraad Henrik Brahe, der ejede Vidtskøfle, Løberød og Osbyholm i Skaane, foruden Tølløse i Sjælland og meget Bøndergods. Sten Maltesen anholdt om hendes Haand 1589, og hun blev ham tilsagt til Paaske 1590. Bryllupet holdtes dog først paa Vidtskøfle d. 8. Okt. 1592, og Bruden havde da endnu ikke fyldt sit 17de Aar²⁾. Kongen lod sig repræsentere ved Bryllupet ved Axel Gyldenstjerne og gav i Brudegave en forgyldt Stob. Ved sit Ægteskab kom Sten Maltesen i Besiddelse af Løberød, der ligger 2 Mile S. Ø. for Esløf, i Eggen om Ringsjön.

Sten Maltesen var da ikke længer i Hoftjenesten. Han forlod den, idet han forlenedes med Kronborg den 16. Aug. 1590³⁾, medens han dog vedblev at være Rigets Oberst.

¹⁾ Gl. kgl. Saml. Okt. Nr. 3646.

²⁾ Medelfar, Ligpr. over Fru Anne Brahe, Kbhv. 1635.

³⁾ Sj. Tg.

Under hans Ophold paa Kronborg synes der ikke at have været meget, der stillede Fordringer til hans Dygtighed; thi Slottet var bygget omtrent fuldt færdigt, saa at der i hans Tid kun var Tale om nogle Forandringer paa selve Slottet¹⁾ og nogle mindre betydelige Bygningsarbejder paa tilliggende Steder, saaledes paa Esrom Mølle, der var brændt 1593, og Opførelsen af et Lysthus for Kongen i den tæt ved Slottet liggende Lundehave.

I Maj 1595 fik Sten Maltesen Bohus til Len i Stedet for Kronborg, og samtidig ophørte han at være Rigets Oberst²⁾. Paa Grund af de truende Forhold overfor Sverig skænkedes der paa den Tid Befæstningerne i Norge og i Landsdelene Øst for Øresund en forøget Opmærksomhed, og Kongen havde lovet den norske Adel ved Hyldingen i Opslo 1591 snart at lade bygge paa Akershus og Bohus. Til det sidste Sted havde vel alt omtrent 1578 Bygmesteren Hans Paaske eller Hans v. Pashen, der havde været den første, som arbejdede paa Kronborg, været sendt; han havde gjort en Skabelon, hvorledes Befæstningen bedst kunde gøres færdig, og der havde af og til været anvist Summer paa omtrent 1000 Daler til Arbejdet; men det synes dog, at det først har været fra 1593 eller 1594, at større Kraft er blevet anvendt paa det, navnlig derved, at det den 5. Juni 1594 befaledes Kronens Bønder og Tjenere, som hørte under Slottet og Adelenes Tjenere i Bohus Len enten selv at møde eller sende Folk eller give Penge til Leje af Pligtsfolk, til Arbejde paa Befæstningen, og den 13. Novb. 1600 befaledes tillige, at Kronens og Adelenes Bønder i Bohus Len skulde køre Sten, Sand og Kalk til Befæstningen. Sten Maltesen kom saaledes til at fortsætte de begyndte Arbejder, og om der end tilholdtes ham at følge den gamle Skabelon, blev dog Udførelsen af Arbejdet for en Del overladt ham³⁾, og han fik da her vistnok Anvendelse for den Krigserfaring, han havde gjort i Nederlandene. Der

¹⁾ Se nærmere herom Friis. Samlinger til dansk Bygnings- og Kunst-historie, Kbh. 1810—78, 349.

²⁾ 23. Maj 1595 (Sj. Tg.). Lensbrevet for ham er dog først udfærdiget 12. April 1597, hvornæst et nyt Lensbrev udfærdigedes 12. Maj 1598 (Norske Rigsreg.).

³⁾ Skr. 4. Aug. 1595 (Norske Rigsreg.).

arbejdedes paa Bohus' Befæstning i alle de Aar, Sten Maltessen var Lensmand dér, særlig 1595 og i det mindste til 1604, med Hjælp af Bygmesteren Hans v. Steenwinkel den ældre, som dog tillige forestod samtidige Arbejder paa Akershus og Varberg, og efter hans Død 1601 af Lenert Verpoorten, som alt havde været dér fra 1598 som Bygmestersvend¹⁾.

Det var altsaa under Sten Maltesses Styrelse, at Bohus' Befæstning fik den Skikkelse, som kendes fra en endnu opbevaret Plan for omtrent Aar 1600²⁾. Befæstningens Volde, der omtrent ganske omslutter den ældre Borg og dennes til Dels fra Syvaarskrigen berømte Taarne, danner en meget uregelmæssig Polygon med Bastioner og til Dels brudte Kurtiner, som minder noget om dem, der var komne til Anvendelse paa Kronborg 1574 til 1585.

Foruden med Arbejdet paa Bohus havde Sten Maltessen at gøre med to Skanser, der 1602 befaledes opførte ved Marstrand.

I den Tid, Sten Maltessen havde Bohus Len, forøgedes dette 1602 med Dragsmark Kloster³⁾ og 1603 med den Del af det i Lund liggende Nonneklosters Gods, der laa i Bohus Len, hvilket dog kun forblev under samme til 1605, og endelig det sidste Aar med en Gaard Røsholt, som Kronen havde faaet ved et Mageskifte⁴⁾.

Sten Maltessen havde flere Gange i den Tid, han havde Ophold paa Bohus, Kongens Tilladelse til at drage bort i forskellige Ærinder, nærmest for at tilse sine Ejendomme i Danmark. Derhos var han nærværende ved Christian IV's Kroning i København 1596, og han nævnes som Deltager i de store Optog, der fulgte med den i Anledning af Kroningen foranstaltede Ringrenden paa Amagertorv d. 3. og 4. Sept.,

¹⁾ Se nærmere om disse Bygmestre Friis, Bidrag til dansk Kunsthistorie. Kbh. 1890—1901, 5—14.

²⁾ Planen er gengivet i Bidrag til Kännedom til Göteborg och Bohus Läns Fornminnen och Historia. V, 37. Se ogsaa her nærmere om Bohus.

³⁾ Til dette Kloster, der ligger ca. 1 Mil S. V. for Lysekil, knytter sig sikrest Legenden om Axel Thordsson og Skøn Valborg.

⁴⁾ 31. Aug. 1605 (Norske Rigsreg.).

ved hvilken Deltagerne optraadte i, hvad vi vilde kalde Maske-
raderdragter, eller som det Gang kaldtes hver med sin Inven-
tion. Han nævnes som optrædende d. 3. Sept. i det 7. Optog¹⁾.
Sandsynligvis har han ogsaa ifølge sin Rang deltaget i de
andre, store Festligheder, der fulgte med Kroningen, og ved
hvilke der skal have været ikke mindre end 2650 Personer
til Stede som Kongens Gæster, saaledes ogsaa i Festen paa
Københavns Slot om Aftenen den 31. Aug., da Kongen fulgt
af mange Adelsmænd, forklædte som Negere, Romere m. fl.
drog i Optog ind i Dansesalen.

Endnu medens han var Lensmand paa Bohus paalagdes
det ham aarlig at besé Fæstningerne i Skaane, samt paa
Bohus, om de var tilbørlig forsynede med Krigsfolk, Ammu-
nition og Proviant, samt mønstre de derværende Soldater²⁾.

1604 købte Sten Maltesen den i Nærheden af Løberød
liggende store Gaard Hviderup (Hvidarp) af Holger Jensen
Ulfstand, og 1606 overdroges det ham, medens Christian IV
var i England, selvtredie at forestaa Norges Styrelse.

Hans Helbred synes dog allerede da at have ladet noget
tilbage at ønske; thi han gjorde 1604 en Rejse til Carlsbad³⁾.

Han fratraadte Stillingen som Lensmand paa Bohus 1606
og fik ved Lensbrev af 9. April 1606 Helne Kirke (Allehelgenes
Kloster i Lund), samt Froste Herred i Skaane til Len, hvilket
sidste han beholdt til sin Død⁴⁾.

I den Tid, han var Lensmand paa disse Steder, ligesom
ogsaa til Dels senere, da dog vigtigere Hverv blev ham over-
dragne, var han nærmest beskæftiget med Lenenes Styrelse
og forskellige administrative Sager, som Besigtigelse af Gods
i Anledning af Magelæg, Levering af Staldøksne og anden
Proviant, Udtagelse af Løsgængere til Arbejde i København
o. s. v. Han har vistnok været en dygtig Forretningsmand;
thi han synes aldrig at have staaet til Restance med sine
Regnskaber, hvad der ellers ofte forekom i hin Tid.

¹⁾ Augustus Erich, Ausfürliche und warhaffte Beschreibung etc. Kbh.
1597.

²⁾ 8. April 1606 (Sk. Reg.).

³⁾ Biogr. Lex.

⁴⁾ Nytt Lensbrev angaaende Froste Herred udstedtes 10. April 1608.

Han var nærværende som indbudt af Kongen ved Tage Thotts og Styling Boels Bryllup paa Københavns Slot den 26. Okt. 1606. 1607 blev han Medlem af Rigsraadet og var saaledes nu en af Danmarks fornemste Mænd.

Ved Forleningsbrev af 10. April 1608 tildeltes ham Varberg til Len. Her var der blevet bygget paa Fæstningsværkerne omtrent lige fra Frederik II's Død, og Arbejderne var stadig i Gang i Sten Maltesens Tid, idet de først afsluttedes 1620. Ogsaa her maatte Bønderne deltage i dem.

Hvorvidt Sten Maltesen har haft synderlig Andel i den Skikkelse, Værkerne fik, kan ikke siges. Da der næppe er gjort væsentlige Forandringer ved dem efter 1620, kan det antages, at de har haft den samme Skikkelse, som findes paa en Tegning fra 1645¹⁾, og som i øvrigt i Alt væsentligt svarer til en anden, der findes her i Rigsarkivet og formenes at hidrøre fra Slutningen af det 16. Aarhundrede²⁾. Der var her ligesom paa Bohus Bastioner og brudte Kurtiner.

I de Aar, Sten Maltesen var Lensmand paa Varberg, udvikledes videre de Bestræbelser, Christian IV havde begyndt at gøre gældende alt fra 1602 i Retning af at bibringe Landalmuen i Landsdelene Øst for Øresund en større Uddannelse som Soldater, idet der i 1609 og 1610 bibragtes unge Bønderkarle saadan Uddannelse dels holdvis i Eksercerskoler i selve Lenene og dels i lignende Skoler i København og paa Kronborg³⁾.

Han maatte ogsaa fra Varberg foretage en Del Rejser. Han var saaledes nærværende paa Herredagen i København d. 30. Maj 1608, da Prins Christian kaaredes til Tronfølger. Han kaldtes til Horsens d. 24. Jan. 1609, da der skulde holdes Retterting dér. Den 7. April s. A. takserede han sammen med Sten Brahe og Henrik Ramel Adelen i Skaane og Hal-land med Hensyn til Ryttertjeneste, og den 16. Marts 1610 var han sammen med de andre Rigsraader kaldet at sidde

¹⁾ Gengiven i P. v. Møller Bidrag til Hallands Hist., Lund 1874.

²⁾ Geng. i Danmarks Riges Hist. III B., 211.

³⁾ Se nærmere herom Axel Larsen (Liliefalk), Kalmarkrigen, Kbhvn. 1889, 12 f.

Retterting paa Herredagen i København, under hvilken ogsaa Prins Christian blev hyldet den 14.

Ved Brev af 6. April 1610 fik Sten Maltesen Vestervig Len i Stedet for Varberg, og den 13. Marts 1610 udnævntes han til Rigsmarsk.

Medens han var Lensmand paa Vestervig, blev han kaldt ufortøvet at møde hos Kongen i København d. 28. Juli 1610, og han var Fadder ved Prins Ulriks Daab i København den 25. Marts 1611.

Det sidste Afsnit af Sten Maltenses Liv var knyttet til Kalmarkrigen. Han var under denne Feltmarskalk over det ganske Krigsfolk, men kom dog ikke herved til at udfolde nogen stor Virksomhed.

Det var Kongens Plan at dele den til Raadighed staaende Hærstyrke, i hvilken der undtagen i Adelsrytteriet ikke fandtes nationale Tropper fra Landsdelene Vest for Storebelt, i tre Dele. Den ene skulde under Kongens umiddelbare Befaling samles ved Kristianopel og marchere mod Kalmar. Den anden under Sten Maltenses Befaling skulde fra Halmstad marchere langs Nisså mod Jønkøping, den tredie fra Norge falde ind i Vestergötland. Felttoget aabnedes den 1. Maj 1611, men kun med Hærdelen ved Kristianopel. Den Hærdel, der befandt sig i Halland under Sten Maltenses Befaling, havde da endnu langt fra den Styrke, der var forudsat, idet baade flere af de til den bestemte danske Tropper og især de fremmede hvervede manglede. Den besad derhos kun en ringe Forsyning af Ammunition og forskelligt andet Materiel og manglede Proviant. Den kunde derfor ikke optræde efter Planen, men maatte foreløbig holde sig i Ro.

Hærdelen samlede sig ved Kongsbacka for lettere at kunne imødegaa et Angreb fra Nylöse, hvor en svensk Troppstyrke havde samlet sig. I Løbet af Maj havde den dog faaet en Del Forstærkning uden endnu at blive fuldtallig, og efter at den svenske Styrke havde foretaget nogle temmelig betydningsløse Rekognosceringer, brød en Del af Hæren op den 31. Maj og viste sig foran Nylöse, men var for svag til at angribe de derværende svenske Forskansninger, viste sig derpaa

ligeledes den 3. Juni foran Slottet Elfsborg, men kunde ej heller her gennemføre et Angreb, da den ikke havde ført Artilleri med¹⁾. Kongen ønskede nemlig ikke, at den skulde spille Tid med Belejringer, men saa hurtig som mulig se at komme ind i Sverig.

Endelig naaede Hærdelen midt i Juni den for den bestemte Styrke, og den begyndte da at forsøge at løse den stillede Opgave. Den marcherede dog ikke mod Jönköping men ind i Askims Herred, gennem Frölunda mod Befæstningen Guldborg og derpaa mod Nylöse, som de svenske forlod, og hvor Tropperne lejrede sig indtil den 25., da der kom Befaling fra Kongen, at Sten Maltesen skulde drage mod Vexjö. Denne Befaling forandredes vel kort derefter til, at en Del af Styrken skulde drage til Kalmar, men kort efter ændredes ogsaa denne Befaling derhen, at Sten Maltesen med alle sine Tropper undtagen fire Adelsfaner skulde begive sig til Kalmar, hvor Christian IV blev haardt betrængt af Fjenden. Sten Maltesen brød op fra Varberg den 1. Juli, efter at den Styrke, der ifølge Kongens anden Befaling alene skulde afgaa til Kalmar, var brudt op nogle Dage tidligere. Denne kom saaledes først, medens Sten Maltesen selv kom senere til Kristianopel, hvor han indskibede sit Fodfolk, der indtraf ved Kalmar den 18. Juli²⁾, Dagen efter det meget blodige Slag her, i hvilket de svenske blev de underlegne. Rigmarsken var af Mangel paa Transportmidler bleven tilbage med Rytteriet. Med dette marcherede han derfor landværts og var den 26. ved Ljungby (1,5 Mile S. V. for Kalmar), hvor de svenske havde en Skanse, nær falden i et Baghold, fra hvilket dog noget fra Kalmar udsendt Fodfolk udfriede ham, saa at han naaede den danske Lejr uden Tab.

Han deltog derefter sandsynligvis i Angrebet den 29. Juli paa den svenske Lejr ved Ryssby c. 2 Mile N. f. Kalmar, ved hvilket den svenske Konge var lige ved at blive fanget, og i det fortsatte Angreb paa Kalmar Slot, der overgav sig

¹⁾ Se nærmere om disse Begivenheder: Bidrag til Kännedom om Göteborgs og Bohus Läns Fornminnen och Historie VII, 239 ff.

²⁾ Axel Larsen, l. c. 131.

den 3, August Slottets Overgivelse efterfulgtes af Ølands og Borgholms den 7. Aug.

Sten Maltesen blev da sendt derover den 15. Aug. for paa Kongens Vegne at modtage Øboernes Hyldest. Han følte sig svag, da han efter at have fuldført sit Hverv kom tilbage til Kalmar. Paa Borgholm var imidlertid den kække Hovedsmand Peder Hundermark død d. 16. Aug. af den pestagtige Sygdom, som da stærkt havde grebet om sig i den danske Hær. Hans Lig blev ført til Kalmar og modtaget af hans Standsfæller, deriblandt Sten Maltesen; men straks derpaa maatte denne lægge sig syg i sit Telt, hvor han modtog mange Besøg af de fornemste i Hæren. Da Sygdommen tiltog, førtes han ind paa Slottet, og her døde han da den 22. Aug. Det bestemtes, at hans Lig skulde føres til Sølvisborg paa en af Kongens Jagter, og saavel Kongen og Hertug Georg af Braunschweig Lüneburg, som mange andre af Hærens ypperste fulgte det fra Slottet til Stranden. Det førtes derpaa fra Sølvisborg til Åhus, hvor Sten Maltesens Svoger Kristen Barnekov og dennes Hustru kom til Stede og fulgte det videre forbi Vidtskøfle og Løberød til Lund, hvor det blev bisat den 1. Okt. Endelig førtes det til Gårdstånga Kirke, der er Sognekirke for Hviderup.

Sten Maltesen havde ingen Børn.

Hans Enke, der overlevede ham til 1635, skildres som en særdeles streng Frue, der nøje overholdt Lov og Ret overfor sine undergivne og ikke vilde formilde Dommen, selv om den gjaldt Livsstraf, og tage imod Penge som Bøde i Stedet for. Dog var hun tillige meget godgørende, bespiste 4—500 fattige hver Juleaften og opførte i Gårdstånga et stort Hospital, foruden at hun skænkede Kirken der Altertavle, Prædikestol m. m. Hun var tillige flittig i sin Husgerning, paatog sig sine Søsterbørns Opdragelse og opbyggede af nyt Hviderup og Løberød Gaarde, som hun ved sin Død efterlod til sin Søstersøn Henrik Ramel til Bekkeskov (Beckaskog), medens Holmegaard gik over til Sten Maltesens Brodersønner Jens og Mogens Klavsen Sehested (Brødre til Hannibal Sehested).

Fru Anne Brahe blev begravet ved Siden af Sten Maltesen i et Gravkapel paa Nordsiden af Gärdstånga Kirke. Indskriften paa Mindestenen over dem lyder: „Her ligger begrafvid erlig oc velbyrdig Sthen Malthessøn til Holmgaard, Dannemarchis rigis Raad, Marsch oc Feltmarschalk, som hensofvede udi Herren paa Calmars slot Anno 1611 den 22. Augusti udi sit alders 59 aar: Sampt hans elskelige Hustrue, erlig oc velbyrdig F. Ane Brahe til Løberyd: som hensofvede udi Herrens paakaldelse Anno 1635 den 23. Juli: udi sit alders 59 aar. Ere nu baade udi huile: Sielene udi Herrens haand. Legommene her under forventer met alle Guds børn en glædelig opstandelse. Enten vi lefve eller vi Dø, da ere vi Herrens. Rom 14¹).“

Kisterne er senere blevne sønderlagne, og Benene kastede til Side, men derefter dog atter samlede og forvarede i en Kiste.

¹) Richardt og Ljunggren, Skånska Herregårde. V. Hvidarp.

Gravskrifter fra Helligaandshuset i Kjøbenhavn.

Ved Poul Bredo Grandjean.

1. (Stentavle i Væggen). Anno 1667 legerede afgangne Peder Juuls¹⁾ Arvinger til Kirken for dette Epitaphii Opsættelse 500 Slettedaler, Anno 1695 blev til dets Reparations Vedligeholdelse endvidere givet 300 Slettedaler, Anno 1728 blev det af Ildebranden beskadiget og gandske forbrændt, Anno 1747 er det igjen af Stadens Magistrat besørget i Stand sadt.

2. (Ligsten). Her under hviler den j Livet høyædle og welb^r, nu j Herren salige Peter Bendizen Stavanger, hans kongl. May^{ts} Justitz og Krigs Raad samt Commisariat Skriver ved Land Etaten, fød den 24de Augt 1702 og døde den 20 Augusti 1757²⁾, Dyden frelste ham ei fra Døden ei heller Retsindiges Ønsker fra den almindelige Skiebne, tillige med sin efterladte Enche Frue Sara Dorotea Dreier, fød den 12te Aug^{tiii} 1700de og døde den 9de Octb^r 1765³⁾.

3. (Stentavle i Væggen). Dette Begravelses Sted No 15 i denne Krog er afkiøbt Kiercken til ævig Tiid for 200 Rd. efter Skiøde datteret 8de Julij 1769 og aldrig enten at maae aabnes eller fleere Liig der udi nedsættes end Bogholder Eggert Rasmusen og Huustrue Karen Andersdaatter Worgod, som her ligger begravet.

4. (Ligsten). Her hviler Eggert Rasmusen, fød Ao 1713, død Ao 1777 d. 8 Sept., var Bogholder ved det kongl. danske Kriigs Hospital og ved Land Militair Etatens Pensions Casse fra Ao 1750 til Ao 1777, saa og hans Huustrue Karen Andersdaatter Worgod, fød Ao 1724, død Ao 1779 d. 25 May. Dette Gravsted maae aldrig aabnes eller fleere Liig der udi nedsættes, for saadan Frihed haver disse tvende Afdøde givet til Kierken fyldest Betaling.

¹⁾ Brygger Peder Rasmussen Juel, jvfr. Hiort-Lorenzen og Rosendahl: Repertorium over Legater o. s. v. I, 123. ²⁾ Bisat i Kapellet 24 Aug. om Morgenen Kl. 8 (Kb.). ³⁾ Begr. i Kapellet No 17 15 Okt. Kl. 7 Form. (Kb.), jvfr. Hiort-Lorenzen og Rosendahl: Repertorium I, pag. 224.

5. (Epitaphium af Træ med fritstaaende Figurer, Døden med Leen og sørgende Engle, samt forgyldte Blomsterornamenter og følgende Vaaben: 3 Vinranker slyngende sig om 3 Stave, paa Hjelm 2 Vesselhorn imellem hvilke en Rose). Læsere! Hvad Du er, har ieg været, hvad ieg er, skal Du blive. Jeg kom i denne Verdens Tumle Plads den 14 Februarij 1721 og i samme tiende 3de glørværdige Konger som Directeur over det kongelige og Universitets Bogtrykkerie. Jeg forlod den igjen den 29de September 1782¹⁾ og efterlod en dydig og elskværdig Hustrue Metta Magdalena Høpfner fød Otzen²⁾ og X mig af Gud betroede Børn, som ieg overantvordede til Guds forbarmende Forsyn, og vil haabe, at de skal samles i Guds Rige hos deres Moder og Fader Nicolaus Christian Høpfner. Jeg er Opstandelsen etc. Johan. 11 Cap: 25 V.

6. (Marmorepitaphium). I Begravelset No 47 giemes de jordiske Levninger af Johan Peter Schneider, Borger og Blyetækker j Kiøbenhavn, som døde den 14de Julij 1791³⁾, og Hustrue Bente Anders Datter, som døde den 28de October 1775⁴⁾, og er dette Begravelse efter Skiøde af 1te November 1775, men siden med høy og velædle Magistratens Bevilning af 25de Junij 1783, overlat til Johan Peter Schneider og Arvinger til evindelg Arv og Eyendom.

7. (Ligsten). N° 47. Her under giemmes [!] de jordiske Levninger af Johan Peter Schneider, Borger og Blyetækker i Kiøbenhavn, som døde d. . . .⁵⁾, og Hustrue Benthe Anders Datter, som døde den 28 October 1775. Dette Begravelse er efter Skiøde af 1ste Novembr 1775 overdraget til mig Johan Peter Schneider paa det Vilkor, at intet andet Lig end af mine egne Arvinger maa i 100 Aar fra min Død af her blive nedsat.

8. (Ligsten, øverst agnus dei med Ordene: O Du Guds Lam forbarme Dig over os; nederst Døden med Le og Timeglas, her læses: memento morte; i Hjørnerne Blomster). Herunder hviler agtbare og velforneme Mand Andreas A. Buch, Borgger og Brøgger, døde d. 19 Dec. 1760⁶⁾, hands elskelige Husthue [!] Pauline Luno, døde d. . . .⁷⁾, Iacob Luno, Borger og Brøgger samt Kirkeværger

¹⁾ Begr. i Kapellet No. 26 & 27 7 Okt. (Kb.). ²⁾ Begr. sst. 1 Sept. 1784, 55 Aar gl. (Kb.). ³⁾ Begr. dér 19 Juli, 70 Aar gl. (Kb.), jvfr. Hiort-Lorenzen og Rosendahl: Repertorium I, pag. 407. ⁴⁾ 2 Nov. 1775 „Martha Svendsdatter [!] Blyetækker Schneiders Hustroe i Badstuestræde, 45 Aar gl. død af hissig Feber, begr. i Cappellet Nr. 47“ (Kb.). ⁵⁾ Ikke udfyldt, † 14 Juli 1791, jvfr. ovnfr. ⁶⁾ „D. 24 ejusd. Anders Andersen Buch Brøgg; boende udj Vimelsk; 72 Aar gl. død af Alderdom, begravet, Kirkens Capell.“ (Kb.), jvfr. Hiort-Lorenzen og Rosendahl: Repertorium I pag. 126, 223 og VI, pag. 60. ⁷⁾ Ikke udfyldt, 1750 „d. 15 Jan. Sr. Andreas Buchs

fordum her til Kirken, døde d. . . .¹⁾, hands elskelige Hustrue Ingebore Nørager, døde d. . . .²⁾, Carl Engmand, fordum Borger og Brøger³⁾, hands elskelige Hustrue Ellen Lorentze Luno, døde d. . . .⁴⁾, Jens Luno. No 18. No 19.

9. (Ligsten). Her under hviler til en herlig og evig Samling paa Opstandelsens store Dag Borgere og Indvaanere i den kongelige Residence Stad Kiøbenhavn Knud Steenberg⁵⁾, fød den 3 April 1736, død d. 1 October 1786⁶⁾, og Hustrue Ludolphine Fridericha Lillie, fød den 3 April 1746, død den 28 December 1827⁷⁾, blev samlet i et kierlig Ægteskab den 31 October 1765 og udi samme været velsignet med 2de Sønner. Ordspr. Bogs 10 Cap. 7. 28 V. De Retfærdiges Ihukomelse er til Velsignelse og deres Forventelse Glæde. Samt Sønnerne Ludolph Henrich Steenberg, Borger og Theehandler i Kiøbenhavn, fød den 20 September 1766, givt 1787, død den 30 Martii 1791⁸⁾, og Magnus Steenberg, Studiosus theologie [!], fød den 18 November 1770, død den 24 Januarii 1798⁹⁾. Her findes udi Graven lagt, den [!] forhen udi Live har samlet kierlig ægte Pagt, vil derfor og nu blive i Graven samlet, til dem Gud ved Freds Basunen byde af Graven for sig komme ud, den Røst de giærne lyder. No. 38.

10. (Marmortavle i Væggen). Søren Pedersen, fordum Borger og Muurmester i Kiøbenhavn, tilkiøbte sig denne Begravelse No 3 efter Kierkens Skiøde af 8de Martii 1766 med de Vilkaar, at hans eget tillige med Aage Chr. Ribers¹⁰⁾ samt Hustrues og Børns Liig der skulle begraves, og at Gravstedet skulle ellers staae urørt i 80ve Aar efter hans egen Nedsættelse, som skeete den 16 Augustii Ao 1773. Denne Begravelse er kiøbt til Anno 1903 af E. M. Riber.

11. (Sandstensepitaphium). Her giemmes det Jordiske af sal. Hr. Christian Paul Freese, fordum Raadmand og Isenkræmmer her

Brøggers Hustrøe fra Broeleg: Str., 80 Aar gl., død af Alderdom efter mange Aars Svaghed, begraven i Capellet under No 44 om Eftermiddagen¹⁾. (Kb.) Hun anses i nævnte Repertorium for at være identisk med Ligstenens Pauline Luno, skønt Kb. nævner Capellet No 44, medens Ligstenen dækker No 18 og 19. ¹⁾ Ikke udfyldt, begr. i Capellet 16 Jan. 1768, 68 Aar gl. (Kb.). ²⁾ Ikke udfyldt, † 26 Maj 1782, 70 Aar gl. (Richters Dødsfald), begr. i Capellet No. 18—19 30 Maj (Kb.). ³⁾ Tom Linie paa Stenen, Kammerraad Carl Gustav E. † 21 Maj 1782, 65 Aar gl. (Richter), begr. i Capellet No 18—19 25 Maj (Kb.). ⁴⁾ Ikke udfyldt. ⁵⁾ Porcelænshandler og Auktionsbud (Kb.). ⁶⁾ Begr. i Kap. No 38 6 Okt. (Kb.). ⁷⁾ „E. efter Uhrmager“, begr. 3 Jan. 1828 Capellet (Kb.). ⁸⁾ Auktionsbud, † 31 Marts, begr. i Kap. No 38 4 April (Kb.). ⁹⁾ Begr. i Kap. 30 Jan. (Kb.). ¹⁰⁾ Flv. Assistent ved Brandkassen, † 24 Aug. 1800, 73 Aar gl., begr. i Kap. 29 Aug. (Kb.).

i Staden, fød den 7 Januarii 1714, død den 8 April 1785¹⁾, samt hans elskede Egtefelle sal. Frue Maria Jacobi Lund, fød den 16 Octobr. 1721, død den 12 Decbr. 178.²⁾

12. (Stentavle i Væggen). Etatsraad Lugges Begravelse 1789.

13. (Marmortavle herunder). Denne Grav, trygge Friested for al Verdens Sorg, giemmer de jordiske Levninger af Etatsraad Enevold Berregaard Lugge³⁾, Asessor i den kgl. Hof og Stads-Ret, fød Aar 1728 d. 7 Sept., død 1788 d. 21 Sept. sine Pligter ufravigelig troe, og hans med sand Religiositet udmærkede Egtefælle Christiane Frederike Holst, Datter af Commandeur Holst, fød A: 1747 d. 11 Mar., død 1817 d. 14 April⁴⁾, samt deres Moderen forud til Evigheden gangne Søn Abrh: Pelt Lugge⁵⁾ i sit Alders 15¹/₄ Aar. Døden er vis, dens Time uvis. Fred med deres Støv.

14. (Marmorepitaphium). In optime meritam mihi semper vivam memoriam amantissimæ piæ et desideratissimæ coniugis dominæ Agnetæ Lunding⁶⁾ natæ die 1mo Junii MDCCXXXIV denatæ die IX^{no} Martii⁷⁾ MDCCCLXXIX una cum tribus liberis quarto eheu! in India occidentali defuncto⁸⁾ placide heic infra quiescentis monumentum hoc poni curavi superstes maritus M. Lunding⁹⁾.

15. (Marmorepitaphium). Her giemmes det forgiængelige af Urtekræmmer og Conditor velædle Hr. Christian Samuel Kaalund, født i Stubbekiøbing paa Falster 1726¹⁰⁾, død den 5 Julii 1782¹¹⁾. Bekostet den Afdøde til Ære af hans Morbroder Jacob Schricke 1783.

16. (Marmorepitaphium med 2 Inskriptionstavler). I: Her under hviiiler Herr Peter Aagaard¹²⁾, første Deputeret i det danske Cancellie og Conference Raad, fød den 17de Februarii 1718, død den 28de Julii 1790 paa Erichsholm i Sielland i sin elskte Søns Arme, hver ønskede at have saadan Søn, Fader, Ægtefælle, Embedsmand, Borger, Ven, som han var. Udmattet af 53 Aars Arbeyde og efter at have opfyldt sine Pligter her, og han nu var moden til større, tog Gud ham til sig og gav ham hisset evig Belønning. II: Her

¹⁾ Bisat i Kapellets „Liig-Kammer“ 15 April (Kb.). ²⁾ Begr. i Kap. 19 Dec. 1787 (Kb.). ³⁾ Jvfr. Hiort-Lorenzen og Rosendal: Repertorium I, pag. 96, 124, 230, IV. pag. 267 og VI, pag. 163. ⁴⁾ Begr. i Kap. 22 April (Kb.). ⁵⁾ Abraham P. L. † 12 April 1796, begr. i Kap. 18 April (Kb.). ⁶⁾ Etatsraadinde Agnete L. f. Schjøtt. ⁷⁾ Begr. i Kap. No. 51 16 Marts (Kb.). ⁸⁾ Søkadet Niels Lunding † 21 Okt. 1779, 16 Aar gl. St. Thomas (Richers Dødsfald). ⁹⁾ Konferensraad, Deputeret i Admiralitets og Kommissariatskollegiet, † 21 Juni 1788, 60 Aar gl., begr. i Kap. 25 Juni (Kb.), jvfr. Lengnick: Familien Lunding. ¹⁰⁾ Døbt 15. Febr. Søn af Rektor Jens Christiansen K. og Anne Cathrine Rasmusdatter Schricke, jvfr. Danm. Adels Aarvog XXV (1908), pag. 228. ¹¹⁾ Begr. i Kap. No 30 15. Juli (Kb.) ¹²⁾ Jvfr. Biogr. Lex. I, pag. 6.

gjemmes salig Frue Bolette Sophie Hersleb, Hr. Justits Raad og Danske Cancellie Forvalters Peter Aagaards Hustrue, ægtevied 1760 den 29 Octobris, fød 1728 den 18 Decembris af salig Hr. Mag. Peder Hersleb, Biskop over Siællands Stift, og Frue Bolette Hiorth, hun døde 1765 den 29 Novembris¹⁾, kort efter at hun havde bragt en Søn Peder Hersleb Aagaard²⁾ til Verden, hendes tredie Barn og første levende født. Hun var Arving af sin Faders Dyd i dens Troes Styrke, Arbeidsomheds Fliid og Yndigheds Livsalighed, ofte over, aldrig uden for hendes Kald. Hvilke Frugter i Vente! Men — vogn op Sikkerhed! og skiælv! merk paa Guds Veie! Han haster med at opløse saadanne Siæle i saadanne Tider.

17. (Marmorepitaphium). Her under hviler til Opstandelsens glædelige Morgen det Jordiske af Christian Peter Getreuer³⁾, kongelig Hof-Maler, fød den 10 Martii Anno 1710, død den 22 October Anno 1780⁴⁾, og Hustrue Maria Thomasdatter Riis, fød den 20 November Anno 1698, død den 28 Martzy Anno 1778⁵⁾. De indgik et kierlig Ægteskab Anno 1733, som blev af Gud velsignet med 2 Sønner og een Datter⁶⁾, hvilke alle i deres Ungdom ere hensovede i Herren. Disse Ægtefolk jagede efter Klenodiet og stræbte at leve gudelig og at døe salig, de henlagde deres efterladte Formue til gudelig Brug og til bestandig Hieep [!] for begges Familie.

18. (Ligsten). Dette Begravelse Sted No 19 er bleven henlagt som Eiendom at tilhøre, saalenge som Tiiden varer, den her ovennævnte kongelige Hofmahler Christian Peter Getreuer og hans Hustrue Maria Tomasdatter Riis til at gjemme Støvet af deres jordiske Legemer, saaledes at denne Steen aldrig maae flyttes af sit Stæd, ei heller noget Liig udi denne Grav nedsettes, liige som og her ved er bleven afgjort, at begge Gravere her ved Kirken bestandig, saalenge som der er Gravere ved Kirken, skule holde denne Gravsteen tillige med den her obenfor i Muuren insatte Marmorsteen med sine Ornamente alle Tiider reene og nette saa og at have nøye Tilsyn, at samme ingen Skade tilføyes.

¹⁾ Begr. i Kap. 6 Dec., „samme Dag er et Barn af Hr. Justits Raaden transporteret fra Holmens Kirke her hid og nedsatt ibid.“ (Kb.). ²⁾ † 7 April 1791 Kbhvn. som Højesteretsadvokat, jvfr. Biogr. Lex. I, pag. 6 f. ³⁾ Jvfr. Hiort-Lorenzen og Rosendahl: Repertorium I pag. 226, 237 og II, pag. 96. ⁴⁾ Begr. i Kap. 26. Okt. (Kb.). ⁵⁾ Begr. i Kap. 2 April (Kb.). ⁶⁾ Johan Thomas begr. 28 Okt. 1740, 3 Aar gl., paa søndre Kirkegaard, Johan Thomas begr. 22 Juni 1742, 1¹/₄ Aar gl., sst. og Marie begr. 12. Nov. 1737, 1³/₄ Aar gl., sst. (Kb.).

Lidt om de ældste Led af Familien „Tobiesen“ i Norge.

Af E. A. Thomle.

Den 10. September 1646 tog „en ung Karl“ *Tobias Sørensson* Borgerskab i Stavanger. Om han var født der, vides ikke. Han siges vistnok at være „af Stavanger“, men da dette Udtryk bruges om ham, efter at han havde taget Borgerskab der, kan man deraf intet slutte. Han maa imidlertid vistnok være kommen „af godt Folk“, siden han i Begyndelsen af Aaret eller maaske allerede før („for rum Tid siden“) kunde blive trolovet med *Mette Andersdatter Bruun* i Christiania. Thi hans Trolovede hørte øiensynlig til en af de gamle mere fremtrædende Raadmands og Borgerslægter i det gamle Oslo og i Christiania, da hendes Svoger var *Peder Jørgensson*¹⁾, Raadmand i Christiania og en Søster *Johanne Andersdatter Bruun* var gift med *Anthoni Berthelsson*, en af Raadmand Berthel

¹⁾ *Peder Jørgensson* kaldes igjen „Svoger“ af Lagmand i Oslo *Niels Hanssøn* og var Broder af den *Jens Jørgensson*, der var trolovet med *Margrete Lauritsdatter* (en Datter af Borgmester Laurits Hanssøn og Margrete Hansdatter, der i 1626 opførte den endnu bevarede statelige Gaard paa Hjørnet af Raadhus og Slotsgaderne, Christiania ældste Bygaard). Med Jens Jørgensson fik hun en Datter, uden at de senere bleve viiede, da Jens Jørgensen reiste fra hende, hvorfor hun efter at Trolovelsen var ophævet i 1642 egtede Borgermester i Christiania *Niels Lauritssøn (Hagedorn)*, hvilket Egteskab var barnløst. Da Margrethe senere døde opstod der vidtløttige Processer om Arven (jfr. A. Collett, Gamle Kristiania Billeder, S. 87 ff.). Datteren *Maren Jensdatter* blev gift med Raadmand *Jacob Diriksson (Koll)*, men Konens Arveret efter Moderen bestrædes af *Hartvig Nilsson (Oxenløve)*, der var gift med Borgermester Niels Lauritssøns Søster *Anna Lauritsdatter (Hagedorn)*, Vice-Lagmand i Tønsberg *Nils Toller* og Foged paa Ringerike *Hans Nielsson*, der kaldes „Arvinger og Arveberetigede“ efter Margrethe, saa de vel sagtens ogsaa maa have staaet i et eller andet Slægtskabs eller Svogerskabsforhold til hende. — Jens Jørgenssons „Svoger“ var ogsaa *Gørris Fredriksson*, Raadmand i Christiania, hvis Kone blev begravet der 20. August 1654.

Hellesøns mange Børn. Man kan nemlig med stor Sikkerhed gaa ud fra, at det ikke var nogen ganske let Sag for en „homo novus“ at komme i Svogerskabsforbindelse med disse exclusive Klasser. Det er derfor neppe sandsynlig, at den unge Tobias har hørt til nogen helt ubekjendt Slægt. Personlig var han imidlertid af en noget letsindig Karakter. Thi da han i Aaret 1646 igjen var vendt tilbage til Stavanger, trolovede han sig ogsaa der med en Pige, hvis Navn dog ei nævnes. Og da han det følgende Aar kom til Christiania, skjulte han denne Forbindelse for Mette Bruun, som han imidlertid havde »krænket“, saa hun var nedkommen med et Barn. Dette gik imidlertid ikke ganske upaataalt hen og Mette¹⁾ kom desuden snart under Veir med, hvorledes hendes trolovede Ven havde baaret sig ad i Stavanger. Følgen deraf blev at Mette Andersdatters Svoger Peder Jørgensen lod ham belægge med personlig Arrest i Byfogdens Hus og derefter 14. Sept. 1647 indstævned ham til at møde for Borgermester og Raad i Christiania, for hvem han 6. Oktbr. s. A. nedlagde Paastand om, at Tobias skulde tilpligtes at egte Mette og hæve sin Trolovelse i Stavanger. I Begyndelsen vilde denne overhovedet slet ikke indlade sig paa Hovedsagen, men paa-stod sig løsladt af Arresten, da han kun opholdt sig i Christiania som Fuldmægtig for erlig og velbyrdig Mand Holger Rosenkrands til Frøllinge, Lensherre over Stavanger Len, paa hvis Vegne han skulde klarere kgl. Mayts Skatter af Lenet paa Akershus, og han derhos var Borger i Stavanger. Havde Mette Andersdatter nogen Tiltale til ham, fik hun søge ham til hans rette Værneting i Stavanger. Da Peder Jørgenssøn imidlertid i Retten kunde producere Tobias Sørenssøns eget Brev til Mette Andersdatter, som han 9 April 1646 havde tilskrevet

¹⁾ Foruden de anførter Søstre havde Mette Bruun ogsaa en Broder *Hans Anderssøn Bruun*, der i 1681 opholdt sig i Huset hos Søsteren i Hvitsten. Desuden havde hun vistnok ogsaa en yngre Søster *Mette Bruun*. Thi i 1692 blev efter Vestby Kirkeregnskab i Kirken der begravet en Mette Bruun, som vistnok maa have været Tobias Sørenssøns Svigerinde. — Sandsynligvis var vel ogsaa den *Gjerthrud Bruun*, der blev begravet i Christiania 17. Marts 1676 (jfr. dette Tidsskrift 2. R. IV. S. 197) og som var gift med Raadmand i Christiania Christen Bang, en Søster af Mette Andersdatter.

hende fra Vang (i Valdernes?), da han laa paa sin Reise til Stavanger, og i hvilket han ganske utvetydigt erkjendte at de vare høitidelig trolovede med hinanden, hvilket Brev han havde gjort Regning paa skulde være bleven ødelagt, krøb han straks til Korset. Han erkjendte nu, at han baade havde givet hende selv Egteskabsløfte og at han havde begjæret hende til Egte af Antonius Bertelssøn og dennes Hustru, i hvis Hus hun saaledes vel har opholdt sig, hvorfor han ogsaa erklærede sig villig til at egte hende, naar han paa lovlig Maade kunde blive løst fra sin Trolovelse i Stavanger, hvad han mente nok lod sig gjøre, da han „ingen Omgjængelse“ havde havt med sin Trolovede her. Da Sagen imidlertid angik Trolovelse og Egteskab, fandt Borgermester og Raad at Sagen ikke hørte under dem, hvorfor de henviste den til geistlig Ret. Som Følge heraf blev Tobias Sørenssøn 5 Okt. s. A. paany indstævnet af Peder Jørgenssøns Fuldmægtig Sorenskriveren i Vempe Hans Pederssøn til at møde ved Kapitlesretten i Christiania 18 s. M., hvor der ligeledes nedlagdes Paastand om at han skulde tilpligtes „at kvittere og forlade sin trolovede Fæstemø i Stavanger og sit Løfte til Mette Andersdatter at efterkomme, helst efterdi han Mette Andersdatter først fuldkommelige Egteskab har tilsagt og derefter ført hende i største Foragt og ved Ære og Velferd spilt, dernæst [fordi] at han efter sin egen Beretning sin trolovede Fæstemø udi Stavanger er fri uden nogen Beblandelse.“ Sagen blev opsat til 20 Oktober, da den blev henvist til Kapitlet i Stavanger. Da Kapitelsprotokollen her imidlertid ikke længer er bevaret, kan man ikke dokumentere, hvad Udfald Sagen fik. Men det er sikkert nok, at Tobias Sørenssøn kort efter maa være bleven gift med Mette Andersdatter Bruun, der overlevede ham som Enke i mange Aar, og at hans Trolovelse i Stavanger saaledes er bleven ophævet.

Hvor længe Tobias Sørenssøn var i Holger Rosenkrands's Tjeneste er uvist. Længe kan det i ethvert Fald ikke have været Thi allerede i 1649 var han Foged paa øvre Romerike, hvor han i Januar 1650 søgte om at blive bevilget Kongens Anpart af Kirketienden af Eidsvold Kirke. Men dette opnaaede

han neppe. Heller ikke paa Romerike var han længe. Thi allerede fra Jacobi 1653 var han bleven Foged paa Hedemarken efter Knud Andersson. Her var han til Januar 1660, da han blev suspenderet fra Embedet. Eftermanden klagede over, at han desuagtet ikke kunde faa Indtægterne af Fogedgaarden, der ogsaa var i en saa slet Stand, at der ikke fandtes et eneste Værelse, som kunde beboes, saa der udkrævedes en anseelig Sum for at sætte den i beboelig Stand, hvilken Reparation han mente Tobias Sørenssøn var pligtig til at betale. Han var tillige Forpagter af Hamar Gods, der havde tilhørt Hannibal Sehested, men med dennes øvrige Eiendomme vare tilfaldne Kongen. Han havde som saadan Proces med Bønderne, der vægrde sig ved at betale Arbeidspenge, Fornød- og Forlovs-Penge, uagtet de var dømt dertil baade ved Hjemthinget og Lagthinget, hvilke Domme de paaankede til Herredagen. Tobias Sørenssøn kunde derfor ikke heller betale Afgiften af Hamar Gods i Kjøbenhavn, som det var ham befaleet, hvorfor der 11 Juli 1653 udgik et Kongebrev, hvorved det befalede, at Bønderne skulde deponere Pengene paa et bestemt Sted og hvis da Tobias Sørenssøn blev fradømt Pengene, skulde de igjen godtgjøres ham af Kongen. Det hjalp dog Intet, saa der 1 September 1654 igjen maatte et nyt Kongebrev til, hvorved Bønderne bleve paalagte at deponere Skatten og hos dem, som vægrede sig herfor, skulde der ved Rettens Middel exekveres for Beløbet. Som de fleste af sine Colleger paa denne Tid har Tobias Sørenssøn vistnok været en haard Herre for Bønderne og det synes som om han i denne Henseende har været en mere end almindelig stor Bondeplager, siden den bekjendte Generalmajor Georg Reichvein i et Brev kalder ham „den slemme Tobias“. — I 1663 havde han bosat sig i Hvitsten, et Ladested i Vestbye Præstegjæld ved Christianiafjorden, idet han enten før eller paa denne Tid tog Borgerskab i Christiania. Han havde i 1663 forpagtet den latinske Skolemesters Canoni i Christiania, men var, som det synes, stadig i Klammeri og Trætte med sine Landbønder og Leilændinge. Han blev neppe nogen gammel Mand og var i ethvert Fald død før 1675, sandsynligvis dog ikke ret meget

før. Enken Mette Andersdatter Bruun overlevede ham, som allerede før bemærket, i flere Aar og døde i Huset hos Sønnen Niels Tobiesen i Christiania i 1694 (begr. 3 Januar s. A.). I Fogedregnskabet for Follo Fogderi 1681 oplyses det, at hun siden 1677 ingen Skat havde erlagt til Christiania, hvortil hun allerede forlængst havde opsagt sit Borgerskab, og at hun kun var en fattig Enke, der ingen Næring eller Brug havde havt siden Mandens Død. I 1681 var hun bleven ilagt en Skat af 2 Rdl. 32 Sk., men i de følgende Aar fra 1682 til 1684 inclusive intet. I denne Anledning fik Fogden Antegnelse i sit Regnskab, idet Revisionen fandt, at hun retteligen burde være ansat for 17 Rdl. 32 Sk. aarlig eller for Aarene 1681—1684 i Alt 67 Rdl. mere end hun allerede havde erlagt. Fogden anførte hertil følgende: „Denne Enke haver for mange Aar siden sit Borgerskab opsagt og som hendes Leilighed ikke kunde være at skatte siden Skifte hos hende efter hendes sal. Mand er bleven holden, formedelst at Creditorerne tog Alt hvad der var til Bedste og drev den fattige Enke baade fra Hus og Værelser. som siden maatte fløtte til en Bundegaard, der til Creditorerne blev udlagt, som er Aarsagen, hvorfor hun af Sognepræstens Mandtal er udeladt, efterdi Hans Kongl. Majts Forordning siger, at alle gamle og fattige skal allernaadigst være forskaanet, hvilke Sønnen nu af sønlig Pligt haver taget til sig udi Christiania at forsørge til sin Dødsdag, eftersom hun levede udi Armod og Fattigdom; for det Aar 1681 havde hun ikke mere end som en Søn hjemme (ved Navn Søfren Tobiesen), der opholdt sig som en Lediggænger og haver Ao 1682 skattet for sig selv, saa og 83 og 84 taget sit Borgerskab, hvoraf han haver svaret som udj Consumptions-Mandtallerne er beregnet og indført og dog udi disse Antegnelser beregnet; den anden Søn var udi Hans Kgl. Majts Tjeneste ved Landmilitien og den 3die tjente udj Byen hos Tiendeskriveren Nicolai Fløg, som med al Sandhed kand bekræftes, derfor hun ved dettes Anvisning allerunderdanigst formodes at være forskaanet; kan ei heller vide, hvor det skal søges, medmindre Sønnen, som hende til sig haver antaget, derfor skal ansvare.“ — Den økonomiske Tilstand efter Tobias Sørensen

har saaledes været hel mislig, uagtet det vist ikke kan betvivles, at Mette Andersdatter har bragt ham adskillig Formue.

Hvor mange Børn Tobias Sørensen har haft i sit Egteskab vides ikke. Men der har været mindst 5 eller 6, nemlig:

A) *Karen Tobiasdatter*, der 30 Sept. 1674 i Vestby blev trolovet og 31 Oktob. 1675 sammesteds gift med Kapteinløjtnant *Bastian Larsson Stabell* paa Gaarden Galby. Han var vistnok født i Trondhjem og var i alle Fald Søn af Borgermester der Laurits Bastianssøn Stabell og 1ste Hustru Karen Eilersdatter Schøller. Han var først Fenrik ved Kaptein Glant's Komp. af Akersh. nat. Inf. Reg., hvor han i 1690 blev Kapteinløjtnant ved Livkompagniet og i 1696 Kommandant paa Blaker Skandse, hvor han døde i 1698. Hans Lig blev begravet i Blaker Kirke, hvor der hang 2 smaa Lyseskilter af Messing med hans Vaaben og Bogstaverne B. L. S., hvilke senere blev afgivet til det norske Rigsarkiv, men nu bero i Folkehuset. Da Præsten i 1681 havde opgivet, at hans Svigermoder dette Aar hjemme i Huset havde en ugift Datter og der herfor krævedes Skat, henvendte Fogden sig i 1688 til Stabell med følgende Skrivelse: „Saasom jeg ved mine underdanigste Regnskaber til Forklaring behøver at vide hvad Aar han blev trolovet med hans salige Kjæreste Karen Tobiasdatter, eftersom jeg forefinder udj Sogneprestens Mandtal som til den naadigst paabudne Consumption Anno 1681 er antegnet, en Datter udj melte Tobias Familie, og som jeg vel er bevidst, at hun ikke havde nogen Datter den Tid, som var udj hendes Hus, men forhen ved Døden afgaaen, uden Eders salige Kjæreste, som forlængst tilforn var kommen i Eders Være, saa kan det dog ikke til Afgang udi Cammer Collegio passere efter min gjorte Forklaring uden nærmere Forklaring oc Bevis.“ Under 13 Mai 1688 svarede Stabell: „Efter Hs Høye Excell. naadigste givne Resol. haver jeg med min Sahl Kjæreste holdt Trolovelse udi Hvidsten Anno 1674, hvor da Sognepræsten haver os sammen givet, og er det at forundre at han da understaar sig at føre hende udj Moders

Familie saa og 3de Sønner, som jeg af de Antegnelser, der min Værmøder er tilsendt, kan fornemme. Der hun dog havde allene Søren Tobiesen hjemme, som opholdt sig selv paa et Kammer. Anders Tobiesen var i de Aar Fenrik under Major Bilts Comp. og Niels Tobiesen kom til Fougden Steenkull Anno 1676 og siden tjente hos Tiende Skrivere Nicolai Fløg udi Christiania, hvorom Attest kan søges. Den gode Mand paa de Tider nedskrev baade Halte og Blinde og gjorde aldeles ingen Forskjel enten de noget havde at betale eller ikke. Ligesom min Værmøder, der formedelst at Kreditorerne borttog paa Skifte, alt hvad der var til Bedste og drev hende af Hus og Gaard, saa hun nødes til at flytte paa en Bondegaard, skulde hun da ansvare saasom dennem, der bruge Sædegaarde, tror jeg neppe udj Cammer Colegio skulle præ-tenderis.« — Konen maa være død før 1686, da Manden 15 Sept. d. A. paa Bragernæs 2den Gang blev gift med Annichen Sophie Jensdatter, der var en Datter af Hr. Jens Nielssøn (Kongsberg), Sognepræst til Lier og Bragernæs, og Dorothea Nilsdatter Toller. — I 1690 og i 1691 havde Stabell begaaet Leiermaal med sine Tjenestepiger, men om han i sine Egteskab havde Børn vides ikke.

B) *Søren Tobiesen*, der „brugte Kjøbmandshandel“ formentlig i Hvitsten, hvor han var bosat. I 1684 siges det i Prestens Opgave, der vel refererer sig til Oplysninger fra det forrige Aar, at han angiver ikke at have Borgerskab eller drive Brug „videre end som en anden Strandsidder“. Han havde da Hustru og 1 Tjenestepige, men ingen Børn. I 1684 maa han vel efter hvad der før er oplyst have taget Borgerskab. I 1683 blev han i Vestby gift med *Aarsle Andersdatter* og deres Søn *Søren* blev døbt i Christiania 20 Juni 1685. Om de havde flere Børn, vides ikke.

C) *Anders Tobiesen*, der var Fenrik i Kapt. Bilts og 1680 ved Otto Mangelsens Compagni af Smaalenske nat. Inf. Reg. I 1682 kom han til Kaptein Grimms Compagni, der var stationeret paa Vestsiden af Christiania Fjorden i det Larvigske. Han er udsløttet af de militære Ruller allerede i 1689, saa han vel sagtens da er død, øiensynlig i en ung Alder. Han

maa være den „Leutenant“ Anders Tobiesen, der i 1685 var gift med *Anna Gundersdatter* fra Larvig, en Datter af Skipper Gunder Olsson og Margrete Helledatter. Hvormange Børn han havde vides ei. Men en Søn *Anders Tobiesen* maa der have været. Thi i 1707 levede en Sr Anders Tobiesen i Christiania, »hvis Børns Bedstemoder“ var salig Margrethe Gunder Olssøns. Denne Anders Tobiesen maa være den „Visiteur“, Anders Tobiesen, der var gift med *Emmerenze Moletha*, med hvem han havde følgende Børn: 1) *Anders*, født 1703 (i Christiania?; han findes ikke døbt der). 2) *Anne Cathrine* (vel Anne Kirstine, døbt i Christiania 19 Oktob. 1705), begr. i Froen Kirke ved Drøbak 10 Juni 1772, 68 A. gl. Gift i Christiania 24 Febr. 1733 med Kjøbmand i Drøbak *Jacob Carlsen*, født c. 1685, † i Drøbak omkring 1749 (Begravede fra 1748—52 findes ikke i Kirkebogen). Han kan muligens have været Søn af Klokker i Vestbye Carl Carlsen og Helge Bentsdatter (der i 1681 havde et Barn, der var 5 A. gl.). Ifølge Familietraditionen skal han være født c. 1700 og i sin Ungdom i længere Tid have været i tyrkisk Fangenskab. Vinteren 1720—21 kom han som ung Matros tilbage med et stort udenlandsk Skib, der var bestemt til Christiania, men paa Grund af Isforholdene maatte lægge op i Drøbak, hvor Mandskabet blev afmønstret; men Carlsen forblev i Drøbak, hvor han giftede sig med en formuende Enke og efter at denne i 1728 var død 2den Gang 1733 med *Emmerenze Palludan*, en Søster af Sønnen Christen Carlsens 2den Hustru, Traditionen synes dog at lide af adskillige Urigtigheder. Jacob Carlsens Søn Christen var født 1707, og Faderen maa derfor 1ste Gang være gift længe før 1720; han kan derfor heller ikke være født omkring 1700, men mindst 20 Aar før, og den Hustru, han egtede i 1733 hed ikke Palludan, men Tobiesen. Jacob Carlsen var 1ste Gang c. 1705 gift med *Maria Jørgensdatter*, der døde 1728 og var Enke efter Kjøbmand i Drøbak *Christen Christensson Frost*, med hvem hun havde 1 Søn¹⁾ og 2 Døtre. I

¹⁾ Sønnen Kjøbmand Jørgen Frost var igjen Fader til Kjøbmand i Christiania Cancelliraad Peder Frost, hvis Døtre Inger Martine og Emmerentze Hermans blev gift med Didrik von Cappelen til Hof i Hurum; jfr. E. A. Thomle, Familien von Cappelen, S. 128 f.

sit Egteskab med Carlsen havde hun en Datter og Sønnen ovennævnte Christen Carlsen, der 22 Febr. 1733 gav Faderen Afkald for sin Mødrenearv. 3) *Ole*, født 1708 (i Christiania?, men findes ikke døbt der). 4) *Helene*, døbt i Christiania 24 Marts 1710, † ung. 5) *Helene*, døbt i Christiania 10 Marts 1713, † i Drøbak 8 Decbr. 1757 (begr. 15 s. M.) 45 A. gl. Hun blev 4 Sept. 1732 i Christiania gift med Sr *Christen Carlsen*, født i Drøbak 1707, † der 1771 (begravet i Froens Kirke 30 Decbr. s. A.), 64 A. gl., Søn af Kjøbmand i Drøbak Jacob Carlsen og hans 1ste Hustru Maria Jørgensdatter. Med hende havde Carlsen 2 Børn, 1 Søn Andreas Carlsen og en Datter Emmerenze Carlsen, der blev gift med Kjøbmand og senere Auctionsdirektør i Christiania Peter Henrik Barchlay, med hvem hun bl. A. ogsaa var Moder til Fru Emmerenze Munch, født Barchlay, hvis efterladte Optegnelser flere Gange ere blevne aftrykte. Christen Carlsen var en meget velstaaende Mand. Efter Helene Tobiesen erholdt Børnene Sønnen 13000 Rdl. og Datteren det halve eller 6500 Rdl. Da Faderen ønskede at ogsaa Datteren skulde erholde ligesaameget, fik han under 24 Aug. 1759 Kgl. Bevilling til at maatte give denne forlods af sit Bo 5000 Rdl. foruden den Arv hun ellers skulde have efter ham, saaledes at hun i Alt erholdt en mødrene Arv af 11500 Rdl. Efter Konens Død blev Christen Carlsen 2) gift med *Anna Catharina Palludan*, døbt i Christiania 2 Decbr. 1735, † i Magleby paa Falster 8 Sept. 1787, 54 A. gl., ældste Datter af daværende Tolvprest i Kristiania, senere Biskop over Christianssands Stift Rasmus Palludan og 1ste Hustru Margrethe (Pedersdatter) Garmann. Efter Carlsens Død blev Enken 2) gift i Drøbak 26 Mai 1773 med den bekjendte Naturforsker Conferentsraad *Otto Fredrik Müller*, født i Kjøbenhavn 2 Marts 1730, † der 26 Decbr. 1784, Søn af Hoftrumpeter Jochum Nicolai Müller og Henriette (Jacobsdatter) Udsen. Conferentsraadinde Müller, der ingen Børn havde, stiftede ved Testamente af 25 Juli 1787 Drøbak Hospital og skjænkede med samme 1000 Rdl. til Drøbak Kirke. — En anden Søn af Løitnant Anders Tobiesen har vistnok været den Tiendeinspektør paa Bragernæs *Tobias Tobiesen*, der var død før 1752 efter-

ladende sig Enken *Cornelia Succow* og 2 Sønner, *Anders*, 15 A. gl., der i 1752 opholdt sig i Kjøbenhavn, og *Tobias* 14 A. gl. *Cornelia Succow* blev 21 Febr. 1753 paa Bragernæs 2den Gang gift med Kjøbmand *Peter Leonard Seiffert*. En Datter af „Løitnant“ *Anders Tobiesen* maa vistnok ogsaa være den *Margrethe Andersdatter Tobiesen*, der blev begravet i Christiania 11 Sept. 1743, 54 A. gl. og som 9 Oktober 1721 paa Bragernæs blev gift med Kjøbmand i Christiania *Robert Kaae*, begravet i Christiania 31 Mai 1754, 60 A. gl. En Broder af *Margrethe* hed *Rasmus Tobiesen* og en Søster *Mette Tobiesen*.

D) *Christen Tobiesen*, der af Sognepresten opføres i Mandtallet 1681 som hjemme hos Moderen, men som Fogden i Besvarelserne oplyser da var i Tjeneste hos Tiendeskriver *Nicolai Fløg* i Christiania. Svogeren Kaptein *Stabell* nævner derimod ingen Søn af Navnet *Christen Tobiesen*, men opgiver at *Niels Tobiesen* i 1674 kom i Tjeneste hos Fogden *Steinkul* i Solør og Østerdalen og senere til Tiendeskriveren *Nicolai Fløg* i Christiania. Det maa imidlertid vistnok blot bero paa en Skrivfeil af *Stabell*, naar han her kalder Svogeren *Niels* og ikke *Christen*. Thi at det i Virkeligheden var den sidste og ikke den første, der var i Tjeneste hos *Steinkul*, er bevisligt og i sig selv ogsaa meget sandsynligere, fordi *Christen* senere selv blev Embedsmand, medens *Niels* gik over til Handelen. *Christen Tobiesen* blev nemlig 11 Sept. 1700 Told- og Tiendeinspektør søndenfjelds, og da han i 1705 havde været virksom ved at afsløre Tolderen *Frants Jørgenssøns* store Undersleb, blev han 14 Marts s. A. udnævnt til tillige at være Tolder i Christiania. Han havde imidlertid paadraget sig *Borgernes* Forbittrelse, hvorfor han søgte om at blive fri for at skaffe Cautionister, da dette vilde være ham umuligt paa Grund af det Had, han var Gjenstand for. Han blev ogsaa 10 Juli 1705 fritaget herfor. Paa Kirkedørene og andre offentlige Steder i Christiania blev der samtidig opslaaet en rimet Pasqvil over ham, der lød saaledes:

„*Christen Tobiesen*, den Fandens Mand
Har vist fornegtet den Hellig And,
Saa alle Folk læser hannem denne Bøn:
At hand maatte faa en Fandens Løn,

Som hand fortjente paa denne Jord,
 Han siunger aldrig i Englechor,
 Men svæver blandt de Fordømtes Tall
 Og aldrig slipper den Helvedes Qval
 Amen.“

Et Kongebrev af 14 Marts 1705 befalede at Pasquillen skulde nedtages og opbrændes af Bøddelen og denne Befaling gjentages atter i Mai s. A., da det endnu ikke var sket, hvorhos der udlovedes en Belønning til den, der kunde opgive Forfatteren. Om det hjalp noget vides dog ikke. Christen Tobiesen angives født 1660, hvilket formentlig ogsaa kan være rigtigt. Han døde paa Bragernæs 22 April 1713 (ikke 1714; begr. der 24 April 1713) som forhv. Toldinspektør i Christiania. Han eiede Gaarden Bovim (med et Sagbrug paa 12000 Bords Skur) samt Aasum og Glende i Spydeberg, Onstadsund i Askim og Øvre Foss Sagbrug i Akerselven ved Christiania, samt et Engestykke Bakke-Eng i Aker. Dette var 30 Octob. 1713 bleven solgt til Liv Holst for 250 Rdl., der skulde være erlagt til 24 Febr. 1714, men endnu i 1722 stode ubetalte. Enken rekvirerede derfor Engen i 1725 solgt paa Holstes Resico. Han havde ligeledes i Forpagtning Hougen og Vøien Brug i Spydeberg af Søstrene Jfr. Marthe Dorothea og Helle Roll. — Han blev gift i Christiania 3 Juli 1690 (viet „i Huset“ efter kgl. Bevil.) med *Marthe Clausdatter*, døbt i Christiania 27 Juli 1662, begr. der 10 Juni 1735, 73 A. gl., Datter af Claus Reisig og Anne Jochumsdatter. De havde følgende 8 Børn: 1) *Anne Sophie Tobiesen*, døbt i Christiania 27 Novbr. 1691; vel „Barn“ begravet der „i Rosengaarden“ 29 Marts 1692. 2) *Tobias Tobiesen*, født c. 1692 (i Christiania?, men findes ikke døbt der), begravet sammesteds 15 Novbr. 1740, 48 A. gl. Han var Kjøbmand og Stadskaptein i Christiania. I 1725 var han Løitnant“ (i Borgerkompagniet), da Moderen Marthe sal Toldinspecteur Christen Tobiesens var stævnt som Vidne, fordi hun havde været tilstede, da Sr Jacob Tobiesen i sin Broder Løitnant Tobias Tobiesens Gaard i Christiania havde udfordret Dragon Asbjørn Olsson. Han blev gift i Froen i Gudbrandsdalen 1719 med *Catharina Munthe*, der var født i Froen c. 1699 og blev begravet i Christiania 15 April 1725,

Datter af Sognepræst til Froen Otto Munthe og Else Cathrine Hammer. Om deres 4 Børn se H. Munthe, Familien Munthe, S. 368 ff. — 3) *Claus Tobiesen*, døbt i Christiania 11 Mai 1695, † paa Tveit Præstegaard ved Christianssand 14 Sept. 1754. Han var Magister, Lector theol. og Sognepræst til Tveit. Gift c. 1720 med *Karen Pedersdatter Mølmarch*, en Datter af Cancelliraad Peder Ibsen og Maren Hansdatter Tysch. Deres Børn vare: a) *Christen Tobiesen*, født paa Tveit Prestegaard 22 Febr. 1723, † i Hjartdals Præstegaard i Telemarken 1 Decbr. 1793 (begr. der 11 s. M.); Provst og Sogneprest til Hjartdal. Gift i Christianssand 2 Mai 1758 med *Magdalena Barfoed*, døbt i Christiania 6 Novbr. 1738, † paa Gaarden Kirkevolden i Tudal 23 September 1820 82 Aar gl., Datter af Stiftsprovst i Christiania Niels Barfoed og Johanne Fischer (der senere egtede Biskop i Christianssands Stift Rasmus Palludan og saaledes var Stedmoder af den foran S. 242 nævnte Anna Cathrine Palludan, der var gift med Kjøbmand Christen Carlsen i Drøbak). b) *Martha Tobiesen*, født paa Tveit Præstegaard c. 1725, † ? Gift 1) i Christianssand 8 Novbr. 1741 med Skipper *Fredrik Suhm* paa Tjos i Tveit, Søn af Jahn Suhm paa Tjos. 2) i Christianssand 28 Januar 1755 med *Hans Mortenssøn Leon*, født i Christianssand 8 Novbr. 1720, † der 15 Juni 1779 (begr. 19. s. M.) 59 A. gl., Søn af Kjøbmand Morten Michelssøn og Elisabeth Sørensdatter Brun. c) *Maren Tobiesen*, født paa Tveit Prestegaard 1727. Gift i Christianssand 26 Juni 1759 (viet i Huset) med Fætterten Sørenskriver *Christen Tobiesen*, født i Froen 1720, † 22 April 1755, Søn af Kjøbmand Tobias Tobiesen og Cathrine Munthe. 6 Børn. d) *Johanne Cathrine Tobiesen*, født i Tveit 27 Juni 1728, † i Lyngdal 20 Juni 1814 (begr. 29. s. M.) 87 A. gl. Gift i Christianssand 12 Febr. 1754 (i Huset) med Cancelliraad *Christian Severin Balle*, født i Christianssand c. 1730, † i Lyngdal 22 Marts 1808 (begr. 31. s. M.) 78 A. gl., S. af Justitsraad Morten Rolf Balle og Louise Pedersdatter Topdal. e) *Karen Tobiesen*, f. c. 1730, † ung. f) *Peder Tobiesen*, født i Tveits Præstegaard 28 Aug. 1738, † i Christianssand 5 Novbr. 1817 Generalmajor. Gift i Farsund 15 Novbr. 1776 med *Ellen Johanne Lund*, født i Farsund 26 Novbr. 1756 (døbt 30 s. M.), † i Christianssand 12 Juli

1846, D. af Kjøb. Eilert Jonassøn Lund og Anne Margrethe Ferøe. 3 Døtre. g) *Kristine Petronelle*, født p. Tveit 1741, † i Christianssand 25 Novbr. 1788 (begr. 1 Decbr. s. A.) 47 A. gl., gift i Christianssand 18 (13?) Novbr. 1760 (i Huset) med Hr. *Johan Martin Struve*, f. i Christianssand 1724, † der 29 Jan. 1803, S. af Apotheker Johan Andreas Struve og Abel Cathrine Seydahl. Han var 1) gift med Ursula Birgitte Haard, f. 1724, † i Christianssand 30 Juli 1758 (begr. 3 Aug. s. A.), D. af Ambrosius Bentssøn Haard. — 4) *Jacob Tobiesen*, døbt i Christiania 25 Juli 1696, begr. der „paa nordre Side Kirken“ 19 Aug. s. A. — 5) *Jacob Tobiesen*, døbt i Christiania 12 Oktober 1697, † i Kjøbenhavn 31 Juli 1766. Var fra 1731 Slotsfoged paa Akershus, men blev c. 1748 suspenderet for Kasseangel. Han var gift med *Maren Bierch*, døbt i Trondhjems Domkirke 28 April 1703, begr. i Akers Slotsmenighed 31 Juli 1779, Datter af Hospitalsforstander i Trondhjem Holger Bierch og 1ste Hustru Elisabeth Hansdatter. De havde følgende Børn: a) *Christian Tobiesen*, døbt i Christiania 25 Sept. 1732, begr. i Stavanger 3 Juli 1769 i sit 39te Aar. Byfoged og Postmester i Stavanger. Gift der 7 Aug. 1760 med *Lene Susanne Ringholm*, døbt i Stavanger Domkirke Dom. 2. p. Eph. (o: 20 Januar) 1732, † der 29 Marts 1771 (begr. 5 April s. A.), Datter af Formanden Byfoged Søren Pederssøn Ringholm¹⁾ og Susanne Sophie (Cortsdatter) Høyer.

¹⁾ Han havde følgende Børn: 1) *Peder*, døbt i Stavanger 18 Febr. 1725: „En aldeles uvederhæftig Procurator i Stavanger“. Gift 8 Decbr. 1744 i Stavanger med *Johanne Sophie Diurhuus*, døbt i Stavanger 4 Novbr. 1711, begr. der 1 Marts 1769 i sit 58 Aar, Datter af Sorenskriver Bendix Diurhuus og Johanne Sophie Rasch. 2) *Cort Høyer*, døbt i Stavanger 5 Juli 1726. 3) *Maren*, døbt der 25 Febr. 1728, begr. der 17 Juni s. A. 4) *Maren*, døbt 3 Juni 1729. 5) *Anna Leganger*, døbt i Stavanger 13 Decbr. 1730; gift der 2 Novbr. 1757 med Procurator *Nicolai Lohmann*, † i Stavanger 13 April 1771 (begr. 19 s. M.). Han skriver 21 Mai 1766: „Ubilligt, ja skammelig synes det mig det er, at en Mand som min gode redelige og arbeidsomme Svigerfader sal. Ringholm var, der i Livet gjorde god Grede og Rede for sig selv og enhver anden, skulde ved sit Eiterladenskab efter sin Død paa den uskyldigste Maade være en Anledning til saameget Bryderi baade for sine Børn *og andre Godtfolk blot for sin Eftermands Forsømmelse og Indifference.“ 6) *Lene Susanne*, døbt 20 Januar 1732; ovenfor. 7) *Johanne Cathrine*, døbt i Stavanger 20 Aug. 1733, begr. der 16 Oct. 1758; gift i Stavanger Domk. 2 Novbr. 1757 med

Hun var 1) gift i Stavanger 5 April 1758 med Kjøbmand *Erik Olsson Frost*, døbt i Stavanger Domk. 28 Aug. 1736, † ? , Søn af Ole Erikssøn Frost og Elisabeth Hammond Angell. 7 Børn. b) *Holger Bierch Tobiesen*, døbt i Christiania 24 Januar 1734, † ung. c) *Elisabeth Tobiesen*, døbt i Akershus Slotskirke 4 April 1735, † ung. d) *Marthe Tobiesen*, døbt i Akershus Slotskirke 27 Aug. 1757, begravet paa Vaterlands Kirkegaard i Christiania Novbr. 1799 63 A. gl., ugift. e) *Holger Bierch Tobiesen*, døbt i Akershus Slotskirke 8 Decbr. 1739, begr. der 30 Marts 1740. f) *Elisabeth Tobiesen*, døbt i Akershus Slotskirke 19 Marts 1742, begr. der 20 Mai s. A., 8 Ug. gl. — 6) Barn, begravet i Christiania 16 Decbr. 1698. — 7) *Mette Tobiesen*, døbt i Christiania 15 April 1700, levede i 1713 og er maaske den Mette Tobiesen der 13 Febr. 1728 i Christiania blev gift med Lucas Kaae. — 8) *Fredrik Tobiesen*, døbt i Christiania 10 Septbr. 1701, begr. der 12 Juli 1702. — 9) *Anne Cathrine Tobiesen*, døbt i Christiania 4 Juni 1704, begr. der 10 Sept. 1705. — 10) *Anders Tobiesen*, døbt i Christiania 29 April 1706, levede i 1713.

E) *Niels Tobiesen*, der døde i Christiania 25 Februar 1711 som stor Trælasthan­dler og Sagbrugseier, hvor han overtog Svigerfaderens Forretninger. Der er vistnok ingen Tvivl om at ogsaa han var en Søn af Tobias Sørenssøn og det maa saaledes være urigtig, naar det andetsteds (H. K. Steffens, Linderud, S. 140) heder, at han var Søn af en (forøvrigt ogsaa ganske ukjendt) Stadskaptein i Christiania Tobias Christenssøn. At Niels og Christen Tobiesen var Brødre synes ogsaa at bestyrkes derved, at de gjensidig ere Faddere til hinandens Børn. Han blev 15 Decbr. 1686 gift i Christiania med *Helle Haagensdatter*, døbt i Christiania 3 Mai 1667 (Barnets Navn nævnes ei i Kirkebogen), begr. der 21 Marts 1702, Datter af Trælasthan­dler Haagen Olsson og Karen Lauritsdatter. I dette Egteskab havde han 8 (ikke 7) Børn, nemlig: 1) *Haagen Niels­søn*, døbt i Christiania 27 Oktob. 1687, begr. der 26 April 1756 som

Christen Andersen Neland. 8) *Søren*, døbt i Stavanger 18 Juni 1735, † der før 1740. 9) *Søren*, døbt i Stavanger 14 Febr. 1740. 10) *Anders*, døbt i Stavanger 26 Decbr. 1741, muligens det „Barn“ der blev begr. i Stavanger Domk. 29 Decbr. s. A.

rig Trælasthandler. Gift i Christiania 18 Juli 1719 med *Kirstine Olsdatter Holter*, født i Christiania 8 April 1697 (findes ikke døbt der), † der 10 Mai 1767 (begr. 16. s. M.), Datter af Kjøbmand Ole Jenssøn Holter og Marie Bendeche. 11 Børn (jfr. H. K. Steffens, Linderud, S. 140 ff.). 2) *Tobias Nielssøn*, døbt i Christiania 4 Oktober 1690; var død før 1711, da han ei nævnes paa Skiftet efter Faderen, vel „Søn“ begr. i Christiania 24 Juni 1706. 3) *Niels Nielssøn*, døbt i Christiania 11 August 1691. Han levede i 1722. Sad en Tid fangen i Sverige. 4) *Mette Nielsdatter*, døbt i Christiania 17 Marts 1694, begr. der 20 Mai 1757 „60 Aar gl.“ Gift med Hr. *Baltzer Broch*, født i Trondhjem c. 1692, † i Sandsvær Paaskedag (o: 1 April) 1725, formodentlig Søn af Buntmager i Trondhjem Peder Olsson Broch og Kirstine Fuglsang (og ikke som i Familieoptegnelser angivet af Føged paa Helgeland Peder Christopherssøn Broch og Maren Pedersdatter Falch). 5) *Karen Nielsdatter*, døbt i Christiania 10 Marts 1696; ugift i 1723. 6) *Oluf Nielssøn*, født 1698 (findes ikke døbt i Christiania); levede ugift i 1723. Han var ogsaa en Tid fangen i Sverige. 7) *Lars Nielssøn*, døbt i Christiania 20 Octob. 1700; han forliste i 1710 paa Reise fra Sverige til Norge. Han var med Haagen Nielssøn paa en Reise til Holland, men blev opsnappet af en svensk Kaptein, der tog ham med sig til Sverige, hvorfra han i 1710 med et Fartøj var tagen tilbage til Norge. Men forliste med Skibet paa Reisen. Ugift. 8) *Barbro Helene Nielsdatter*, døbt i Christiania 11 Marts 1702, † der før 1711, vel „Barn“ begravet i Christiania 13 Okt. 1707.

F) *En Datter*, der døde ugift hos Moderen i Hvitsten omkring 1680.

Brevveksling mellem Digteren Chr. Bredahl og Professor P. E. Müller.

Meddelt ved O. Thyregod.

Skønt Indholdet af Brevene fra Bredahl delvis er kendt, da Brevene er benyttede i Arentzens Afhandling „Digteren Bredahls Ungdomshistorie“, vil det dog have Interesse at læse dem i Sammenhæng, fordi de giver et udmærket Indtryk af Bredahls Stil, og desuden vil det ses, at et Par Enkeltheder er misforstaaede. Brevene fra P. E. Müller har ikke tidligere været kendte, og de indeholder jo en Del særdeles interessante Oplysninger, navnlig det lange, der bl. a. oplyser om en ellers ukendt Skuffelse, Bredahl led.

Iøvrigt behøver Brevene neppe Forklaringer for at blive forstaaede. Dog vil det maaske være rigtigt angaaende den ofte nævnte Understøttelse at henvise til *Fonden ad usus publicos* II S. 389—90, hvor Bredahls Ansøgning er trykt. — For at forstaa Bredahls sidste Brev maa man huske, at Bladet „Dagen“ d. 1. Novbr. 1831 havde indeholdt en Opfordring til at hjælpe den nødlidende Digter. P. E. Müllers (nu tabte) Brev var een af Følgerne af denne Opfordring, og det indeholdt 661 Rdl. 27 Sk., aabenbart indsamlet blandt en ældre Generation; det er for denne Gave, Bredahl takker.

Breve fra Bredahl findes afskrevne af F. L. Liebenberg paa det kgl. Bibliotek (Ny kgl. Saml. 1990r 4to); det første Brev fra P. E. Müller findes i Original paa Universitetsbiblioteket Additamenta No 287), de to andre er i Privateje.

Høistærede Hr. Professor!

I N° 10 af den danske Litteraturtidende for d. A. fandt jeg en Recension over mit Skrift »Dram. Scener etc«, hvilken maa være baade den kyhlamske Musa og hendes Famulus saameget mere velkommen, som de begge spille en lidet betydende Rolle ved Foden af det danske Pindus. Hvo saa Recensenten er, saa være han hiertelig takket for sit »Prosit«, der langtfra at komme for sent kom netop i det beleiligste Øieblik for ei alene at vejlede, men endog at oplive den kyhlamske Oversætter, som paa den sidste Tid har følt hvad den maa føle, hvis kiereste Haab her paa Jorden er for evig forsvundet — dog: hvi »for evig«? Saaledes troede jeg ogsaa, da en ulykkelig Kierlighed for nogle Aar siden udjog Munterheden af mit Bryst, lod Tungsind indtage dens Plads og bragte mig paa den Beslutning: at slentre Livet igjennem; men jeg forglemte, at Tiden har Lægedom for saadanne Vunder; thi vendte min bortflygtede Munterhed tilbage, forjog Tungsindigheden, der efterlod sig Erindringen om overstandne Lidelser. Hvad der kunde skee dengang tør vel kunne skee endnu. Det være mig tilladt at fortælle Ds. Højærværdighed Følgende:

I December 1819 døde min Broder som Skriver i det danske Cancelli og efterlod sin Enke i trange Omstændigheder tilligemed en sexaarig Søn, som en uheldbredelig Benskade har gjort til en Krøbling, der trænger til hendes stadige Pleie og gjør det umuligt for hende selv at forskaffe sig Livets Ophold ved at tjene sit Brød. Fra Kjøbenh. tyede hun ud paa Landet til en Slægtning, hvor hun vel hidtil har faaet Føden til sig og sit Barn; men al[t]for ofte har hun maattet føle, at en Gave kan gives paa en Maade, der krænker Modtageren mere end et haanligt Afslag. Jeg saa alt dette og taug; men villigen lod jeg imidlertid min Indbildningskraft foregøgle mig, hvorlunde jeg nu skulde opnaa mit kiereste Ønske nemlig: Som Oversætter for den kyhlamske Musa at forene Landlivets Sysler med Lirespillet. Længe havde jeg bemærket, at de herlige Dyder Taalmod og moderlig Ømhed udmærkede den syv og tiveaarige Enke fremfor mange af hendes Kjøen, idet hun troligen holdt fast ved Haabet om en bedre Fremtid. Hun var vorden mig saare kjer. Jeg gik til hende for at sige hende det og traf hende grædende over »Sotto og Lorma«. Det var de første Taarer, jeg havde seet i min Læsers Øie, uden at spørge hende, hvorfor hun græd, frydede jeg mig lønligen ved

den Tanke: at min Oversættelse mægtede at faa et Øie til at fælde Taarer. Jeg fortalte hende nu, at en Pebersvend, som frygtede for en Kurv, havde givet mig det Ærinde at beile for sig til hende. »Hvad vil han« spurgte hun »med mig, som ikke kan bringe ham anden Medgift end mig selv og et sygeligt Barn«? — Kan man troe ham paa Ordet, svarede jeg, saa bryder han sig ikke om anden Medgift; thi selv er han en mægtig Mand, der vender op og ned paa et Keiserdømme paa Maanen. Da hun havde hørt det, var der intet ivejen, og blev der da en Fryd og en Glæde. Nu blev der udrettet mangfoldige Ting; det Indvendige besørgede hun; jeg pløiede, saae, høstede — og spillede alt imellem paa Liren. Min Søster, som en troløs Elsker har gjort uheldig, tog vi i Huset og spøjte og loe og sang saaledes, at al Slags Sorg skulde frygte for at komme os nær. Hvilke Drømme!

Da dette var drømt, fik jeg isinde at efterslaae i Loven for at see, om den havde noget imod noget af dette, og saae jeg da, at det Væsentligste beroede paa Hs. Majestæt. Jeg skrev da strax en Ansøgning og indgav den paa behørigt Sted, hvor den ligger endnu. Hvad jeg havde foretaget mig var dog ikke saa ganske hen i Vejret; thi naar jeg fik, hvad jeg, efter at have lidt betydelige Tab endnu havde tilgode, kunde jeg bringe over 3000 Rdl. tilveje, og dette er i vore Tider en stor Sum for en ringe Mand, der hverken har forlovet at arbeide eller at være nøisom. Jeg havde ikke behandlet min Skyldner uædelt, som Drivtcapital i et Fabrik havde jeg laant ham 3,000 Rbdl; af denne Capital tilbød han mig 8 % paa en Tid, da han gav andre 12 og 16; jeg afslog hans Tilbud overlod ham Pengene for 6 %, og da jeg troede, at dette endnu var for høj Rente, modtog jeg kun 4 %, og har han flere Gange i Aar og Dag ladet mig vente forgjæves paa mine Renter og derved sat mig i stor Forlegenhed. Da jeg var i Kbh. ifjor Januar laante jeg ham, som var sted i en øjeblikkelig Penge-trang en kongl. Obligation paa 200 Rdl., hvilken han lovede at skaffe mig tilbage inden tre Uger; men ikke har jeg endnu faaet Obligationen, som dengang skulde været brugt til at udrede min af-døde Broders Husleic.

Til denne min Skyldner henvendte jeg mig nu for at faae mine Penge. Han fortalte mig da: at Ingen havde behandlet ham saa ædelt som jeg og forsikkrede, at det gjorde ham inderlig ondt, at jeg skulde tabe ved ham, hvilket ikke var hans, men Tidernes Skyld. Vi snakkede om saalænge, indtil jeg forlod ham med den sørgelige Vished: at jeg hverken nu eller nogensinde fik Hvid eller

Skilling af mine 3000 Rdl. Der laa da nu mit Haabs hele Bygning i Gruset, nedstyrtet af Mangel paa nogle Papirslapper, maaske forfærdigede af liggende Klude. — Nu, derfor samler det stolte Menneske ængsteligen disse Lapper sammen, fordi de, kan jeg tænke, ere vordne et Bollværk mod denne Verdens Nød og Trængsler.

Jeg vandrede hjem og tænkte paa Ewalds Ord

„Dit store Øjeblik — hist see det svømme
Et ubemærket Gran
Blandt Millioner, blandt de ældste Drømme
I Tidens Ocean;
Alt neppe kjendt fra det, som ei har været.
Fra drukne Skalders Digt
Udstødt af Skabningen, opslugt, fortæret
Tigenkaldeligt.“

Jeg kom da hjem med den Vished, at jeg havde tabt min hele Formue paa nogle faa (400) Rdlr nær. Jeg fordrede af mig selv, at jeg skulde udruge noget, som kunde opreise mit Haabs nedstyrtede Bygning; men jeg mærkede snart, at jeg søgte Raad hos en Raadvild. Afsætningen paa mit Skrift var aldeles standset, og det har hidtil ikke indbragt mig mere end hvad første Deel havde kostet mig at trykke og corrigere, hvilket sidste i min Fraværelse blev besørget af en anden, som derfor gjorde sig betalt med 32 Rdl, skjøndt det efter hans Correctur vrimlede af Feil i Bogen, af hvilke dog nogle bleve rettede, og maatte da den uskyldige Sætter paatage sig Skylden.

Som jeg nu gik og grublede til ingen Nytte sik jeg Øje paa N° 10 af Litteraturtidenden, som var kommet i min Fraværelse. Her blev jeg overrasket af et »Velkommen«! der til enhver Tid men især under nærværende Omstændigheder vel maatte være mig kjærkommen. I den ærede Recensents Tiltale fandt jeg Opmuntring til at fortsætte mit Arbejde; i lang Tid har 3^{die} og 4de Del af dramatiske Scener været til i Manuscript; men jeg vover ei at lade dem trykke, fordi jeg har intet at tabe nu, og om jeg end havde det, trænge de dog begge først til Raspen og Filen.

Jeg har seet den mørke Himmel oplkares; men jeg har ogsaa seet den vilde Bølge fremrullet af Stormen at opløse sig i fraadende Skum mod den haarde Klippe. Jeg vil ei være som Bølgen, der lød Nødvendighedens Lov; ei vil jeg støde mit Hoved mod Klippen, naar jeg kan bøie af til Siden. Alt kan vel vorde godt

Thi tidt stirred Støvet i Modgangs Nat
Og hørte dens Storme i Mulmet tude

Og troede sig bortstødt, af Alt forladt
 Og stirred og sukked: Nu er det ude!
 Da Sorgen forsvandt af dets haabløse Bryst
 Forvandlet til Glæde og Lyst.

Jeg troer mig ei bortstødt; jeg er ei haabløs, endskjönt mit Haabs kjereste Dröm er forsvunden; men jeg har tabt enhver Udsigt til at kunne hjælpe dem, hvis Vel ligger mig nær om Hjertet.

Erindringen om den blide og venlige Modtagelse, jeg sidst fandt hos Deres Højærværdighed, har lært mig under nærværende uheldige Omstændigheder at tye hen til Dem for at udbede mig Deres Hjelp ved en eller anden Leilighed, hvor det maatte staa i Deres Magt at hjælpe mig. Jeg skulde ikke vovet at besvære Dem med en Fortælling om mine Bekymringer, hvor disse drejede sig om min Person alene. I Haab om at min Dristighed vorder mig tilgivet henlever jeg Deres Højærværdigheds ærbødige Tjener

Oldeberggaard ved Sorø d. 27de Marts 1821.

C. Bredahl.

Dersom godt Folk i Deres Egn havde havt slige Prøver paa den kyhlamske Famulus's Velvillie, som de der er faldne i mit Lod, vilde de ikke have anset ham for noget Uhyre, Jeg kan bevidne, at hvad der falder for hans Bøsse, har lige saa god Smag, som hvad der flyder fra hans Pen. Idet jeg derfor beder Dem bevidne bemeldte Famulus min Tak for det venskabeligen tilsendte, tilføjer jeg det Ønske, at Folkene i hans Omegn maatte have halv saa megen Velvillie for ham som den med hvilken jeg forbliver Deres hengivneste

P. E. Müller.

Kiøb. d. 8. Dec. 1821.

Til S. T. Hr. Bredahl.

Kiøb. d. 21 Okt. 1823.

Deres Skrivelse, Hr. Bredahl, kunde ikke andet end vække det Ønske hos mig, at jeg maatte være saa heldig at vise Dem en Vei, paa hvilken De kunde undgaae den slemme Giest, der truede med at hiemsøge Dem. Deres Plan at ansættes i Sorø i Molbechs Sted duer ikke, thi dertil udkræves en øvet Skolemand eller og en sprenglærd Græker. Adjunctposterne ved de andre lærde Skoler er smaa, og det vilde være heelt vanskeligt at opnaa en saadan, da kun faa af disse blive ledige, og der ere mange dertil qvalificerede. Jeg besluttede derfor paa min egen Haand at prøve noget andet. Jeg gik ud til Etatsraad Lassen, Cabinetssecretairen, med hvem jeg vel ingenlunde er fortrolig, men som jeg i en Række af Aar har

kiendt noget til og fundet at være en meget human Mand. Ham fortalte jeg, at De var en Poet mere bekiendt i Phantasien end Lykkens Rige, der ikke vidste, hvordan De skulde bære Dem ad i denne Verden, slet ingen Patroner havde og spurgte nu, om han ikke vilde være Dem saadan en. Jeg mente, at da Kongen for en Snes Aar siden havde befordret Haste paa Grund af sine Elegier til et Toldembede, kunde vel Hans Majestæt efter 20 Aars Forløb atter sætte en Poet ind i Toldfaget. Derimod bemærkede rigtignok Etatsraaden, at Tiderne havde forandret sig, nu var der en Hærskares Mangfoldighed af Pensionister, Officerer paa Vartpenge, forarmede Herremænd og Grosserere, der hige efter de mindste Embeder i dette Fag, og enhver Sollicitant maatte vente at søge et hundrede Gange forgieves. Men da jeg havde sagt, at De havde et litterairt Arbeide under Hænde, mente han, De kunde prøve paa at indgive en Ansøgning til Hans Majestæt om en Gratifikation eller Understøttelse til Arbejdets Fortsættelse; denne midlertidige Hiælp vilde snarere kunne erholdes. Med denne Besked gik jeg, og da jeg under Samtalen havde erfaret, at Etatsraaden ikke kiendte Deres Navn allerede, og ikke havde læst Deres Arbeide (man maac holde en Cabinetssecretair noget tilgode) sendte jeg ham ufortøvet mit Exemplar af Deres dramatiske Scener. Saaledes staae Tingene; jeg har Aarsag til at troe, at naar De gjør en kort Reise til Kjøbenhavn og indgiver Deres Ansøgning, vil De erholde en Understøttelse, der for det første vil sætte Dem i Stand til at slaae Hertug Skule ihjel. Delte kan maaske siden lede til noget mere. Iøvrigt maa jeg bede Dem undskyldte, om jeg som Mandatarius har handlet uden Fuldmagt og bede Dem henregne det til den Hengivenhed, hvormed jeg forbliver Deres

P. E. Müller.

Til S. T. Hr. C. Bredahl Sørbymagle pr. Slagelse.

Høistærede Hr. Professor!

Fjorten Dage efter min Hjemkomst fra Hovedstaden mældte min Broder: mig at han havde indfundet sig paa behørigt Sted for at erkyndige sig om Udfaldet med min Ansøgning. Han fik den Besked: »at her ingen Resolution var falden; at det var uvist naar den vilde falde og at han kunde komme igjen om fjorten Dage eller tre Uger.« Jeg veed altsaa ei, om Hs. Majestæt vil see i Naade til mig eller ikke; men det veed jeg vist, at jeg er og forbliver Ds. Højærværdigheds gjeldbundne Svend, hvad Hs. Majestæt end faacr isinde. Hverken Capital eller Renter mægter jeg

at betale; men jeg har en ædel Creditor; thi frygter jeg ikke for Terminen.

Med Overbringeren, en Bonde, sender jeg de Bøger, Ds. Höiærværdighed laante mig, og takker for Laanet. Maatte de kun komme saa vel conserverede ind, som de kom herud; Clio holde sin Haand især over den store; thi skulde den komme noget til, er jeg ikke Mand for at skaffe en anden i Stedet. Jeg har pakket dem ind i en Kasse og bedet Manden vogte Kassen vel for Regn. Jeg har sagt ham, at Bøgerne ere meget storstiledede; thi Bønder have sjælden Respect for Bøger, naar de ere smaastiledede; naar de derfor ret rose en Bog, sige de: det er en oprigtig Bog, for hun er saa herlig storstilet.

En vis Major, som gjerne vil gaae og gjelde for en Mand, der har megen Maskepi med Muserne, spurgte mig engang hvad jeg syntes om Walter Scotts Værker. Da jeg svarede, at jeg ikke havde læst dem, beklagede han mig; da jeg spurgte, om dette Uheld da var saa stort, holdt han en Lovtale over dem og sluttede med de Ord: »der er, min Salighed, en egen Natur i dem.« Med Hensyn til de fleste blandt de Romaner, vi hjemsøges af her i Landet troer jeg ikke, at Majorens Salighed røg i Lyset. Imidlertid kunde den Ros, man yder Fængslet i Edinburgh maaskee forekomme En og Anden lidt overdreven, hvis den skulde udstrækkes til de Steder, hvor Forfatteren har spundet en al[t]for fiin Traad paa sin Guldteen. Jeg priser Ivanho uden at bryde mig om hiint: *nil admirari*. Heltebedrifter mægter jeg ikke at udføre; men jeg maa see at faa samlet en Flok Yeomænd om mig og vorde deres Hovedsmand, skjönt jeg ikke spænder saa god en Bue som Locksley.

Jeg sender en Raadyrsryg, som Udskriften paa Brevet har degraderet til en Bederyg. Min Kone var (og er nok endnu) af den Mening, at det ikke var passende at sende Ryggen, naar jeg ikke kunde sende hele Dyret. Vi disputerede længe om den Sag. Til sidst tog jeg min Tilflugt til Latinen, som gavner et Menneske mangfoldig, og sagde med Tordenrøst: *Sic volo, sic jubeo, stat pro ratione voluntas!* Hun der ikke er saa lærd som hendes Mand, blev forbluffet og spurgte, hvad det var paa Dansk. Paa Dansk, sagde jeg, lyde Ordene saaledes: Skjönt Du intet kjender til den *licentia poetica*, der berettiger os Poeter til at sætte en Deel for det Hele, vover Du dog at ville afvriste mig denne ældgamle Frihed. Vide skal Du, at det sømmer Dig ligesaa lidt at ville overskygge Glandsen af hiin uskateerlige poetiske Perle som:

at sætte Dig op mod din Herre og Husbond. Gjør Du ikke Bod og Bedring skal jeg *juxta licentiam poeticam* fortælle hvad Du er for en Qvinde. Ved dette Argument blev hun confunderet, endskjönt hun ikke kunde begribe, at saa faa Ord kunde indeholde saa megen Visdom.

Jeg veed, at Ds. Höiærværdighed forlanger hverken en Deel eller det Hele; men jeg udbeder mig Tilladelse til at maatte sende Dem noget Vildt, naar Leilighed gives; thi kun paa denne Maade formaaer jeg at vise en ringe Erkjendtlighed for Deres Godhed imod mig, som med Sandhed kan kalde mig Ds Höiærværdigheds ærbødige og skyldige Tjener

C. Bredahl.

Sörbymagle d. 22 Nvbr. 1823.

Höiædle og Höiærværdige Hr. Doctor & Professor Theologiæ
P. E. Müller Nörregade N° 243 Litr B

i Kiøbenhavn.

Hermed en Bederyg og en Kasse med Bøger.

Höistærede Hr. Professor!

Den Musa eller Medusa, som forførte mig til at agere Poet, har jeg nu givet Afsked. Famulussen har kastet sin Lire bort og taget fat paa Møggreb, Spade og Hakke; nu gaaer det altsaa løs paa Legemet, medens Sjælen har sine gode magelige Dage. Hovedet bruger jeg nu slet ikke og maa stundom spejle mig for at faae at vide om jeg ikke er hovedløs. Hvad skal en Bonde ogsaa med Hoved, uden saa er, at han stundom skal have Hovedpine? Tænderne ere, mærker jeg, nødvendige for os Bønder, der gjerne høre Madklokken ringe; den er vor Trompet, den kalder os til Kamp mod Grødfadet.

I to Maaneder har jeg været Bonde; om den Forandring, der er foregaaet med mig burde jeg altsaa forlængst underrettet Ds. Höiærværdighed, som har beviist mig saameget Godt; men jeg venter Tilgivelse og beder, at denne Forsømmelse af min Pligt maa skrives paa min Bondestands Regning.

Min Herregaard (thi jeg købte den for 5 Rdl Sedler og Tegn) er Arvefæste under Sorøe Academi. Til bemældte Herregaard er 36 Tdr. Land god Jord, 7 Tdr. Land Tørvemose. store Humlehauger, en god Frugthauge, Granskov, Ellemose, Jagt, Fiskeri. Bopælen er for fornemme Folk som jeg og mine Lige. Gaarden modtog jeg tom og øde; thi min Formand, Oberstl. og Ridder Krebs efterlod sig intet uden Rotter, Muus, en Pige og Karl med tilgodehavende Løn og en Bindehund, dog uden Lænke. Bemældte Ridder

maa gandske vist have indbildt sig, at han var en Korsridder, og anseet Paneler, Vinduer, Loftter, Bielker, Humlestænger for Tyrker; thi han har holdt et syndigt Huus med disse Ting. Hans Formand, min Pungs Banemand, lod Alt forfalde og paadrog sig Gjeld og Restancer; Ridderen gjorde det endnu værre; thi han gik løs paa Stumperne; jeg maa nu betale for dem begge; thi Academiet vil intet tabe. Restancerne har jeg nu betalt med 324 Rdl. 20 Sk., hvilke tilligemed de øvrige Omkostninger (thi Academiet vil ingen Udgift have) vil udgjøre henved 400 Rdl. Til den Besætning, jeg har anskaffet, regner jeg en Datter, som min Kone dog egentlig har skaffet mig paa Halsen. Den sørgelige Rest af min Formue, som Andre have forødt, har jeg nu sat paa Spil i denne Gaard; af Gaarden kan jeg ikke leve i disse Tider, hvor vidt jeg end driver Oeconomien, men jeg haaber at sætte mindre til aarlig nu end forhen, da jeg maatte købe Alt til min Huusholdning. Hvorfra Tilsatsen skal komme, veed jeg ikke. Forhen har jeg foragtet Plutus; men vilde den blinde Gud nu komme til mig, skulde jeg ikke spytte i hans Pung som salig Diogenes i Comedien, hvis Forfatter ei heller modtog Guden paa cynisk Viis. Snurrikt forekommer det mig, at jeg maa betale Skat af Parnasset, en Banke ved Sorøe Söe. Banken med dens Træer har Academiet tilegnet sig; men Afgiften hviler paa mig — formodentlig en Straf fordi jeg engang vilde kravlet op paa den litteraire Banke af samme Navn. Dette har saaledes forøget mit Had til Muserne, at det vist vilde bekomme dem ilde, hvis jeg fik Ram til dem med min Hakke eller Møgtyv. Imidlertid vovede dog en af deres Yndlinge, Ingemann, at besøge mig forleden Dag, og han slap med Livet.

Skule Jarl slumrer ligesaa sødt som min Ansøgning; hiin kan jeg ikke vække, thi Musen har forladt mig, skulde denne vaagne, saa det galt ud med mig, med mindre Hs. Majestæt vil give mig noget for at tie. Havde jeg fortjent noget, skulde han vist ikke faae Ro, før han betalte; men jeg har intet tilgode. Hvor W. Scotts Romaner, Ds. Höjærværdighed laante mig sidst, slumre; det veed jeg nok; de skulle komme med første Leilighed; jeg har ikke laant dem ud uden til en Præst, der ligesom jeg maa holde litterair Faste hele Aaret igjennem.

Med Ønske om Deres Höiærværdigheds og Families Velgaaende henlever jeg Ds. Höiærværdigheds ærbødige Tjener

Damsgaard pr. Sorøe, d. 19 Junii 1824.

C. Bredahl.

[Udskrift som forrige Brev.]

Bel[alt].

Med Forundring saae jeg af Deres Brev af 19 Juni, at De ej havde erholdt et Brev fra Direktionen for Fonden *ad usus publicos*, som jeg otte Dage tilforn havde forsynet med Deres Adresse. Men da jeg læste videre om Forandring i Deres Stilling, begreb jeg at jeg havde adresseret Brevet urigtigt; thi ifølge Overskriften i et af Deres ældre Breve, satte jeg Sörbymagle ved Sorøe. For at nu ikke bemældte Brev skal henligge paa Posthuset, afsender jeg disse Linier med Underretning om, at en kongelig Gratification paa 150 Rbd. bier efter Dem. Jeg haaber, De nu anser denne Skiærv for et Vink til, at De ei ganske forsager Muserne for Ceres, især saalænge denne ikke kommer med gyldne Frugter

med Højagtelse og Hengivenhed Deres

Kiøb. d. 22 Juni 1824.

P. E. Müller.

Höjstærede Hr. Professor!

Som jeg forrige Postdag i Aftenstunden sad med Haand under Kind og grublede over, hvorfra jeg skulde tage Skatterne til det forfaldne Qvartal, fik jeg en Skrivelse fra Directionen for Fonden *ad usus publicos* med den Efterretning: at Hs. Majestæt havde skjænket mig 150 Rdl. Sedler til Fortsættelse og Fuldførelse af litteraire Arbejder. Først og fornemmelig maa jeg nu see til at faae fat paa Pengene; dernæst maa jeg have fat paa den bortløbne Musa; maaskee vogter Gudinden, iført en nydelig Hyrdinde-drugt Faar eller Gæslinger; maaskee gaaer hun i Tiggerdrugt og samler Blomster til en Urtekost paa Pindi Overdrev. Faaer hun et Nys om, at jeg har faaet disse Penge, kommer hun nok tilbage til sin forrige Tjeneste — om ikke just nu, saa engang naar Storm og Slud drive de andre Gudinder hjem i Kakkelvnskrogen.

Da Directionen lod mig vide, »at Hs. Majestæt paa Directionens allerunderdanigste Forestilling allernaadigst har bevilget mig 150 rdl. etc.« — saa burde jeg vel personlig takke Directionen som anbefalede mig til Hs. Majestæts Naade; men en stærk Forkjölelse har i denne Tid gjort mig saa hæs, at Directionens Øre vilde lytte forgjæves for at forstaae mine Ord. Jeg vil derfor skriftlig takke Directionen, indtil Hoste, Hæshed og Hovedpine forlade mig og tillade mig en Reise til Hovedstaden. Jeg veed ikke, hvorledes jeg skal titulere disse Herrer; thi min Uvidenhed i Titulaturen er stor og sætter mig nu i en ynkelig Forlegenhed. Jeg vil kalde dem: »Herrer Directeurer« og sætte et Par dygtige Udraabstegn som et Par Commandostave, ifald nogen iblandt dem skulde synes vel om saadanne Sager.

Ds. Höjærværdighed, som hjalp mig med Raad og Daad, takkede jeg bedst, hvis jeg kunde bringe noget tilveje, der fortjente Deres Bifald. Dette er ogsaa et af mine kjereste Ønsker og i Haabet om dets Opfyldelse henlever jeg, Deres Höjærværdigheds ærbødige Tjener

C. Bredahl.

Damsgaard pr. Sorøe d. 22 Junii 1824.

P. S. Just som dette Brev var paa Veien til Posthuset, modtog jeg Ds. Höjærværdigheds mig bærede Skrivelse af 22 Junii. Som en Følge af min Efterladenhed fik jeg altsaa det glade Budskab otte Dage senere, og denne Straf var ikke for stor for min Forseeelse. At jeg har ladet Sörbymagle, som ligger ved Slagelse, ligge ved Sorøe og paa denne Maade vildledet Directionens Brev er en Følge af Tankeløshed, som især har hjemsøgt mig siden En og Anden har begyndt at kalde mig »Literatus«, og maa jeg maaskee have indbildt mig, at en Literatus bör være eller i det mindste anstille sig tankeløs. Saameget er vist, at min Uvidenhed ingenlunde fortjener denne Titel. Idag har jeg skrevet til Directionen takket den for dens anbefaling, bedet den undskylde, at jeg ikke iagttog den Pligt personlig at aflægge min Taksigelse, skudt Skylden paa min Helbred, som i denne Tid er meget slet (hvilket desværre er sandt nok) og bedet til Slutning, at min Broder, (hvem jeg vil sende Direktionens Brev og min Qvittering) maa hæve Pengene paa mine Vegne.

Jeg sender 5 Dele af W. Scotts Skrifter, takker for Laan og beder om Tilgivelse, fordi jeg har beholdt dem saalænge.

d. 23 Juni 1824.

Höjædle etc. [Udskrift som forr. Brev.]

Hermed en forsegleet Paque.

Underdanig!

Der var en Tid, da jeg følte mig lykkelig ved efter Evne at kunne afhjælpe Andres Trang, endskjönt den ønskeligste Skiønsomhed vistnok ikke altid uddeelte mine Gaver. Den Tid afløstes af en anden, da den ringe Rest, Andres Bedragerier havde levnet mig af min Formue kun i Forbund med min og en elsket Hustrues stadige Anstrængelse under uvante Sysler formaaede at forskaffe os og vore Börn det Nødvendige til Livets Ophold. Ogsaa denne Tid forsvandt for en anden, da vi alle vore Bestræbelser uagtet ikke saae os i Stand til at ernære os og vore, og denne Tid har troligen holdt ved indtil nu, da Glæden ligesaa velkommen som

uventet overraskede os i vor kummerfulde Stilling. Haabet om en lysere Fremtid havde alt besøgt os med sin Morgendæmring, da det Brev, Ds. Höiærv[ærdige] Höivelbaarenhed bærede mig med, forvandlede Dæmringen til Daglys.

Den Glæde, med hvilken en saa stor Velgierning fylder dens Bryst, hvis Trang den afhjalp, har noget Smerteligt i sit Følge forsaavidt som det udvidede Hjerte, idet det føler Storheden af den Gjeld, uforskyldt Godhed lod det synke i, tillige føler sig forlegen for Ord til sin Tak. For mit [Hjerte] er det en dobbelt Lykke, at de, som her have rakt mig en velgiørende Haand, ere ligesaa nøisomme som ædle; thi om jeg end til min Taksigelse kunde finde Udtryk, værdige den store Pengeunderstøttelse; hvorledes skulde jeg da finde Udtryk værdige den hædrende Opmærksomhed og den elskelige Velvillie, de af Ds. Höiærv. Höivbhd. nævnte Hædersmænd have skiænket mig? Blandt dem har Ds. Höiærv. HVbhd alt et tidligere Krav paa min Taknemmelighed — et Krav, som skiönt aldrig giort, Skyldneren ikke kunde glemme uden at vorde foragtelig selv i den mest fordringsløse Velgjörers Øine.

Med Hensyn til den Kundskab, jeg har om mine ædle Velgjörere, troer jeg at kunne gjette hvilket Offer de helst vilde see paa min Taksigelses Alter. Saa lidet som jeg nu kunde ønske mig tillykke med en Ubeskedenhed, der fik mig indbildt, at jeg besad Evne til at bringe et saadant Offer, saa store Velgjerninger fuldkommen værdigt; saalidet kunde jeg ønske mig tillykke med en Beskedenhed, som hyklerisk fradömte mig al Evne til at opfylde det ringeste blandt mine Velgjöreres af mig maaskee gjattede Ønsker: at kalde min Musa tilbage fra Flugten. Et venligt Vink af Fru Rosenstand, givet mig i sidstafvigte October har vakt min, om ei til evig Flugt dömte, dog dybt slumrende Musa. En femte Del af Dram. Scen., der havde fleere end Halvdelen af Horats' ni Aar paa Bagen, laa i min Pult. Jeg sendte Fru Rosenstand Manuscriptet; hendes Dom, der har stort Værd for mig, ønskede, langt skaansommere end min egen kun nogle Forandringer hist, nogle Tillæg her. Jeg forkastede Stykket og skrev en anden femte Deel, som nu havde været færdig fra min Haand, dersom ikke Sygdom i nogle Dage havde giort mig videnskabelig Syssel umulig. Jeg har sendt Fru Rosenstand 14 Ark i Manuscript af bemældte femte Deel og haaber, at Resten snart skal følge. Til Udgivelsen har Samfundet til den danske Litteraturs Fremme skiænket mig 100 rdl. og Directeur Schultz har skiænket mig Resten af Oplaget af de fire første Deele af Dram. Scen. Et Medlem af bemældte Samfund

har ved Professor Ingemann i Sorøe raadet mig at lade Subscriptions Planer udgaae. Jeg har derfor anmodet Directeur Schultz om at lade nogle Exemplarer trykke og tillige om at paatage sig Trykningen af femte Deel. Til Trykkeomkostningerne har jeg givet ham Anvisning paa de mig af Samfundet skiænkede 100 rbd. Resten, som maatte udfordres til Bestridelsen af Trykkeomkostningerne kunde maaskee udredes af den Pengesum, hine Velgjørere have skiænket mig. Min underdanige Bøn er derfor: at de 312 Rbdlr af bemældte Sum maa efter Deres Höiærv[ærdige] Höivbh[eds] Ønske anvendes til min Stedsöns Tarv og: at Resten indtil videre maa forblive i Ds. Höiærv. HVbheds Væрге.

Mine Talsmænd i Bladet Dagen ere mig aldeles ubekjendte. Aldrig har jeg anmodet nogen Dødelig om en saadan Bistand. Först iaftes (21de) faldt Bladet mig ihænde. Om det Værd, der tillægges mig som Forfatter, har jeg intet at sige. Jeg skylder min Talsmand eller Talsmænd den hjerteligste Tak; men fuldkommen vilde min Glæde været, om mange feilagtige Angivelser skiöndt det mindre Væsentlige betræffende, ikke vare indløbne. Jeg vover ikke ved Berigtigelse af hine Feil her at at gjöre Beslag paa flere Øjeblikke af Ds. Höiærv. Höivelbaarenheds kostbbre Tid, som jeg frygter, jeg alt har misbrugt.

Ds. Höiærværdige Höivelbaarenheds underdanige Tjener

Damsgaard pr. Sorøe d. 22 Decb. 1831.

C. Bredahl.

Höiærværdige og Höivelbaarne Hr. P. E. Müller,

Biskop over Sjællands Stift, Commandeur af Dannebrog

Bet.

i Kiøbenhavn.

Danske og Norske immatrikulerede ved Universitetet i Groningen 1615—1762.

Ved K. Carøe.

Universitetet i Groningen blev grundlagt 1614; den første Immatriculation fandt Sted 13 Marts 1615. Matriklen foreligger trykt fra denne Datum til 11 Dec. 1773, da den standser uafsluttet. I det Eksemplar, der findes paa det kgl. Bibliotek og som her er benyttet, er foran i Bindet indhæftet en skreven Meddelelse om, at Udgivelsen er standset, og at Bogen derfor hverken har Titelblad eller Udgivelsesaar. I disse 158 Aar er immatrikuleret 29 danske, 1 norsk, 44 slesvigske og holstenske Studenter, ialt 71, den sidste i 1762.

1615. 28 Dec. Otto à Qualen, Eques Holsatus.
1616. Aug. Nicolaus Langius, Dithmarsus. L. L.
1617. 27 Maj. Petrus Saxonius¹⁾, Holsatus. Math.
1618. 15 Dec. Nicolaus Langius, + Dithmarsus.
1622. 26 Sept. Michael Michaelis, Itzehoensis Holsatus
1623. 6 Juni. Benedictus Wasmarus, Dithmarsus.
1625. 13 Aug. Henricus Twitemeijer, Dithmarsus. L. L.
1625. 24 Sept. Petrus Lasson Hoffman, Danus.
1626. 4 Juni. Petrus Bulichius²⁾, Itzeho-Holsatus. Med.
1627. 27 Juni. Hieronymus Rumbert, Londino-Dithmarsus. Med.
1627. 27 Okt. Hermannus Jungius, Holsatus Itzehoensis. Jur.
1627. 19 Nov. M. Harduicus Langhe³⁾, + Dithmarsus.
1628. 17 Dec. Chrysostomus Benius, Dithmarsus.
— — Johannes Langhe, Nobilis Danus.
— — Fredericus Langhe, Nobilis Danus.

¹⁾ F. 1591, d. 1625. Matematiker. Moller, Cimbria litt. I. 582.

²⁾ F. 1605, d. 1671. Læge og Statsmand. Biogr. Lex. III.

³⁾ Præst. Moller, Cimbria litt. I. 325.

1629. 11 Juli. Johannes Pistorius, Holsat. Stormarsus. Bon. Litt.
1630. 8 Juni. Nicolaus Bentzonius¹⁾, Dano-Rhandrusiensis Cimber.
- — Theocarus Petri²⁾, Rhandrusiensis Cimber. Danus.
- 29 Juli. Sebastianus Schwendius³⁾, Danus. Ling. et Phil.
1632. 3 Dec. Godschalc von Alefeldt, Nobilis Holsatus.
1633. 25 Maj. Nicolaus Suenonius⁴⁾, Coldingâ-Danus. Ling. et Th.
- — Petrus Danielis Knophius⁵⁾. Theol. ac. Phil. [uden Angivelse af Fædreland; følger umiddelbart efter foregaaende].
- 28 Okt. Joannes Paulus Windingius⁶⁾, Danus. Ling. Orient. [Ex Academia Regiomontana staar som Fodnote].
- 9 Nov. Hans Blum, Nobilis Holsatus. Jur.
1635. 11 Maj. Johannes Ivarides + Calundâ-Danus.
- 29 Aug. Petrus Johannes Tranius⁷⁾, Dano-Viburgens. Ling. Orient.
- 31 Okt. Evenus Wl[f]eldius, Danus. Leg.
- — Nicolaus Kaas, Danus. Eloq.
- — Johannes Petræus, Calundâ-Danus. Theol.
- 10 Dec. Petrus Redtz⁸⁾, Eques Danus. Polit.
- — Stheno Redtz⁹⁾, Eques Danus. Polit.
- — Henricus Becman, Holsatus. S. S. L. L.
1636. 21 Febr. Ottho Kragh¹⁰⁾, Nobilis Danus. Jur.

¹⁾ F. 1609, d. 1674. Læge. Biogr. Lex. II.

²⁾ Rimeligvis Thøger Pedersen, Søn af Præst Peder Thøgersen i Randers, f. 1609, d. 1651. Præst. Wiberg II, 579.

³⁾ S. af Borger i Roskilde Anders S. og Anne. F. 1608 i Roskilde, druknede 4 Aug. 1634 i Saale under et Studieophold i Jena.

⁴⁾ Niels Svendsen Chronick, f. i Kolding, d. i Amsterdam. Lektor. Biogr. Lex. III.

⁵⁾ Muligvis Søn af Præst i Roskilde Daniel K. og Anne Christoffersdatter.

⁶⁾ F. 1609, d. 1655. Prof. theol. ved Gymnasiet i Odense. Bloch, Fyenske Gejstlighed I, 287.

⁷⁾ Rektor i Kolding 1639, død 1658. Nyerup og Kraft, Litteraturlex. 622.

⁸⁾ F. 1614, d. 1674. Kansler, Broder til den følgende. Biogr. Lex. XIII.

⁹⁾ S. af Frederik R. og Berete Brahe; Hofjunker og Ejer af Hørbygaard.

¹⁰⁾ F. 1611, d. 1666. Rigsraad. Biogr. Lex. IX.

1636. 11 Apr. Conrad von Wassenbergh, Holsatus. L. L.
 1637. 7 Juni. Joannes Tomaeus¹⁾, Randrusio-Cimber. L. L.
 — 19 Okt. Johannes Schonbachius, Holsatus.
 — 6 Nov. Nicolaus Tedens, Dithmarsus.
 1638. — Fridericus Nicolai Glostropius²⁾, Helsingorâ Danus.
 1639. 31 Juli. Johannes Feddersen, Huso-Holsatus.
 — 5 Aug. Henricus Wolter, Husensis Holsatus.
 1640. 3 Jan. Henricus Weghorst³⁾, Chiloniensis Holsatus.
 1641. 9 Juli. Canutus Pauli⁴⁾, Coldingensis Danus. Art. et Ling.
 1642. 13 Maj. Claudius Cl. Matrenius, Danus.
 — — Johannes Claudius Bangius⁵⁾, Danus.
 — 7 Juni. Gerhardus Dunnaeus, Pinnebergâ-Holsatus.
 1645. 19 Dec. Assuerus Paijngius⁶⁾, Husensis Holsatus.
 1647. 4 Apr. Christianus Hognnius, Norwegensis. Jur. et Phil.
 1648. 7 Aug. Christianus Janus Wiibe⁷⁾, Hafniâ-Danus. Phil.
 1650. 17 Okt. Nicolaus Friess, Renburgensis-Holsatus, a. 25. Jur.
 1652. 25 Nov. Johannes Steinmann, Holsatus.
 — — Johannes Rheder⁸⁾, Wilstriâ Holsatus.
 1654. 5 Juni. Nicolaus Collius, Crempis-Holsatus. L. L.
 1655. 31 Maj. Jacobus Petri, Tycheopolitanus⁹⁾. Phil.
 — 27 Aug. Christianus Vorstius, Hemmensis-Dithmarsus. Phil. et Med.
 — 17 Dec. Bernhard Elsner¹⁰⁾, Slesv.-Holsatus. Jur.

¹⁾ Hans Thomæsen Pauelsen. Dansk President i Lübeck. Nyerup og Kraft, Litteraturlæx. 450.

²⁾ Immatr. i Kbhvn. 27 Nov. 1640, havde da for 9 Aar siden deponeret i Wittenberg og efter syv Aars Studier der begivet sig til Leyden, hvor han dog ikke er immatrikuleret. Rimeligvis Søn af Niels Simonsen Glostrup, Præst i Helsingør c. 1616.

³⁾ Død 1688. Rektor. Møller, Cimbria litt. I. 714.

⁴⁾ Knud Poulsen Kolding, f. 1615, d. 1680. Præst. Wiberg I. 187.

⁵⁾ Rimeligvis Hans Clausen Bang, f. 1620, d. 1658. Præst. Wiberg I, 181.

⁶⁾ F. 1608, d. 1667. Læge. Biogr. Lex. XII.

⁷⁾ F. 1628. Præst. Wiberg I, 61.

⁸⁾ F. 1629, d. 1677. Jurist. Møller, Cimbria litt. I. 541.

⁹⁾ Fra Glückstadt.

¹⁰⁾ Jurist. Møller, Cimbria litt. I. 157.

1657. 2 Juni. Christianus Politius ¹⁾, Rensburgo-Holsatus. Med.
 — 18 Aug. Jacobus Holste, Huso-Holsatus. Med.
 1663. 24 Dec. Dethleff Brocktorff ²⁾, Holsatus.
 1665. 3 Nov. Petrus Wilsterman, Crempâ-Holsatus.
 1668. 12 Dec. Fredericus Plumius ³⁾, Haffnia Danus, a. 26. Theol.
 1671. 17 Apr. Joachimus Sivertz, Tonningâ Eiderostadiensis. Jur.
 — — Fredericus Samuel Sivertz, Tonningâ Eiderostadiensis. Jur.
 — — Fredericus Gerbrandus Burgundien, Tonningâ Eiderostadiensis. Jur.
 1673. 14. Aug. Theodorus Michælsen, Slesvicensis Holsatus. Med.
 1696. 29 Juli. Johannes Langken, Tund. Holsatus. L. L.
 1700. 1 Juli. Joannes Kirchmann, Slesvigâ-Holsatus. L. L.
 1706. 11 Juni. Henricus Koene ⁴⁾, Hafniensis. Med.
 1714. 24 Okt. Friederich Wilhelm Cortemund ⁵⁾, Haffniensis. Med. Cand.
 1715. 21 Aug. Johannes Henricus Altmann, Gluckstadiensis.
 1721. 7 Aug. Petrus Bentzen, Holsatus.
 1722. 13 Apr. Christianus Laurenberg, Sorâ-Danus. Theol. Cand.
 1729. 20 Sept. Friderich Wilhelm Volland, Haunia Danus. Theol.
 1743. 21 Okt. Johan Friederich Stoltenberg, Holsatus.
 1762. 9 Sept. Johannes Bernardus Grimelius, Hafniensis.

¹⁾ Dr. med. i Glückstadt. Moller, Cimbria litt. I. 501.

²⁾ Moller, Cimbria litt. I. 70.

³⁾ Søn af Prof. Claus Plum og Kirstine Cortsdatter; f. 1643, d. 1728. Præst. Wiberg, I. 437. Gerhard L. Grove: Slægten Plum 36.

⁴⁾ F. 1684 i Kbhvn. Dr. med. i Groningen 1707. K. Carøe, Den danske Lægestand I, 75.

⁵⁾ *Cortemünde*, Frederik Vilhelm, S. af Kirurg Johan Pedersen C. (Museum 1893, I. 309). Dr. med. i Groningen; Læge ved Generalstaternes Tropper under den spanske Successionskrig; var i 1717 Læge i Roermond (Gelderns Hovedstad) og søgte da om at komme i dansk Krigstjeneste. K. Carøe, Den danske Lægestand I, 27.

Et Bidrag til Familierne Dyssels og Søbøtkers Historie.

Af C. Klitgaard.

Om flere af Amtmand over Aastrup, Børglum og Seilstrup Amter, Etatsraad Arnold Christian Dyssels talrige Børn vides der kun meget lidt; dette gjælder saaledes bl. a. om Sønnen *Frederik Christian*, hvem Lengnick ikke har paa sin Stamtavle, og da Meddeleeren heraf endvidere i min Beskrivelse af Hvetbo Herred II (S. 441) uheldigvis har faaet forkeret fat paa ham, har jeg ment, at en Berigtigelse ikke vilde være uden Interesse, saa meget mere som de Oplysninger, jeg nu er i Besiddelse af, ogsaa omhandle andre bekjendte Familier.

Jeg maa da først udtale, at naar der i „Hvetbo Herred“ S. 441 som Sønner af Amtmanden nævnes baade en Christian Frederik og en Frederik Christian, er dette formentlig urigtigt; det er sikkert en og samme Person, nemlig *Frederik Christian*, der paa Grund af en Omstilling af Fornavnene er gjort til to. Han var altsaa Søn af Amtmand Dyssel og Christiane Hanibaline Sophie Spormann og var født paa Herregaarden Sønder Elkjær i Sulsted Sogn 1690, døbt 16. Oktober¹⁾.

Ligesom de fleste af Brødrene gik han Militærvejen og var 1713 Sekondløjtnant ved Fodgarden, men allerede 1715 blev han slettet af Etaten²⁾. Han var dog ikke, som det er antaget, falden ved Stralsund, men er snarere gaaet i tysk Tjeneste, thi et Par Aar efter træffe vi ham som Kaptejn boende i Hamburg. I Begyndelsen af 1715 opholdt han sig i Flensborg, hvor han vist havde Bekendtskab til Justitsraad, fhv. Told- og Konsumtionsdirektør Hans Jacob Søbøtker³⁾ eller

¹⁾ Sulsted Kbg. ²⁾ Personalh. Tidsskr. 3. I. 116. ³⁾ Se Lengnick: Søbøtker; Christensen: Hørsholms Historie S. 263 f. og Jydske Samlinger 2. I. 518. Han var død før 9. Marts 1718.

dennes Enke Johanne Weinberg, i hvert Fald kom han her i et intimt Forhold til Datteren, Jomfru Charlotte Amalie Søbøtke, og „tvert imod Lovens strenge ord“ forførte han hende, „som da var et ungt Menneske, ungefær 15 Aar gammel, til lætfærdig og forargelig Omgængelse“¹⁾. Da hun i Følge Lengnick var født 1697, synes det dog, som om hun har været noget ældre end 15 Aar paa det skæbnsvangre Tidspunkt.

1716—1717 ²⁹/₄ afholdtes der Skifte efter Dyssels Broder Bartholomæus²⁾, der som Løjtnant var falden i Julen 1715 under Belejringen af Stralsund, og i dette Skifte kaldes Frederik Christian Dyssel Kapteju, men i flere Aktstykker fra 1717 og 1718 kaldes han snart Kaptejn og snart Løjtnant.

Det siges, at han Sommeren 1717 ogsaa var i Flensborg og i Juli Maaned „converserede“ Jomfru Søbøtke. Samlivet havde imidlertid til Følge, at hun nogen Tid efter følte sig frugtsommelig³⁾. Hun kom derefter til Aalborg, hvor Dyssel ogsaa tog Ophold en Tid, og her synes de at have optraadt som Forlovede, idet saavel Dyssels Værtinde, Fru Kammerraad Wissing, som andre „honette“ Folk i Byen, blandt andre Fru Ritmester Schou og Rektor Thestrup bevidnede, at Kaptejn Dyssel endnu i Febrnar Maaned 1718 havde vist sig meget elskværdig mod Jomfru Søbøtke og havde taget Afsked med hende med „Douceurs, Kys og Favntag“, og en Aften tilforn, da han havde været noget beskjænket, havde han sagt: „Lille Jomfru, Seer I nu hvad for en Mand I faar, men naar saa er, faar I have en Krabask tilreede“⁴⁾. Selv skrev hun hjem til sin Moder i Flensborg, at Dyssel var stærkt indtaget i hende, og at han absolut vilde have Lov at skrive for hende; hun skulde diktere, og han vilde forsegle Brevet med sit Signet, og i det hele var han saa fuld af „douceurs“ og „Ergetzlichheder“, at hun ansaa Giftermaalsplanerne for at være i bedste Gænge. Pludselig kom Dyssel imidlertid paa andre Tanker, idet hans Venner vist havde gjort ham mistænksom med Hensyn til

¹⁾ Aalborg Tamperretsprotokol 1718, Fol. 8—10. ²⁾ Aalborghus m. fl. Amters Skifter Nr. 22. Han ejede Lundergaard i Hvetbo Herred. ³⁾ Aalborg Tamperretsprotokol 1718, Fol. 8—10. ⁴⁾ Aalborg Justitsprotokol 1718, Fol. 563—567.

den forestaaende Faderværdighed, og han vilde nu ikke ægte den ulykkelige Jomfru. Det er ikke oplyst, hvor i Aalborg hun opholdt sig, men Familien Thestrup, der den Gang beklædte Biske-, Rektor- og Konrektorembederne synes at have staaet i venskabeligt Forhold til Familien Søbøtke, saa hun har maaske været hos en af disse Embedsmænd; i hvert Fald vidnede Konrektor Christian Thestrup, at Kaptejn Dyssel, der den 8. Februar 1718 var bleven stævnet i sit „seeneste Logament her udi Aalborg til Frue Wissings“¹⁾, havde d. 29. Januar paa Beskikkelse og Spørgsmaal tilstaaet „at vilde møde og svare Jomfruen, hvor hun søgte ham, og paa ydermere Spørgsmaal tilstaaet at vilde møde og svare hende her for Aalborg Byting, saasom hand var, som jeg erindrør hand eengang sagde, balt hier, balt da?“ Under Forhandlingerne paa Aalborg Byting d. 21. Februar turde han vel ikke fragaa, at han havde staaet i Forhold til hende, nemlig „ungefær for en 3 Aar siden, hvoraf hun nu ikke kunde være svanger,“ og da Jomfruen erklærede, at han den Gang havde lovet hende Ægteskab, og at hun ikke vidste af nogen anden Mandsperson, fik hun Lov at aflægge Ed paa sit Udsagn.

Derefter rejste Dyssel vist til Hamburg, og Jomfru Søbøtke ansøgte under 1. Marts „Danske Kancelli“ om, at han maatte blive befalet at ægte hende uden forud gaaende Proces, som hun ej formaaede at føre, „og til dend ende at arresteres, item om hun skulde komme i barselseng før sagen kom til ende, at barnet da maa døbes som et egtebarn“²⁾. En saadan Fremgangsmaade vilde Kancelliet vel ikke indlade sig paa, men der bevilgedes hende fri Procurator og beneficium paupertatis i Sagen mellem hende og „Os elskelige Lieutenant Friderich Christian Dyssel“³⁾, og under 9. Marts s. A. dømtes han ved Tamperretten i Aalborg til at ægte Citantinden inden førstkommende 5. April. Under Sagens Forekomst her kaldes han stedse Kaptejn; han forsøgte at blive frikendt ved at

¹⁾ Han var maaske da hos Slægtninge i Vendsyssel. ²⁾ Aalb. Justitspr. ³⁾ Kancelliets Supplikprotokol 1718 Nr. 167. Velvilligst meddelt af Rigsarkivet. ⁴⁾ a. St. Her kaldes han altsaa endnu Løjtnant. I „Hvetbo Herred“ S. 441 er der ved en Skrivefejl kommen til at staa, at Forlovelsen hævdedes „ved“ Bevillingen i Stedet for „se“ Bevilling.

tilbyde at sværge sig fri, men da hun jo havde aflagt Ed paa, at han var den skyldige, kunde en saadan Tilladelse for ham ikke gives. Han begjærede saa Dommen beskrevet for at kunne appellere den til Højesteret¹⁾.

I April Maaned fødtes det lille Væsen, der gav Anledning til Striden, og 23. April døbtet hun i Budolfi Sogn med Navnet Christiane Frederikke; Sognepræsten gjorde velvilligst Tilføjelsen „ante nupt.“, men paa den Tid syntes der overhovedet kun at være liden Udsigt til noget Bryllup. Som Fader er anført Løjtnant Frederik Christian Dyssel²⁾.

Den 7. Maj ansøgte Charlotte Amalie Søbøtker saa Kancelliet om, at Sagen, som Dyssel truede med at appellere til Højesteret, for at undgaa unødigt Ophold, maatte blive indstævnet for samme Aars Højesteret, og efter at Justitiarius havde afgivet Samtykke, blev det 23. Maj bevilget, at Sagen blev optaget i det indeværende Aars Højesterets Orden, og den 15. November 1718 kom den for Retten. Højesterets Dombog for 1718 gik tabt ved Christiansborgs første Brand, men Voteringsprotokollen for nævnte Aar viser, at alle Assessorernes Vota gik ud paa, at Dyssel skulde ægte Jomfru Søbøtker inden $\frac{1}{2}$ Aar efter Højesteretsdommens lovlige Forkyndelse eller være mindre Mand³⁾, saa Dommen har jo nok lydt paa det samme.

Medens denne Sag stod paa var Jomfru Søbøtkers lille Datter imidlertid død og var d. 21. Juni bleven begravet i Aalborg⁴⁾.

Vi maa nu vende os andet Steds hen for at søge Oplysning om Dyssel, der som nævnt vist var rejst til Hamburg efter Tamperretsdommens Afsigelse.

I Aaret 1718 tiltraadte Konrektor Christian Thestrup en længere Udenlandsrejse, under hvilken hans Gjerning ved Skolen blev bestridt af en Vikar⁵⁾.

Paa denne Rejse, der varede et Par Aar, gjorde Thestrup nogle Dagbogsoptegnelser, der nu findes i Aalborg Stifts-

¹⁾ Aalborg Tamperretsprotokol 1718, Fol. 8—10. ²⁾ Budolfi Kbg. ³⁾ Meddelt af Rigsarkivet. ⁴⁾ Budolfi Kbg. ⁵⁾ Jvf. Hundrup: Lærerstanden ved Aalborg Skole, Program Aalborg 1870 S. 6.

bibliothek¹⁾ og bl. a. fortæller han, at han 10. Juli 1718 kom til *Flensburg*, „det er ellers en deylig lystig Stad“, og her talte han med Madame Søbøtke ligesom han herfra skrev til sin Fader og Mademoiselle Søbøtke²⁾. Den 11. Juli aflagde han Besøg hos den gamle Rektor Müller og blev derefter i Hamburg Herberg, hvor han traf Kammerraad Petersen fra Fyen, indskrevet med Posten til Hamburg, og samme Dags Aften ankom han til *Slesvig*, hvor han logerede i Posthuset. Den følgende Dags Morgen Kl. 4 gik han ud for at bese den „meged vidtløftig“e Stad, og derpaa gik han til Søbøtke³⁾, som trakterede med The og senere gik med hen at bese Gottorp Slot m. v. Saa blæste Posten, og Rejsen gik videre til *Eckernförde*, „hvor dend vilde Østersøe gaar ind til“, og om Aftenen naaedes *Kiel*. „Derfra om Natten langsom til *Neumünster*, eet lumpen Sted, kun 3 Huse, som er noget“ . . . og d. 13. til *Hamburg*, hvor han tog ind i „Schwartzte Adeler“ for 1 Mk. lybsk pr. Dag for Kost og Kammer. Om Morgenen den 14. kom Gotschalck Jøde og viste sin Recommendation fra Bentzon⁴⁾ til alle danske Landsmænd, men „nimium ne crede Colori“⁵⁾. Ved Middagsbordet traf han Kay Klinges Søn fra København, og derefter besøgte han Friedenreich⁶⁾ in der Drystrasen“, men der var Fremmede, som hans „Confrater“ trakterede, hvorfor Thestrup ikke kunde blive der ret længe, og Fridenreich bad ham saa om at drikke The der Morgenen efter sammen med Klinge. Den 15. Juli var han saa hos Friedenreich om Formiddagen, og om Eftermiddagen kom baade Friedenreich og Klinge og trak ham med til „Bieleren“, hvor han maatte drikke gammel Rhinskvin. Endelig blev han med det onde „delibereret“ og fik lidt udrettet, men — „sildig Kl. 11 kom Friedenreych og Klingen til mig, NB. 7).“

¹⁾ Ms. Nr. 11. ²⁾ Notits i den Rejsebeskrivelsen vedhæftede Almanak. ³⁾ I Almanakken (se ovenfor) for nævnte Dag er anført: „I Slesvig talte med Mons. Søbøtke, det maa vel have været en Broder til Jomfruen og antagelig Christian Siegfred, f. 1699, der døde ugift som Officer. ⁴⁾ Antagelig en af Sønerne fra Haunø. ⁵⁾ Stol ikke for meget paa Farven. ⁶⁾ Antagelig Peter F., f. 1685, † 1718, Søn af Apotheker Johannes Frederik Friedenreich i Aalborg. Han var Købmand i Hamburg og døde ugift [A. H. Nielsen: Embedsmænd 346]. ⁷⁾ NB. vil maaske sige, at de vare berusede.

Den 16. Juli kom den danske „Major Skenkel“, som var civil, til Maaltidet i Logihuset, og efter Maaltidet maatte Thestrup, der havde tænkt at ville besøge Professor Fabricius, „nolens volens“ og „sæpius exoratus“¹⁾ gaa med Klinge ned i det „Holstenske Vaaben“, „i Tanche hand der vilde træffe Just: Hartmans Søn til Compagnon endten for ham eller mig; da vi kommer der, kom vi just op paa Frid: Christ: Dyssels Kammer, hvor hand tracterede Hartman med 11 andre danske Karle. Jeg formedelst dend affaire, som hafde været mellem os før, frygtede mig og vilde strax retirere mig, brugte mange Undskyldninger, encouragerede dend anden²⁾ at gaae paa Comoedien og see dend forlorne Søn agere, at vi icke alle skulle blive forlorne Sønner ved dend forlorne Søns Tractement, vi vare hos. Det hialp intet, hand tog venlig mod mig og tracterede da sterkere end tilforn for at faa mig druchen først med Rinskviin, saa med Rødviin, til alle de andre vare tous gris. Jeg gjorde mig værre end jeg var, til jeg endelig slap, og da de andre maatte kiøre hiem, saa gick jeg dog self og tachede Gud, jeg slap nogenledis, skjønt jeg hafde mesten Høyden, hiem [?], var dog glad mig endnu intet værre vederfaredes, skjønt hand nogle Gange begyndte med Discours om forrige Handel, som jeg slog hen par raillerie. Og eftersom hand da saa ofte effterspurdte mit Logement, troede jeg mig da ey til at blive der men gick ud ganske Søndag.“ Om Søndagen d. 17. gik Thestrup først op til Klinge og trak The der og gik derefter til Højmesse, thi Morgenprædikerne, „som jeg hafde tænkt at høre allesammen, gick mig da fra for den Hovedsyge, jeg hafde fra Aftenen tilforn.“ 18. Juli om Morgenen pakkede han sit Tøj for at flytte til et andet Logis, men just da han vilde gaa bort, kom Dyssels Tjener og inviterede ham til Gæst hos sin Herre til Middag, „jeg troede mig ey Freden, excuserede mig og strax flyttede.“

Endnu en Gang traf han Dyssel, nemlig den 25. Juli, da „kom Dyssel og fich fadt paa mig paa Gaden, og skjønt hand siuntis at have noget bag Ørene, retirerede jeg mig dog dend Gang.“

¹⁾ Paa oftere gentagen Opfordring. ²⁾ Antagelig Klinge.

Den 17. Januar 1719 ægtede Dyssel i Aalborg Jomfru Søbøtke¹⁾, men hvorledes Ægteskabet faldt ud, og hvad Endeligt Dyssel fik er mig ikke bekendt²⁾.

Charlotte Amalie Søbøtke ægtede som bekendt senere Johan Christian Dietrich, f. 23. Juli 1689, død paa Havnø 3. April 1769, Søn af Generalkrigskommissær Dietrich.

J. C. Dietrich var Chef for det nordre jyske National-Infanteri-Regiment og blev 1755 Generalmajor, afgik 1758³⁾. Han havde været gift før, men det første Ægteskab var vist barnløst, hvorimod han med Charlotte Amalie Søbøtke havde 2 Døtre, nemlig Johanne Augusta, der 1762 ægtede Oberst Andreas v. Arenstorff til Visborggaard og Havnø⁴⁾, og Sofie Magdalene, f. 1737, gift med Kaptejn Hans v. Poulsen⁵⁾.

I Følge Lengnick døde Charlotte Amalie Søbøtke d. 4. Septbr. 1751; i „Historiske Efterretninger om Havnø“⁶⁾ antages, at hun før sit Ægteskab med Dietrich har været gift med en Poppendich, men da Major M. M. von Poppendich, der i saa Fald skulde være hendes Søn, var født ca. 1719⁷⁾ eller ved omtrent samme Tid, som hun ægtede Dyssel, ligger det nærmere at antage, at Generalmajor Dietrichs 1ste Hustru var Enke efter en Poppendich, og hermed falder vel saa ogsaa den Antagelse, at Dyssel skal være død i Stralsund ca. 1720. Charlotte Amalie Søbøtke døde i Hornum, hvor hun er begravet i Kirken⁸⁾.

1) Budolfi Kbg. 2) Se Slutningen. 3) Jydske Efterretninger 16/1769. 4) Se Jydske Saml. 2. I. 517 ff. Hun var født i Flensborg 1733. 5) a. St. 533. 6) a. St. 532. 7) † 1785, 66 Aar gl. a. St. 8) Bonde Atlas V 52.

Optegnelser af Sognepræst til Ofoten Mads Olufson Homle.

Ved G. F. Heiberg.

I en Christian den 4des Bibel fra 1632, der i Tidernes Løb har skiftet mange Eiere, indtil den nu er havnet i Det Heibergske Museums Bibliothek paa Amble, findes paa Smudsbladet endel genealogiske Optegnelser, egenhændig nedskrevne af Sognepræst til Ofoten i Nordre Saltens Provsti, Tromsø Stift Mads Olufson Homle.

Optegnelserne synes at være afsluttede af ham omkring Aar 1675 og omfatter saaledes ikke fuldstændig Sognepræstens Biografi. De er dog af Interesse for den norske Præstehistorie, idet de indeholder flere hidtil ukjendte Data og Slægtskabsforhold, og lyder:

Ane Hansdatter fød j Tronhiem ANNO 1634 den 18 December. Faderen Hans Otteson Kruse, Moderen Lucie Olufsd. Haver været hiemme indtil Anno 1663 d. 18 Novemb. da hun kom i Ægteskab med Hr. Hendrik Pederson Munck¹⁾, som døde den 25 Martii 1670 paa Evenæs Præstegaard, sad Enke indtil 1672 d. 17. Nov. da hun atter komt i Ægteskab.

[Hensoved sl. i Herren d. 19 Decmb. 1702]²⁾.

Johanne Henricksdatter Munck fød 1663 d. 9 December j Tronhiem.

Lucie Henricksdatter Munk fød j Tronhiem d. 4 Maii 1665.

Peder Henricksøn Munk fød j Tronhiem 1666 d. 28 Juli.

Ane Munk fød paa Evenæs Præstegaard j Offoden Anno 1669 den 12 Martii.

Hendrik Hendriksøn Munk fød Evenæs anno 1670 d. 15 Sept.

Madtz Olufson Homle¹⁾ fød j Tronhiem Anno 1643 den 29 Julii, Faderen Oluf Laurdzson Homle, Moderen Trine Hansdatter, er blefven sat i Tronhiems latinske Skole d. 13 Martii

¹⁾ Provst A. Erlandsen nævner ikke denne som Præst til Ofoten i sin „Biographiske Efterretninger om Geistligheden i Tromsø Stift“. Henrik Munck og ikke Gabriel Augustini maa saaledes have været Mads Homles Formand i Ofotens Sognepræstembede.

²⁾ [] Tilføjet med en anden Haandskrift.

1653, der frequentered indtil Annum 1664 d. 6 Aprilis. Da, andre latinske Skoler at besøge, reiste til Bergen, derfra strax og kom til Kiøbenhafn den 10 Maii. Derfra reiste til Slingerup og kom i Skole der, den 16 Maii, som er 4 Miil fra Kiøbenhafn, hvor Mag. Søfren Hofmand var Rector, hvor jeg frequentered indtil Ann: 1665 d. 3 Julii, da jeg atter begaf mig til Frederiksborg Skole, hvor Mag. Søfren Jensøn vaer Rector, fra huilken jeg blef dimittered til academiet: den 1 Octob: same aar og d. 18 Novemb: indskreven udi Studenternis tal. Privato Præceptore Doctore Wilhelmo Wormio. Anno 1666 d. 12 Martii reiste jeg fra Kiøbenhafn til Trondh. Den anden Maii fra Trondhiem til Norland til min Søster Karen Niels Jensøns boende ved Gilieskaal og vaer der indtil 1667 d. 8 Aprilis, da jeg reiste til Trondh. Same Aar den 24 Junii kom Jeg til Hr. Christopher Bastians Whit, Pastor i Sundalen og informerede hans børn indtil d. 30 Julii 1668, da jeg reiste til Tronh: og derfra strax til Kiøbenhafn, hvor jeg d. 18 Nov. fik min Attestatz, d. 29 Nov: min dimiß og reiste saa derpaa til landz d. 7 Decemb: liige til Trondhiem. Anno 1669 d. 26 Martii kom jeg til Bispen Mag. Erik Bredal og informerede hans børn, indtil 1670 d. 1 Maj, da jeg blef ordinered til Offoden. Anno 1672 17 Nov hafde jeg Bryllup med Ane Hansdatter Kruse.

Trine Madsdatter Homel, fød paa Evenæs præstegaard udj Offoden d. 24 Aug. 1673.

Ellen Madsdatter Homel fød her paa Evenæs Anno 1675 d. 9 Febr. døde den 24 Februaaj same Aar.

¹⁾ Om Mads Homle og hans Slægt indeholder A. Erlandsens Biographiske Efterretninger om Geistligheden i Tromsø Stift følgende sparsomme Oplysninger:

Gabriel Augustini blev 1698 ordineret til res. Pastor her (o: Ofoten). Var formodentlig gift med Efternævntes Datter.

Mads Humble. Var 1716 Præst her (o: Ofoten), og ilignedes 1720 at svare Krigsskat af 100 Rdls Formue. Døde 1721.

Havde en Datter, som var gift med Gabriel Augustinussen Røg, formodentlig forannævnte Gabriel Augustini. Formodentlig var Datteren Trine gift med Johan Sebastianusen Juul, Præst til Thorsken.

Arkiver og Genealoger.

Af Gerhard L. Grove.

II.

Om det end, inden Emnet „Arkiver og Genealoger“ paany bringes paa Bane her i Tidsskriftet, kunde være praktisk at afvente, hvad der paa Arkivar- og Bibliotekar-Mødet i Bryssel i August 1910 vil blive sagt om Arkivernes Stilling overfor Genealogerne, kan der være Grund til allerede nu i al Korthed at gøre opmærksom paa, at Senatssekretær, Dr. Hagedorn i Hamburg i et Arkivarmøde i Worms i Efteraaret 1909 atter har udtalt sig om dette og dermed beslægtede Forhold, og at hans Foredrag foreligger trykt i Korrespondenzblatt des Gesamtvereins der deutschen Geschichts- und Altertumsvereine for November og December 1909. Heri tager Dr. Hagedorn nemlig særlig Sigte paa Rigsarkivar Dr. Sechers her i Tidsskriftet i det væsentlige gengivne Udtalelser, saavel som ogsaa til nogle af mig i Tilknnytning hertil fremførte Bemærkninger.

Som det her fra vil være Læseren bekendt, havde Dr. Hagedorn ved Arkivdagen i Lübeck i 1908 i sit Foredrag: „Das hamburgische Staatsarchiv og die Personenforschung“ udtalt sig nærmere om disse Forhold, og Dr. Secher havde i nogle Modbemærkninger, som han vel kun for en ringe Del fik Tid at fremføre ved samme Arkivdag i Lübeck, men som ikke desmindre blev optagne i Mødets Protokol over Foredragene paa Arkivdagen (se Korrespondenzblatt 1908 S. 457 f.) og derigennem vakte Opsigt i videre Kredse i Tyskland, udtalt sine herfra i flere Henseender afvigende Anskuelser om samme Emne.

Dr. Hagedorn, som nu atter i Worms har taget Ordet om „die Archive und die genealogische Forschung“ synes ikke

efter Dr. Sechers sidstommeldte Indlæg i nogen Henseende at have ændret sine tidligere Standpunkter i Sagen, ligesom han i en Rekapitulation af Dr. Sechers Indlæg noterer, at det ikke er lykkedes *ham* (H.) at overbevise Dr. S. om, at den Ordning, som regulerer Forholdet mellem Stats-Archivet i Hamborg og Genealogerne, er hensigtsmæssig, og han finder fra sit Standpunkt, at han i Dr. Sechers Afhandling „savner en retfærdig Vurdering af den Kendsgerning, at de Forudsætninger, der findes for den familiehistoriske Forskning i Danmark, tildels mangler i Tyskland, og at Arkivforholdene i begge Lande i mange Henseender er forskellige og saaledes ogsaa giver Anledning til forskellige Fremgangsmaader ved Behandlingen af den genealogiske Forskning.“

Da det ikke er mig bekendt, om eller hvorvidt Rigsarkivar Secher selv vil imødegaa Dr. Hagedorns sidste Foredrag, skal jeg ikke udtale mig om Enkelthederne i dette, saa meget mindre som Dr. Hagedorns Bemærkninger ikke er afgørende for danske Læsere, da de er baserede paa Forhold i den tyske Administration, som ikke stemmer med vore og ikke synes ønskelige at indføre her. Men naar denne som et mindre heldigt Resultat af Dr. Sechers Indlæg anfører, at det er egnet til „in Deutschland verwirrend zu wirken“, er det ikke udelukket, at netop Paapegningen af udenlandske, fra de i Tyskland gængse *forskellige*, Betragtninger ogsaa her kan gøre sin Nytte, selv om det foreløbig bliver „kun til Sammenligning“, som Dr. Hagedorn andetsteds siger.

Derimod føler jeg Anledning til at besvare et Par Angreb paa mine egne Bemærkninger.

Dr. Hagedorn bebrejder mig, at jeg, skønt selv tilstedeværende, behandler Dr. Sechers Bemærkninger som virkelig fremkomne paa Arkivmødet i Lübeck og fremhæver, at de paa Mødet i Lübeck og overhovedet i Tyskland vakte stor Opmærksomhed. Jeg indrømmer, at det imod mit Ønske mulig kan vildlede En og Anden, at jeg ikke udtrykkelig har bemærket, at Tiden kun tillod Dr. Secher mundtlig at foredrage en ringe Del af sit Foredrag paa selve Mødet i Lübeck (se Anmærkn. Side 458 i Korrespondenzblatt for 1908) — nemlig det ellers

for Genealoger vigtige Afsnit om Adgang til Benyttelse af Kirkebøger — men da Redaktionen af nævnte Blad ikke desto mindre optog *alle* Dr. Sechers Udtalelser under Titlen „Bemerkungen Sechers“ blandt Foredragene paa Arkivdagen i Lübeck og lige efter Dr. Hagedorns Foredrag sammesteds, ligger det nær for Kortheds Skyld at kalde dem „Foredrag“. Dr. Hagedorn gør sig skyldig i en tilsvarende Unøjagtighed i modsat Retning ved i Korrespondenzblatt 1909 S. 477 at tale om, at „die Ausführungen von Herrn Dr. Secher gar nicht zum Vortrag gekommen waren“, da dog denne udtrykkelig (i Korrespondenzblatt 1908 S. 458 Anm.) nævner, at han (paa Mødet) fik fremdraget et enkelt Punkt, om han end paa Grund af den indskrænkede Tid maatte nøjes hermed. Om Dr. Sechers Udtalelser kun gennem det trykte Referat eller tillige ved et mundtligt Foredrag har vakt Opmærksomhed i Tyskland, har imidlertid for Sagen selv kun lidet at sige i Forhold til det af mig fremførte Faktum, at Dr. Sechers Udtalelser har vakt megen Opmærksomhed i Tyskland, hvilket fremgaar tilstrækkelig af de af mig Side 96 og flere Steder foran citerede tyske Værker, ligesom af Forhandlingerne i Worms 1909.

Dr. Hagedorn vil dernæst afvise mit Forslag om, at *de mest slidte* (Kirke-) Bøger *med Tiden* kunde kopieres eller ekstraheres, inden det bliver for sent, med en Bemærkning om, at et saadant Forslag jo let kan gøres, men ikke saa let udføres, da det for det Hamburgske Senats Arkiv for Tiden til Aaret 1815 drejer sig om henimod 350 statelige og delvis tætskrevne Folianter. — Jeg maa tilstaa, at det ikke er faldet mig ind, at alle disse Kirkebøger skulde være saa svage, end-sige slidte, at ikke Flertallet af dem kunde holde ud endnu i Aartier eller maaske Aarhundreder, naar de ikke mishandlede — og en Afskrivning af enkelte slidte Protokoller om Aaret kunde dog vel nok en By som Hamburg komme over.

Dr. Hagedorn forstaar saa meget mindre min Uvilje mod at forlange Gebyr for personalhistoriske Undersøgelser, som jeg selv hævder, at disse kan have stor praktisk Betydning, og han fremfører, at Levevejsgenealogerne tager anderledes

høje Godtgørelser. Det, jeg vilde til Livs, var imidlertid ikke det, at der tages Betaling for Arkivundersøgelser for Private (hvilket jeg dog synes hellere maa gøres privat af Arkivembedsmænd efter et aftalt Honorar, end mod Betaling til Arkivet som saadant), men mere den Omstændighed, at der i visse Arkiver i Tyskland kræves Gebyr ogsaa af den Private, der *selv* vil paatage sig den Ulejlighed at anstille Undersøgelserne i Arkivet. Det er stadig min Mening, at det hører til de Ting, der med Rette giver Arkiverne en smuk Stilling i det store Publikums Øjne, at de er til fri Benyttelse for enhver, der selv vil gøre sig den Ulejlighed at benytte dem.

En hel anden Sag er det med den, der — selv fraværende — vil bruge dem. At han maa betale for andres Arbejde har sine gode Grunde.

Naar jeg ovenfor, Side 86 siger: Gives der Arkivalier, som efter deres Øjemed bør staa frit til Tjeneste for alle og enhver, er det dog netop Kirkebøgerne — og hævder, hvor vigtigt det er for de studerende Genealoger, der er bedre inde i den vedkommende Slægts Forbindelser, end en Arkivembedsmand let kan blive, selv at have Adgang til Kirkebøgerne paa første Haand, siger Dr. Hagedorn uden nærmere Begrundelse, at jeg har ret uklare Forestillinger om den foregivne, enhver tilkommende Ret til egen Benyttelse af Kirkebøgerne. Uklarheden ligger vel nærmest kun i, at jeg ikke deler Dr. Hagedorns Anskuelse. Han fremhæver nemlig, hvor han senere i et lignende Tilfælde imødegaar Dr. Devrient (Korrespondenzblatt 1909 S. 485), en Artikel af en Jurist i Hamburg, der ikke blot slutter sig til hans Grunde til at forbyde at fremlægge Kirkebøgerne, men tilføjer, at Adgangen til disse Register, da de endnu var Kirkens, paa ingen Maade tilstodes enhver, hvilket Dr. Hagedorn finder ønskeligt at se skarpt fremhævet overfor de Herrer Dr. Secher, Grove og Dr. Devrient, der betragter det modsatte som selvfølgeligt.

Min Hovedanke, at det ikke er venteligt, at de Menigheder, der har afleveret Kirkebøgerne, i Længden vil synes om, at Adgangen ikke blot besværes, men endog *forbydes*, medens kun et Andenhaands Indblik tilstedes og det mod Vederlag til

Arkivembedsmænd, der ikke altid har samme Forudsætninger for at finde de søgte Resultater, forbigaaes i Taushed. Et almindeligt Forbud mod at benytte Kirkebøgerne er fremedeles efter min Anskuelse efter vore Forhold utilstedeligt, og jeg har selv haft Lejlighed til i tyske Byer som Berlin og Dresden uden Vanskelighed eller mod et ganske ringe Vederlag til vedkommende Kløkker at gøre omfattende Studier. Jeg har iøvrigt ogsaa hørt, at udenlandske Genealoger har fundet en særdeles god Modtagelse og en udmærket Hjælp netop i Hamburgs Statsarkiv, men den Teori, der delvis ligefrem forbyder Publikum den direkte Adgang til Kirkebøgerne, staaer Arkiverne sig efter min Mening ikke ved at gennemføre (undtagen hvor Bøgernes Tilstand gør Brugen risikabel, eller i lignende Undtagelsestilfælde).

Efter at Dr. Hagedorn hermed har forladt mig med den rigtige Bemærkning, at jeg ellers i det væsentlige har indskrænket mig til et sagligt Referat af de tyske Forhandlinger om Emnet, gaar han over til at imødegaa Dr. Devrient, hvorefter imidlertid nærmere maa henvises til Korrespondenzblatt.

Med Hensyn til Betragtningen af Forholdet mellem Arkiver og Genealoger er Forskellen i tyske og danske Arkiver i flere Henseender, naar alt kommer til alt, dog ikke saa stor, som mulig vil sluttes af denne Polemik, og navnlig har de i de Grotefendske Theses udtrykte Tanker i flere Henseender Tilslutning til den i danske Arkiver gængse Opfattelse. Ny Betragtninger om Forholdene i flere europæiske Stater kan imidlertid som sagt ventes under „Congrès international des archivistes et des bibliothécaires“ i Brüssel den 28.—31. August 1910.

Spørgsmaal og Svar.

Svar II.

(Spørgsmaal foran S. 183.)

Ifølge Kirkebog for Kværndrup Sogn, Sunds Herred, Fyens Stift er Aar 1696 troløvet: „Ridefoged paa Egeskov, Matz Rask, og Malene Johannesdatter“.

I Kirkebøgen for Steenstrup, Nabosogn til Kværndrup, nævnes 1692 „Mads Rask paa Egeskov“ som Fadder. I samme Kirkebog er under $\frac{2}{3}$ 1698 „Mads Rask fra Flintholm“ atter nævnt som Fadder. Som saadanne nævnes endvidere sammesteds 1699 Mads Rasks Kones Søster paa Flintholm og 1700 Mads Rasks Kone paa Flintholm.

C. V. Langkilde, Absalonsgade 16², Kbhvn. V.

Trykfejl.

S. 184 L. 14 f. n. 1854, læs: 1754.

Register.

(Af Arkivassistent *H. C. Roede.*)

- Aagaard, Bolette Sophie 233. — Peder Hersleb, Højester.adv. 233. — Peter, Konfr. 232 f.
- Aagesen, Gunild 41.
- Aalborg, Niels Mikkelsen, Pr. 3.
- Aamodt, Louise 107 f., 130 f., 142 f., 192. — Frk. 131.
- Aarestrup, Krigsr. 133.
- Aarsle Andersdatter 240.
- Aaroe, Kan.c.r. 112, 116, 188 f.
- Abigael Lauritsdatter 17.
- Abildgaard, Anna 25 f. — Anna M. 27 f. — N. A., Kunstmaler 25. — Peter Chr., Stadsfysikus 27. — Søren, Tegnem. 25, 27 f.
- Achtonius, Christen, Pr. 24. — Henning, Pr. 8, 16.
- Adler, I. D. 62.
- Aepinus, Frantz, Pr. 148. — Gerhardus, Stud. 148. — Sebastianus, Stud. 148.
- Agnes af Barby 213.
- Agnes Hedvig af Anhalt 212 f.
- v. Ahlefeldt, Asmus 145. — Christian, Greve 144. — Dorteia Elisab. 43. — Frederik, Greve 144. — Godschalk 263. — H. 156. — Johan 150. — Nicolaus 151. — Wolff 151. — Wulfgang 145.
- Ahrens (Ahrentz), Marie Elisab. 30. — Joh. Jac., Stud. 29.
- Albret Sørensen 167.
- Alhed Johansdatter 4.
- Als, Anna 28. — Carolina 28. — Else Margrethe 28. — Iver, Skuesp. 28. — Mariana 28. — Peder, Prof., 28.
- Altewelt, Albert Jørgensen, Provst 147.
- Althalt, Joh. Arendsen 178.
- Altmann, Johannes Henricus, Stud. 265.
- Amdi Pallesen, Pr. 173.
- Ammerpohlen, Giertrud 164 f.
- Amorsen, Palle, Pr. 180.
- Ancheren, Ancher, Provinsialmedikus 160.
- Anders, Andreas Haansen 173. — Jensen 169. — Jespersen, Hdlsm. 170. — Lassen 178. — Lydersen, Borgm. 168. — Lydichsen (Lyderichsen), Borgm. 165, 175. — Nielsen, Forp. 179. — Pedersen 23. — Pedersen, Slotsforv. 172. — Sørensen, Underfgd. — 172. — Thomæ, Stud. 151.
- Andersen (Andresen), A., Pr. 182. — Anders 76. — Carl Martin

¹⁾ Personer, der i Teksten nævnes uden Familienavn, anføres i Registret under deres Fornavn; hvor Navnene i Teksten er latiniserede, er i Registret denne Form bibeholdt.

77. — Gudbrand, Gaardbruger
76. — Jakob 190. — Jens Chr.
76. — Julius 76. — Karen An-
drea 76. — Olaf 77. — Petra C.
76.
Angell, Elisab. Hammond 247.
Anjou, Hert. af 215 f.
Anker, Peter, Statsmin. 123.
Anna, dansk Prinsesse 220.
Anna, Anne, Annichen Andersdat-
ter 21. — Bertelsdatter 170. —
Christoffersdatter 263. — Gun-
dersdatter 241. — Hansdatter
70. — Iversdatter 10. — Jens-
datter 2. — Sophie Jensdatter
240. — Jochumsdatter 244. —
Joensdatter 172. — Ludvigsdat-
ter 11. — Mikkelisdatter 180. —
Nielsdatter 167. — Olsdatter 35.
— Pedersdatter 2 f. — Rasmus-
datter 175. — Rasmusdatter
175. — Marie Truelsdt. 62. —
Willunsdt. 6, 11.
Anthon, Georg David, Murer 28 f.
Anthoni Berthelsen 234, 236.
Antonius Heubelius, Stud. 149.
Arboe, Svend, Kap. 180.
Arend, Balthasar, Pr. 149.
Arends, Birgitte M. 29 f. — Caroline
A. 29. — Chr. Fr. 29 f. — Ja-
cob, Skuesp. 29. — Joh. Fr. 29.
— Juliane V. 29. — Lovise So-
phie 29 f. — Marie C. 29 f. —
Thalia Fr. 29. — Vilh. Fr., Vo-
lontor 29 f.
Arenfeldt, Jorgen til Rugaard 178.
v. Arenstorff, Andr., Ob. 272. —
Johanne A. 272.
Arff, Byf. 34.
Arnesen, Anna Dorthea 74. — Bene-
dicte M. 73. — Borge T. 73. —
Dorothea E. V. 73. — Dorthea
Pauline 73 f. — Gustav Georg
74. — Hans L. Wexelsen, Byf.
73. — Hans Wexels 73. —
Hedev. Elisab. 73. — Julianus
74. — Mariane Gustava 74. —
Marie S. B. H. 73. — Ped. Krog
Meyer 74. — Peder Krog Meyer,
Herredsfgl. 73 f. — Poul, Rek-
tor 73. — Sigurd Chr. 73. —
Will. Frederik 73. — Wilhel-
mine 74.
Arnoldt, Direktor 54.
Arp, Jakob, Pr. 180.
Asbjorn Olsson 244.
Astrup, Kammerraad 29.
Atke, Hans 24.
August, Kurfyrste af Sachsen 213.
Augustinus, Gabriel. Se Rog.
Augustinus Hausen 10.
Anne. Anders, Telegrafass. 75. —
Joh. Frederikke 75.
Bache, Statsbedem. 49.
Baden, Fam. 2. — Anders Nielsen,
Borgmester 2. — Jens Andersen,
Slotsherre 2. — Oluf Morteusen,
Bisp 2.
Badstuber, Andr., Byf. 156.
Bagge, Carl Fr. 31. — Charl. Amal.
31. — Charlotte M. 30. — Chr.,
Prokurator 49. — Elisab. Margr.
31. — Joh. Henr., Skildrer 30 f.
— Karen 49. — Karen 178. —
Ole Olsen, Arkivar 30 f. — Pau-
line M. 49. — Svend Olsen 30 f.
— Soren Rasmussen 178.
Bagger, Bager, Anna Sophia 12. —
Barbara 13. — Birgitte Marie
12. — Christence 9. — Hans
Rasmussen, Provst 12 f. — Hans
Schult, se Schult, Hans Bager.
— Helvig 13. — Lisbeth 20. —
Niels, Raadm. 20. — Oluf,
Raadm. 20. — Pernille 13. —
Pernille Elisabeth 13.
Baggesen, Jens, Digter 111, 185.
Balle, Chr. Severin, Kanc.r. 245. —
Louise 245. — Morten Rolf,
Justr. 245. — N. E., Bisp 186 f.
— Peder, Stadskonduktor 55, 63.
Balling, Bolette C. 77 f. — Emanuel,
Skribent 77.
Balslev, Christoffer Pedersen, Apote-
ker 147. — Jens, Pr. 17. — Kir-
sten Ped.dt. 5, 22.
Balthasar Chr. Clausen 156.
Balthser, Catharina M. 44.
Bang, Anna 7, 20. — Christen, Raad-
md. 235. — Christopher, Stift-
skriver 20. — Claus 20. — Cri-
stella 192. — Fr. Ludv., Prof.

- med. 131, 142, 158, 161, 193. — Fritz, Pr. 131. — Hans, Pr. 10. — Hans Clausen, Pr. 264. — Henrik, Borgm. 10. — Jørgen Chr., Pr. 18. — Lise 192. — Louisa 107 f., 130 f., 142 f., 192 f., — Margr. 172. — Oluf 7. — Oluf Lundt, Prof. 107 ff., 111 f., 120, 127 f., 130 f., 133 f., 136, 142, 186, 191, 205. — Petrus, Stud. 149. — Stella 107 ff., 130 f., 142. — Thomas, Prof. 172 f.
- Banner, Carl, Kapt. 46.
- Barbara Arntsdatter 11, 23. — Dinesdatter 17. — Henningsdatter 16. — Henriksdatter 11. — Pedersdatter 4.
- Barbro Helene Nielsdatter 248.
- Barchlay, Barclay, Barklay, Emmerenze 242. — Emmerentze 242. — Pet. Henr., Kobbm. 242. — Peter Herman, Kirurg 108. — Glarm. 51.
- Barfod, Barfoed, Christen, Pr. 18. — Magdalena 245. — Niels, Stiftsprovst 245.
- Barnekov, Kristen 227.
- Barstorph, Philip 3.
- Bartholin, Thomas, Dr. 16.
- Basballe, Anne 164, 169. — Jens, Borgm. 164, 169. — Stadskonduktor 54 f.
- Bastholm, Anna M. 27 f.
- Bastian, Else 169. — Jacob, Skræder 169.
- Baudissin, Carl Ludv., Genltn. 145.
- Bauer, Christine D. 68.
- Baumann, Joh. Henr. 59.
- Bay, Jfr. 112, 133.
- Bech, Beck, Anne C. P. V. 75. — Anne Elise 75. — Chr. Fr. 75. — Hedevig Elisab. 75. — Henriette 75. — Louise Aug. 75. — Marie Elisab. 75. — Ottilia 75. — Vita 75. — Bisp 201. — Dr. phil. 75. — Kommercer. 54. — Lærer 116.
- Becher, Jacob Gotfr. 18.
- Bechsted, Organist 67.
- Beckaw, Jacobus 153.
- Becman, Henricus, Stud. 263.
- Beenfeldt, Anna I. 31. — Cath. Elisab. 31. — Ulr. Ferd., Kunstmaler 31.
- Begkern, Johan. Stud. 151.
- Behn, Georgius Balthasar, Stud. 146.
- Beixel, ? 110.
- Beneke, Margr. Elisab. 50.
- Bendeche, Marie 248.
- Bendsen, Bendtsen, Fam. 106, 125, 132. — Anna H. D. 188, 204. — Bendt, Rektor 100 f., 106 f., 116 ff., 129 f., 137, 186—189, 191, 196 f., 202, 207. — Elisab. Margr. 31. — Jørgen 127. — Poul 101, 106, 116, 118, 127, 129, 133, 186, 189 f., 196, 204.
- Benius, Chrysostomus, Stud. 262.
- Bent Hansen, Pr. 147.
- Bente Andersdatter 230.
- Bentzon, Benzon, Niels, Læge 263. — Søren Hansen, Pr. 145. — ? 270.
- Berg, Anne Johanne 77. — Christian, Lensm. 77. — Chr., Fm. 55. — Christiane S. 77. — Louise 77.
- von Bergen, Andr., Borgm. 17, 24. — Daniel 24.
- Berger, Chr. Joh., Prof. med. 160.
- Bering, Laurids, Landstingskriver 176.
- Berling, Johan Carl E. 41.
- Berlingh, Paul 155.
- Bernstorff, ? 197.
- Berry, Charles Ferd., Hertug af 133.
- Bertel, Berthel Hellesen, Raadm. 234 f. — Iversen, Rektor 10. — Jørgensen, Borgm. 170. — Jørgensen, Fuldm. 170. — Lauridsen, Kobbersmed 164. — Ludvigsen, Pr. 9.
- Bertelsen, Vita Sophie 250 f., 255, 257, 259.
- Bertram, Nik. Fr., Dr. med. 160.
- Beyer, Anna Marie 110. — Frederikke Christiane 109 f., 112, 127, 133. — Inger 110. — Karen 7. — Peter 50. — Richart, Borgm. 7.
- Bielefeldt, Niels, Organist 68.

- Bille, Klaus, Rigsr. 210. — Otto Steensen, Amtm. 154. — Sofie 210. — Steen til Tirsbæk 152.
- Bing, Magdalene Sørensd. 180.
- Birch, Bierch, Elisabeth 246. — Høfger, Hosp.forst. 246. — Maren 246.
- Bine, se Hadler.
- Bircherod, Birkerod, Birgitte (Birte) 5, 17, 23. — Hans Bang, Pr. 17. — Jacob, Dr. 23. — Thomas Broders, Prof. 11, 18. — Thomas Jacobsen, Rektor 150.
- Birgitte Christophersdatter 172. — Frederiksdatter 177. — Jørgensdatter 9. — Knudsdatter 19. — Laursdatter 21. — Nielsdatter 3. — Svendsdatter 16. —
- Birte Steffensdatter 3.
- Bismarck, Otto E. 94.
- Bjørn, Anna Sophie 49. — Bolette 64. — Hans Outzen, Overlærer 119 f.
- Blach, Else 173. — Mogens, Købm. 173.
- Blanchenborg, Karen 6. — Knud Jakobsen, Borgm. 6.
- Blechius, Johannes Christianus, Stud., 147.
- Blichfeld, Christen, Pr. 164. — Henr., Pr. 163, 173. — Karen 164. — Karen 163. — Margr. 173. — Margrete 163 f.
- Bloch, Bedem. 58.
- Blum, Hans, Stud. 263.
- Bodel Hansdatter 177.
- Boel, Styring 224. — Pedersdatter 173 f.
- Boethius, Johannes, Stud. 150.
- Borch, Ole, Prof. med. 160.
- Borgreving, Chr., Pr. 175 f. — Magdalene 175 f.
- Borkvard af Barby, Greve 212 ff., 217.
- Boy, Ole Knudsen 183.
- Brabrand, Mette Sørensd. 169.
- Bradt, Fr. Ludv., Kopperst. 31 f. — Prokurator 32.
- Brahe, Fam. 2. — Anne 220, 227 f. — Axel 10. — Berete 263. — Henrik, Rigsr. 220. — Kirstine 7. — Maren 2. — Margrethe 227. — Peder 10. — Sten 224. — Tyge 7.
- Brandis, Chr. Aug., Filosofihistoriker 121 f.
- Braun, Dan. 155.
- Breckling, Fr., Theolog 148. — Heinrich, Kap. 148.
- Bredahl, Chr., Digter 249—261. — Erik, Biskop 274. — Vita Sophie 250 f., 255, 257, 259. — Frk. 257. — Frk. 251. — Kancelliskr. 250 f. —, ? 251, 259. —, ? 250, 261.
- Bredsdorff, Jacob H., cand. theol. 120, 186.
- Breitendich, Cathr. M. Helene ? 32 f., 44. — Fr. Chr., Organist 32, 44.
- Bremer, Peter, Forp. 24.
- Brinch, Elias, Pr. 24.
- Broch, Baltzer 248. — Dorothe 167. — Jochum 167. — Peder Christophersen, Fgd. 248. — Peder Olsen, Buntm. 248.
- Brochmand, Hans, Prof. 153. — Jesper, Bisp 177. — Thomas 153.
- Broekdorff, Benedict 145. — Detlev 145. — Dethleff, Stud. 265. — Joachim 145. — Ove 145.
- Brod, Jørgen, Raadm. 16. — Maren 16.
- Broderus Pauli, Borgm. 150.
- Broholm, Sophie Christiane 70 f.
- Brotellius, Johannes Rudolffus 160.
- Brucker, ? 158.
- Brun, Bruun, Christina 12. — Elisabeth Sørensd. 245. — Gjerthrud 235. — Hans Andersen 235. — Johanne Andersd. 234, 236. — Marie Cathr. 164. — Mette 235. — Mette Andersd. 234 ff., 238 ff., 243, 248. — N. T., Forf. 119. — Ole Christensen, Forp. 164. — Rasmus Emil, Prosector 108, 120—123, 135 f., 139. — Direktør 45. — Prof. 126.
- Brüggemann, Fr. Chr., Kanc.sekr. 155.
- Bræstrup, Anna C. 34 f. — Anna C. D. 34. — Carl Chr., Maler 34. — Gabriel Felix 34. — Jens Chri-

- stensen, Maler 34 f. — Jens Chr. 35. — Martha Louise 35.
- Brøcher, Maren Larsdt. 72.
- v. Brømsen, Carl Fr., Stud. 156.
- Brøndsted, Chr., Provst 34.
- Brønsted, ? 111, 120.
- Buch, Andreas A, Brygger 230. — Pauline 230.
- v. Buchwald, Ditl., Landr. 156. — Henning, Konfr. 156.
- Bugge, ? 136.
- Buhle, ? 128.
- Bukier, Anna C. 64 f.
- Bull, Assessor 142, 200. — Assessorinde 142.
- Buntsen, ? 121.
- Burchard, Jørgen, Amtm. 148.
- Burchardi, Georgius, cand. med. 158, 161.
- Burgundien, Fredericus Gerbrandus, Stud. 265.
- Butenschön, Joh. Fr., Prof. 159.
- Büchling, Marie Elisab. 40.
- Bülche, Peter, Læge 262.
- Bæhr, Chr. 180.
- Bærens, Højester.ass. 59.
- Cabott, Joh. Herm., Kunstmaler 35.
- Camradt, Joh. C. 35. — Johannes Ludvig, Blomstermaler 35. — Jørgen Fr., Portrætmaler 35.
- Cappelen, v. Cappelen, Didrik 241. — Jette 199. — Pr. 199.
- Carl IX, sv. Kg. 226.
- Carl, Prins af Hessen 185.
- Carlsen, Andreas 242. — Carl, Klokker 241. — Christen, Kobm. 241 f., 245. — Emmerenze 242. — Jakob, Kobm. 241 f.
- Carsilles, Nic. 54.
- Carsten Richartsen, Kommandør 20.
- Cathrine Hansdatter 70.
- Cecilie Andersdatter 176.
- Chabbert, Jean 50.
- Charisius, Peder Jonassen, Diplomat 159.
- Cheitom, Jens, Rektor 12. — Karen 12. — Morten, Pr. 12. — Peder 12.
- Cheldorph, Anders, Pr. 24.
- Christen Ulrich Bertelsen, Herredsfgd. 17. — Christensen, Pr. 24.
- Clementsen, Forstander 146, 168. — Hansen 70. — Jensen, Dr. 9. — Nielsen, Pr. 165. — Thomsen, Raadm. 165. — Christen N. i Piedsted, se Christensen, Christen. — Pr. i Kullerup, se Kullerup, Christen.
- Christensen, Amund 77. — Anton Ludv. 77. — Christen, Pr. 24. — Karen Oline 77. — Niels Chr. 77.
- Christian II. 210.
- Christian IV. 222 ff., 226 f.
- Christian VI. 55.
- Christian VIII. 103 f., 186.
- Christian, udvalgt Prins 224 f.
- Christian Hansen, Prof. 177. — Mikelsen (?) 13. — Frideric Thomson, Stud. 156 f.
- Christopher, Christophorus Didrik- sen, Rentekr. 4. — Henningius. Stud. 159. — Iversen, Rente- skr. 10.
- Chronick, Niels Svendsen, Lektor 263.
- Claudius, Cl. Matsenius (?), Stud. 264.
- Clausen, Anthonette L. V. 62. — H. G., Stiftsprovst 187.
- Clementin, Cidse Christensdt. 164, 168.
- Coffre, Benoit, Maler 35.
- Colbjørnsen, Herman, Laugm. 144.
- Cold, C. M. T., Politim. 52.
- Coligny, G., Admir. 215 ff.
- Collet, Joh., Kammerr. 156.
- Collius, Nicolaus, Stud. 264.
- Colomb, Barthélemine 30.
- de Coning, Marie C. 39.
- de Conninck, Fr., Etr. 59 f.
- Conradi, Henrik 36. — Joh. Chr., Bygm. 35 f. — Joh. Gotfr., Hof- tandlæge 162. — Johanne C., Skuesp. inde 36 f. — Stephen 36.
- Cortaud, Corteau, Fam. 30. — Bar- thélemie 30. — Birgitte M. 29 f. — David, Vinhdl. 30. — Marie C. 29 f. — Marie E. 30.
- Cortemünde, Fr. Vilh., Læge 265. — Johan Pedersen, Kirurg 265.

- Courfonne, Annette M. 60. — Jacques S., Kbm. 59. — Marie Adrienne 59 f., 182.
- Cramer, Hanna 37. — Hans, Billedhugger 37. — Peter, Hofviolon 37. — Peter, Maler 37.
- Creutzhauer, Joh. Christopher, Læge 162.
- Daa, Henrik 167.
- Daelhaussen, Johannes, Stud. 153.
- Dahl, Anna Margrethe 102. — C., Pr. 109. — F. P. J., Prof. 99—143, 185—207. — Margr. S. 109. — Tønnesine A. 101, 116. — Frue 158.
- Dalhus, Eskild Lauritsen, Prof. 148.
- Damm, Andreas, Stud. 160.
- Dampe, Kbm. 21.
- Danckwerth, Casp., Forf. 159. — Theodor, Staller 151.
- Danneskjold-Laurvigen, C. C., Greve 56.
- Dasdør, Christoffer 164 f. — Giertrud 164 f. — Giertrud Christophersdt. 164.
- Debbern, Johannes Joachimus, Stud. 146. — Johannes Ulricus, Diggreve 146.
- Debie, (de Bie), Maria Elisabeth 23. — Gesandt 23.
- Deichmann, Fam. 115, 140, 142, 201. — Byf. 14. —, ? 100, 127, 133, 200, 203.
- Delphin, Christiane 78. — Fr. Vilhelmine 78. — Jens Chr. Schandorff, Cap. 78. — Jens Christopher 78.
- Desmarez, Charl. Marie 50.
- Dessen, Inger D. 74. — Sorenskr. 74.
- Detlef Johannes A. a Prussinch, Stud. 155.
- Devegge, Marie Cath. 50 f.
- Devrient, Dr. 278 f.
- Diepenbroch, Werner, Farver 170.
- Dieterich, Helvig, cand. med. 162.
- Dietrich, Joh. Chr., Gen.maj. 272. — Johanne Aug. 272. — Sofie Magdal. 272. — Frue, f. Poppendich 272. — Genr.komm. 272.
- Dinis Jensen, Raadm. 17.
- Dirick Hansen 70.
- Diurhuus, Bendix, Sorenskr. 246. — Johanne S. 246.
- Dop, Villh. 149.
- Dorothea, Dronning 212.
- Dorthe, Dorethe, Dorothea, Henrichsdatter 167. — Jacobsdatter 169 f. — Mikkelsdatter 4. — Mikkelsdatter 178.
- Dreesen, Herman, Landfgd. 156.
- Drevenstedt, Aug. Fr., Stud. 156.
- Drewitz, ? 53.
- Dreyer, Johannes, Konrektor 150. — Sara Dorot. 229.
- Due, Christoffer 152. — Jørgen Manderupsen, Kancellisekr. 152.
- Dunnaeus, Gerhardus, Stud. 264.
- Du Puy, I. B., Komponist 37.
- Dyssel, Fam. 266—272. — Arndt, Stadskammer 146. — Arnold Chr., Amtm. 266. — Bartholomæus, Ltn. 267. — Christiane Fr. 269. — Fr. Chr., Kpt. 266, 268 f., 271 f. — Just. Stud. 146.
- Dysseldorph, Margrete 14.
- Damen, Vilhelm, Stud. 161.
- Doderlein, Fam. 102, 104, 109, 120, 186. — Jens Gronbeck, Læge 102 ff., 106 f., 113, 117, 123, 135, 190 f., 194 ff., 204. — Frue 102, 113, 123.
- Ebbesen, Adam, Danser 37.
- Edel Pedersdatter 170. —, giit Mule 6.
- Eddinger, Anna Cath. 24. — Broderus 24. — Ellen 24. — Jørgen 24. — Laurits (Lorents), Prof. 24, 147. — Medea 24. — Nicolaj, Provst 24.
- Eggers, Egardi Dorotheche 179. — Jacob Chr. 156.
- Ehrmann, Mad. 158.
- Eigtved, Nic., Arkitekt 28.
- Eilers, Anna Margr. 179. — Jørgen, Etr. 179.
- Elisabeth af Braunschweig-Grubenhagen 212.
- Elisabeth Hansdatter 246.
- de Ellebracht, Anthon Günter, Genltn. 184. — Susanna Elisabeth, Generalinde 184.
- Ellebrecht, ? 24.

- Ellen Christensdatter 9, 14. — (Else?), Jensdatter 70.
- Else Andersdatter 169. — Christensdatter 166 f. — Hansdatter 10. — Olufsdatter 173. — Pedersdatter 19.
- Elsner, Bernhard, Stud. 264.
- Engelstad, Anne Louise 76. — Jens Vagtm. 76. — Karen Margr. 72. 76 f.
- Engelstoft, Laur., Prof. 136, 193.
- Eugmand, Carl Gustav, Km.r. 231. — Ellen Loreutzte 231.
- v. Eppingen, Anna 25 f. — R. H., Jægern. 26.
- Erik XIV 210.
- Erik Jørgensen, Raadm. 18. — Stensen, kgl. Forskærer 167.
- Eriksen, Alfr., Pr. 75. — Sigrid 75.
- Erlund, Chr., Justr. 6
- Ermisch, Dr. 83.
- Eschenburg, ? 128.
- Eske Clausen, Stud. 153.
- Eskildsen, Niels 48.
- Esmarch, Marcus, Pr. 148. —, ? 104, 129.
- Estrup, stud. med. 186.
- Ewald, Johannes, Digter 37 ff.
- Eylof, Hend. 172.
- Faber, Johannes, Prof. 157.
- Fabritius, Fabricius, Conr. A., Konfr. 58. — Fr., Hofjuvelerer 36. — Klaus Hansen 5. — Prof. 271.
- Falch, Maren Ped.dt. 248.
- Falenkamp, Fallenkamp, Fam. 165. — Bernt 165. — Margrete 165 f.
- Falk Jensen, Raadm. 179.
- Falsen, Chr. M., Forf. 201.
- Falster, Anne Kirstine 12. — Jørgen, Prof. 12.
- Fasting, ? 100.
- Fehrmann, Peter, Just.r. 44.
- Ferslef, Anniche 168. — Hans Nielsen, Landmd. 168.
- Feroe, Anna Margr. 246.
- Fibiger, Adjunkt 140.
- Fichte, I. G., Filosof 121.
- Fincke, Kæmner 66.
- Findt, Lars, Kirkeverge 43.
- Finkenhagen, Joh., Fm. 156.
- Fischer, Johanne 245.
- Fisker, Fam. 172. — Anne 172. — Daniel, Møller 165. — R. 172.
- Fleischer, Esaias, Pr. 153, 169. — Johan, Stud. 153.
- Fleistrup, Niels Sørensen, Hdlsm. 178.
- Flog, Nic., Tiendeskr. 238, 240, 243.
- Fog, Anne 173. — Cathr. 175. — Cathrine 175. — Hans Nielsen, Hdlsm. 173. — Jørgen, Borgm. 175.
- Forbus, Karen Willumsdt. 3 f.
- Foss, Jac. Nielsen, Rektor 154. — Jens, Højester.ass. 153. — Peter Rektor 148.
- Franch, Lambert, Raadm. 17.
- Frants Jørgensen, Tolder 243. — Sørensen, Skom. 169 f.
- Frederik II 212, 218 ff.
- Frederik IV 17.
- Frederik V 47, 65.
- Frederik VI 43, 117, 186 f., 190.
- Frederik, Arveprins 27.
- Frederik, Prins af Hessen-Cassel 131.
- Frederik, Rhingreve 215 f.
- Frederikke Iversdatter 6.
- Freese, Chr. Paul, Isenkr. 231 f. — Maria Jacobi 232.
- Friberg, Adzer, Lærer 41.
- Frick, Henr. 149.
- Friderich, Fridericus Edelb. Arvidsen 13. — Henningius, Stud. 152.
- Fridsch, Mads, Rentek.dep. 157 f.
- Friedenreich, Johannes Fr., Apot. 270. — Peter, Kbm. 270.
- Friedrich Wilhelm IV 94.
- Friedrich, Joh. Gottlieb, Kobberst. 38.
- Friese, Detl. Marcus, Raad 155. — Nikolaus, Stud. 152.
- Friis, Friess, Fries, Frisius, Fam. 116. — Anne 164, 169. — Anne 163 f., 168 f. — Christen Nielsen, Pr. 163. — Chr., Pr. 180. — Dorothea 168. — Hans, Borgm. 20. — Jens Christensen, Pr. 163 f., 168. — Jørgen, Raadm. 4. — Jørgen Hansen 20.

- Karen 163 f. — Karen 4 f., 8.
 — Karen 163. — Karen Jensdt. 164. — Karen Nielsdt. 173. — Knud, Pr. 163. — Maren 7. — Marie C. 164. — Mette 165. — Mogens, Rentem. 168. — Nicolaus, Stud. 264. — Niels Jespersen, Maj. 152. — Oluf, Pr. 163.
 — Peter Johansen, Stud. 149. — Wernerus, Stud. 153. — Frue 133.
 Froderus Andreae, Stud. 149.
 Frontin, Fam. 108.
 Frost, Christen Christensen, Købm. 241. — Emmerentze Hermana 241. — Erik Olsen, Købm. 247. — Inger Martine 241. — Jørgen, Købm. 241. — Ole Eriksen 247. — Peder, Købm. 241. — Susanne S. 246 f.
 Frydendahl, Fam. 112, 133. — ? 140.
 Fuglsang, Kirstine 248.
 Fuires, Anna Jacobsdt. 22. — Didrik, Juvelér 10.
 Fuursman, Christen Jensen, Hdlsm. 179.
 Fædder, Chr., Politim. 36, 66. — Fr., Raadm. 157 f.
 Fæster (Fester), Jens, Farver 170. — Mette Marie 165, 170.
 Gad, ? 130.
 Galthen, Anne 164, 168. — Niels, Pr. 164, 168. — Peder 165.
 Gamborg, Anders, Filosof 140.
 v. Garben, Ltn. 114.
 Garboe, Provst 41 f.
 Garman, Christoffer, Pr. 146. — Margr. Pedersdt. 242.
 Gebhart, Anna Maria 164. — Benjamin, Oberkemner 164. — Giertrud 164. — Hans Chr., Kobbersmed 164.
 Gellentín, Gottfred, Maler 38.
 Georg, Hert. af Braunschweig-Lüneburg 227.
 Georgius (Jørgen) Landgreve af Hessen-Darmstadt 217.
 Georgius Vielsen, (?) 153.
 Gerchen, Gercken, Andreas 39. — Bendix, Herredsskr. 166. — Else 166 f. — Joh. Didr., Stenhugger 39. — Marie C. 39.
 Gere, Most Jensen 3.
 Gerlach, Rudolphus, Stud. 152.
 Gerritz, Iver, Dr. jur. 155.
 Getreuer, Chr. Peter, Maler 47, 233. — Joh. Thomas, Barn 233. — Joh. Thomas, Barn 233. — Maria Thomasdt. 233. — Marie 233.
 Giøde Jensen, Dr. med. 160.
 Giørding, Peder, Pr. 165.
 Gjelstrup, Adam Gottlob, Skuesp. 47. — Cathrine 47. — Ch., Mægler 77.
 Glostrup, Glostropius, Fridericus Nicolai, Stud. 264. — Niels Simonsen, Pr. 264.
 Gloxin, Balthasar, holstensk Raad 151. — Peter Balthazar, Dr. jur. 155, 157.
 Goldsmit, Peder, Superintendent 171.
 Goos, Anna H. D. 188, 204.
 Gorm, Laurs, Pr. 13. — Niels, Raadm. 13.
 Gotschalck, Jøde 270.
 Goye, Gøye, Henrik Eskildsen 218. — Henr. Eskildsen, Maj. 153. — Henrik Falksen 153.
 Graae, ? 49.
 Gram, Aegidius Hansen, Pr. 149. — Enke 63. — Garver 63.
 Grave, Anne 180. — Diderich, Raadm. 5. — Erik, Bisp 176. — Mogens, Pr. 180.
 Gravelius, Joh., Konrektor 146.
 Green, Georgius, Prof. 149.
 Griffenfeld, Peder 175.
 Grimelius, Johannes Bernardus, Stud. 265.
 Grimmenstein, Johannes, Stud. 148.
 Grotefend, Geh.-Arkivr. 81—84, 86, 279.
 Grove, G. L., Arkivsekr. 276—79.
 Grudel, Joh. Henr., Brvinsbr. 61.
 Grund, Anna Magdal. 39 f. — C., Kurvemager 39. — Elisabeth 39. — Joh. Gotfr., Stenhugger 39 f. — Johanne Elisabeth. 39 f.
 Grundtvig, N. F. S., Digter 111, 115, 136, 187, 203.

- Grüner, Dankert Ped.sen, Stud. 154.
 — Julie Wilh. C. 75. — Mariane 140. — Vita Elise C. 75.
- Grøn, Tøger Eriksen 172. — Underfgd. 38.
- Guione, Joseph 57.
- Guldencrone, Chr. Fr., Baron 144.
- Gundelach, Km.sekr. 46.
- Gunder Olsen, Skipper 241.
- Guntzau, And. Hansen, Præsident 147.
- Gutfeld, Fr. C., Provst 187.
- Gyldenstjerne, Axel 220.
- Gylling, Dorothe 169 f. — Laurids, Hdlsn. 170.
- Gyntelberg, Schoutbynacht 12.
- Gøbel, Cath. Elisab. 31.
- Gøhke, Michael, Stud. 155.
- Gørris Fredriksen, Raadm. 234.
- Gørritz, Georgius, Stud. 154.
- Gørtz, Hanne Sophie 75.
- Haach, Dorothea Adelheit 171. — Johan, Kapt. 171.
- Haagen Nielsson, Trælasthdl. 247 f. — Olsson, Trælasthdl. 247.
- Haard, Ambrosius Bentzen 246. — Ursula Birgitte 246.
- Hadler, Bine 112.
- Hagedorn, Anna Lauritzdt. 234. — Niels Lauritzen, Borgm. 234. — Senatssekr. 83—88, 275—79.
- Hagerup, ? 131.
- Hammer, Else Cathr. 245.
- Handrup, Mette 166 f., 179 f. — Søren Rasmussen, Skipper 180.
- Hane, Herman 18. — Jørgen, Dr. 17 f. — Susanna 18.
- Hans, Hertug, Frederik II's Son 10.
- Hans d. Y., Hertug 212 f.
- Hans Andersen, 147. — Brodersøn, Stiftskriver 22 f. — Christensen 70. — Clausen, se Høyelse, Hans. — Hansen 70. — Hansen, Godsforv. 179. — Hansen, Pr. 14. — Iversen, Pr. 10. — Jakobsen, Ridefgd. 174. — Lauridsen, Prof. 145. — Mikkelsen, Pr. 11. — Mikkelsen, Økonom 177. — Nielsen 181. — Nielsen, Fgd. 234. — Ovesen 178. — Thomesen Paulsen, Præsident 264. — Pedersen, Borgm. 22. — Pedersen, Sorenskr. 236.
- Hansen, Anne Louise 71. — Frederik 152. — Hans, Portrætmaler 34. — M. C. 205. — Mauritz 131. — Thomas, Amtsskriver 152. — Wexel 78.
- Hausteen, Fam. 136. — Christopher, Prof. 100, 106, 113, 116 f., 126, 135, 194 f., 197 f., 200 f., 205. — Thora 195. — Frue 195.
- Harder, Jørgen Jørgensen, Pr. 146.
- Harding, Elisabeth Hiansdt. 165. — Hans Benedictsens, Raadm. 165, 170. — Karen Bendixdt. 171. — Maren 165 f. — Margrete 165 f. — Mette 165 f. — Peter, Vinhdl. 170.
- Harlew, Jens Laursen, Pr. 166. — Mette 166.
- Harsdorff, Casp. Fr., Arkitekt 27.
- Hartmann, Justr. 271.
- Hasebart, Abigael 21 f. — Jacob, Livmedikus 21. — Jacob, Provst 21. — Jørgen 16. — Wichmann Jacobsen, Bisp 16, 146.
- Haste, Peder H., Digter 254.
- Hastrup, Villhelmine 74.
- v. Hatten, Balthasar, Stud. 152. — Chr., Dr. jur. 151.
- Hauch, A. V., Hofmarskal 27.
- Haucke, Fridericus, Læge 155, 160.
- Hecklauer, Frederik, Resident 152, 154. — Johan, Amtsinsp. 154. — Johannes Christianus, Stud. 154.
- Hegelund, Peder, Kannik 9.
- Heger, Ellen Marie, Skuesp. inde 111.
- Hegerfeldt, Peter, Laugm. 147.
- Heiberg, I. L., Digter 203.
- Heinemark, Jonas, Tolder 3.
- Heinichius, Gerh. Henr. 162.
- Heinsvig, Marie Elisab. 40. — Peter, Skuesp. 40.
- Heister, Willichius, Pr. 147.
- Helge Bentsdatter 241.
- Helle Haagensdatter 247. — Svendsdatter 170.
- Hellis, Else 166 f. — Mette 166 f., 179 f. — Poul, Kapt. 166 f. —

- Rasmus Christensen, Skipper 166, 179.
- Helmuth, Marte 110.
- Henrik III 214.
- Henrik IV 214.
- Henrik Julius, Hert. af Braunschweig-Wolfenbüttel 220.
- Henrik, Hendrik, Henricus Hansen 11. — Jørgensen, Visiterer 170. — Lassen 166. — Laugesen, Byskriver 167. — Rasmussen, Stud. 156.
- Henriksen, Bager 189.
- Herløv, Kirsten Mortensdt. 167. — Morten, Pr. 166 f. — Sophia Amalia 167.
- Hermann, Jacob, Diacon 150.
- Hersleb, Bolette 233. — Bolette Sophie 233. — Peder, Bisp 233. — Sv. B., Prof. 114, 123, 128, 136, 142, 194, 201, 204, 206.
- Herzhaber, Glarm. 157.
- Hess, Anders 4. — Anders 4. — Anna 4. — Anne 4. — Bastian 4. — Bastian 4. — Cathrine 4. — Christen 4. — David 4. — Dorothea 4. — Dorothea 4. — Dorothea 4. — Ellen 4. — Hans 4. — Henrik 4. — Karen 4. — Karen 4.
- Hesse, Conrad, Dr. jur. 152, 163.
- Heyerdahl, Fam. 136.
- Hiersing, Anne 167. — Cath. 167. — Hans 168. — Jens, Pr. 168, 171. — Jørgen, Pr. 168. — Niels Andersen, Fontainem. 167. — Niels Nielsen, Godsforv. 167 f.
- Hilleborg Mormandsdatter 3.
- Hiorth, Hiort, Bolette 233. — Peter Sørensen, Højester.ass. 155. — S. 140.
- Hoffman, Petrus Larssen, Stud. 262.
- Hofman, Søren, Rektor 274.
- Hoghnius, Christianus, Stud. 264.
- Hohendorf, Lave, Gen.ltn. 24. — ? 24.
- Hoier, Johannes, Stud. 153.
- Holck, Bolette 41. — Casp. Henr. 41. — Charlotte S. 41 f. — Eiler, Baron 18. — Hans, Agent 40 ff. — Johanne M. 41 f. — Johannes, Stud. 42. — Knud Eiler- sen, Ob.vagtm. 153.
- Holländer, Joh., Pr. 149.
- Holm, Andr. Krag, Pr. 111, 130. — Rabe, Kommercer. 39.
- Holmskjold, Joh. Theodor, Gehr. 161.
- Holst, Christiane Fr. 232. — Clara 44. — Frederik, cand. med. 102, 119 f., 123, 135 f., 185 f., 192, 199, 201 ff. — Herman, Toldskr. 10. — Liv 244. — Ped. Joh., Murm. 44. — Kommandør 232. — Ob. 123.
- Holste, Jacobus, Stud. 265.
- Holsten, Detl., Baron 158.
- Holstein, v. Holstein, Chr. Fr., Assessor 144. — ? 40.
- Holter, Kirstine Olsdt. 248. — Ole Jensen, Købm. 248.
- Holtzbecker, Dorothea Elisab. 43. — Joh. Christoph, Maler 42 f. — Joh. Christoffer, Malersv. 43.
- Homle (Homel), Ellen Madsdt. 274. — Karen Olufsd. 274. — Mads Olufsen 273 f. — Oluf Laurson 273. — Trine Madsdatter 274.
- Hondorf se Hohendorf.
- Højner, Joh., Digter 154.
- Horn, Erik, Sørenskr. 182. — Marie Adrienne 182.
- Hornemann, Anna 9. — Hans 9. — I. W. ?, Prof. 186.
- Horst, Dinis Jensen 165. — Elisabeth 165.
- Hostrup-Schultz, se Schultz.
- Howitz, Frantz G., Læge 108, 122, 135 f.
- d'Huardt, Dénise Françoise 182.
- Hvas, se Hvas.
- Huhn, Charl. Amalia 46.
- Hulemand, Anna 28.
- Hundermark, Peder 227.
- Hutfeld, Anders, Pr. 168 f. — Anne Jespersdt. 163 f., 168. — Christen, Pr. 168. — Clemen 168. — Ingeb. Marie 169. — Jesper Nielsen, Assessor 163, 168, 178. — Maria 168. — Mette Marie 164, 168. — Niels, Pr. 168. — Niels Laursen, Raadm. 168. — Sidsel 168.

- Hvas, Hnas, Giertrud 169. — Jens Andersen, Huskerer 169. — Jens Christoffersen, Kanc.sekr. 152. — Margr. 169. — Mette 169. — Morten Mortensen, Hidsm. 169. — Morten Nielsen, Hidsm. 169.
- Hverring, Claus, Mag. 169.
- Hänel, Elisabeth 39. — Joh. Fr. Billedh. 39, 43.
- Hoeg, Hog, Jacob Eilersen 153. — Jørgen 179. — Tage Eilersen 153.
- Hopffner, Metta Magdal. 230. — Nicol. Chr., Bogtr. 41, 230.
- Hørner, Christine 43 f. — Joh., Maler 43 f.
- Howisch, Adolph, Maler 44.
- Hoyelse, Hans Clausen, Pr. 11. — Mikkøl, Pr. 11.
- Høyer, Susanne S. 246 f.
- Høysgaard, Lauridz Andersen, Handelsm. 170.
- Ingeborg Madsdatter 166.
- Ingemann, B. S., Digter 111, 257, 261.
- Ipsen, Niels Nielsen 163.
- Irgens, ? 189.
- Iver Andersen, Just.r. 6. — Bertelsen, Prof. 10. — Hansen, Præst 10. — Iversen 6.
- Jacobi, Chr. Fr., Konf.r. 157.
- Jacobsens, Eilers, Lektor 176.
- Jakob VI 219.
- Jakob III, Ærkebisp 217 f.
- Jakob, Jacob, Jacobus, Erasmi, Stud. 159. — Eriksen, Pr. 22. — Hollandus, Dr. jur. 151. — Jakobsen 21. — Laurentii 20. — Madsen, Bisp 8. — Petri, Stud. 264.
- Jakobsen, Margr. Nielsdt. 160. — Billedhugger 78. — Prof. 108. — Prok. 61.
- Jens Andersen, Væbner 2. — Jensen 167. — Jensen 175. — Jørgensen 234. — Lassen, Assessor 171, 178. — Lauritsen, Pr. 166. — Sørensen, Stadskapt. 178. — Thomsen til Vellinghøj 209.
- Jensen, Anna Marie 46. — Gustav, Stiftsprovst 78. — Mette Marie 46.
- Jersin, Hans Jensen, Pr. 147.
- Jes Hagensen, Raadm. 7.
- Jesper Olufsen 170.
- Jessen, v. Jessen, Anna C. 34 f. — Thomas Baltasar, Geh.r. 155, 157. — Toldinspektør 25 f.
- Joakim Ernst af Anhalt 212 ff, 117.
- Johan Ettersen, Købm. 10. — Tjener 47 f.
- Johanne Rasmusdatter 180. — Sørensdatter 178.
- Johannes, Joannes, Boyssen 152. — Peddersen, Stud. 264. — Ivarides, Stud. 263. — Johannis, Stud. 151. — Petersen, Pr. 148. — Petrus 263. — Thomæus, Stud. 151.
- v. Johnn, Chr. Gottfr., Vicestatholder 155, 157.
- Johnsen, Aagot 75.
- Jokum Eriksen, Snedker 54. — Christopher Steensen 24.
- Jonas, Philip 51.
- Jonge, Nik., Pr. 44.
- Juel, Jens, Admtral 174, 178. — Peder Rasmussen, Brygger 229.
- Juliane Marie, Dronn. 43.
- Junghans, Bagge, Konrektor 176. — Elisabeth 175 f.
- Jungius, Hermanus, Stud. 262.
- Just Olufsen, Feldber. 178.
- Juul, Johan Sebastiansen, Pr. 274.
- Jæger, Svend Vilh. 54.
- Jørgen Bertelsen 18. — Carstensen, Pr. 12. — Hansen, Husfgd. 154. — Povlsen, Raadm. 170.
- Kaac, Lucas 247. — Robert, Købm 243.
- Kaalund, Anna Cath. 232. — Chr., Pr. 11. — Chr. Samuel, Urtekr. 232. — Christopher, Pr. 11. — Hans Wilh., Konf.r. 11. — Jens, Pr. i Herfølge 11. — Jens, Pr. i Jersie 11. — Jens Christian- sen, Rektor 232.
- Kaas, Mogens Iversen, Kpt. 153. — Nicolaus 263.
- Kaj, Guldsmesvend 36.
- Kalhauge, Niels, Organist 67.
- Karen Christophersdatter 5. — Clemensdatter 163. — Eriksdatter

8. — Hansdatter 177 f. — Jensdatter 174. — Jensdatter 178. — Lauritsdatter 177. — Lauritsdatter 247. — Mortensdatter 170. — Mortensdatter 3. — Nielsdatter 3. — Nielsdatter 248. — Rasmusdatter 175. — Richartsdatter 20. — Tobiasdatter 239 f.
- Keilhau, Keilau, Anne L. L. 73. — Hans Wexels 73. — Hedev. Elisab. 73. — Joh. Leonh., Stud. 160. — Joh. Dav. Bertram, Pr. 73. — Johanne Marie 73. — Marthe Marie 73.
- Keiser, Keyser, ? 116, 120, 129.
- Kenckel, Stefan, Provst 147.
- Kerumgaard, Kirkeværgje 33.
- Kierkegaard, Peter Chr., Bisp 69.
- Kierulf, Anette 133. — Sekr. 34 f.
- Kietz, Gottfr., Organist 67.
- Kirchhoff, Stadsmusikant 45.
- Kirchmann, Johannes, Stud. 265.
- Kirkerup, Andreas, Hofarkitekt 44. — Clara 44.
- Kirsten Jensdatter 171, 173. — Jensdatter 178. — Lauritzdatter 20. — Mikkelsdatter 172. — Thomesdatter 173.
- Kirstine Cortsdatter 265. — Jensdatter 69.
- Klevenfeldt, T., Genealog 1 f.
- Klingberg, Chr. Højesteretsadv. 119.
- Klinge, Kay 270 f.
- Klingenberg, Margr. 19. — Peter 19.
- Knapp, Rigsarkivassessor 91.
- Knoph, Knophius, Daniel, Pr. 263. — Petrus Danielis, Stud. 263.
- Knub, Bente 174 f. — Jens, Amtsf. 174 f. — Karen 174.
- Knud Andersen, Fgd. 237.
- Knuth, Fam. 106. — Greve 125.
- Koch, Laurentius, Stud. 159. — Laur. Olsen, Pr. 149.
- Koefoed, Pr. 40.
- Koene, Henricus, Dr. med. 265.
- Kohlblatt, Conradus, Stud. 155. — Paul Rudolf, Stud. 155.
- Kokken, Charl. Amal. 31.
- Kolding, Knud Poulsen, Pr. 264.
- Kongsberg, Jens Nielsen, Pr. 240.
- Kongstad, Emilie 13. — Gedske Tønder 183. — Ole, Landm. 183. — Ole Tønder, Landm. 183. — Peter, Landm. 183. — Thor, Billedhugger 183. — Thor Olsen Tønder, Kapt. 183.
- Kordes, Claus, kgl. Pensionarius 154. — Marquardus, Stud. 154.
- Koren, Peter Fr., Gen.aud. 158.
- Kotte, Lars Povlsen 20. — Marcus, Raadm. 7. — Mette 7. — Mette 19. — Mette 7, 10, 12, 15.
- Krabbe, Chr. 12. — Erik, Maj. 12. — Otto, Amtm. 177.
- Krag, Fr., Baron 177. — Iver, Pr. 10. — Nicolaus, Prof. 10.
- Kragh, Otto, Rigsr. 263.
- Kramer, Anne 174. — Povl Reinhardt, Postm. 174.
- Krebs, [Samuel Andr. ?], Ob.ltn. 256 f.
- Krieger, Joh. Corn., Overlandbygm. 54.
- Krog, Statsr. 123.
- Krog, Maj. (?) 199.
- Krogsgaard, Jens Nielsen 170. — Karen 170. — Mette Marie 165, 170. — Niels Jensen, Farver 165, 170 f.
- Krohn, Catharina M. 44. — Tobias Fr., Organist 32 f., 44 f.
- Krug, ? 114.
- Kruse, Ane Hansdatter 273 f. — Hans Ottesen 273. — Jørgen. Landkommissær 166.
- Kullerup, Christen Lauritzen, Pr. 13.
- Kyude, Otto Chr., Amtsf. 125 f., 196 ff. — Frue 125 f., 197.
- Kyse, Eleonora 66.
- Køller-Banner, G. L., Gen.ltn. 47.
- v. Königstein, F. 144. — Joh. Ludv. P., Geh.r. 144. — O. 144.
- Laan, Fr., Prok. 38.
- Laasbye, Jens, Pr. 12. — Karen 163 f. — Peder 164. — Borgm. 178.
- Lafrentz, Willum, Borgm. 9.
- Lahde, Gerh. Ludv., Kobberst. 45.
- Lamstorph, Ob. 171.

- Landorph, Fam. 1, 23 f. — Barbara 24. — Broder, Assessor 24. — Hans 24. — Hans til Billesbølle 182. — Hans, Amtm. 24. — Henning, Maj. 24. — Jørgen, Genfiscal 24. — Jørgen, Kapt. 24. — Karen 17, 23 f. — Knud, Lektor 5, 17, 23. — Maria 23. — Mette 23. — Mette Kirstine 24. — Sophie 182. — Søster 23. Søster Abigael 23.
- Langballe, Henr. Mikkelsen 173. — Inger 173. — Karen Mikkelsdt. 171. — Kirsten 171, 173. — Mikkel Mikkelsen 171. — Mikkel Nielsen, Købm. 171, 173. — Søren Mikkelsen 171.
- Lange, Langhe, Langius, Barbara A. 103, 139. — Erik til Engelsholm 212 f. — Erik, Alkymist 212. — Fredericus, Stud. 262. — Hardvicius, Stud. 262. — Johannes, Stud. 262. — Nicolaus, Stud. 262. — Nicolaus, Stud. 262. — Prof. 116. — [?] 199.
- Langken, Johannes, Stud. 265.
- Langoe, Fam. 106. — Tonnesine A. 101, 116.
- Lars Nielsson 248.
- Larsen, Edel 170.
- Lassen, de Lassen, Ane 171. — C. L., Etr. 187. — Fr. Chr., Pr. 29. — Maren Jensdt. 171. — Peder Thøgersen 171. — Just. 171. — Kab.sekr. 253 f. — Pr.frue 29.
- Laurenberg, Christianus, Stud. 265.
- Lauritz Hansen, Borgm. 234. — Sørensen, Pr. 166.
- Laurs Jacobsen, Bisp. 17, 22. — Ottosen 179.
- Lax, Beate 183.
- Lebzelter, Thomas, Stud. 160.
- Lee, Christen Laursen, Kbm. 13. — Ebbe 13. — Foch, Stud. 13. — Hans 13. — Laurs, Provst 13. — Lene 13.
- Leegaard, Legaard, Christen, Livmedikus 160. — Chr., Etr. 150. — Ltn. 24.
- Leganger, Anna Louise 71. — Hans, Provst 71.
- Lehmann, ? 120.
- Leirskov (Castrosylvanus), Joannes Pauli 146. — Niels Poulsen, Pr. 146.
- Leking, Mette 166 f., 179 f. — Thomas Hendriksen 180.
- Lem, Abel Sophie 183.
- Lemiehe, Chr., Guldsmed 180.
- Lemvig, Hans, Pr. 24.
- Leon, Hans Mortensen 245.
- Lerche, Dinis, Borgm. 13.
- Lersen, Ingwer Carsten, Stud. 158.
- Leyel, Alexander 3.
- Licht, Joh. Fr., cand. med. 158, 161.
- Lidemark, Anna Marie 110, 134.
- Liebenberg, Cath. Elisabeth. 52 f. — Chr., Buntm. 52 f.
- Lieungh, Pr. 199.
- Lillie, Chr. Joseph, Hofdekoratør 35. — Ludolphine Fr. 231.
- Lime, Anne 172. — Birgitte 172. — Peder Rasmussen 171 f. — Rasmus P., Hdlsm. 171.
- Lindgaard, Gartner 30.
- Lindenberg, Laurs 166.
- Lindenou, Christopher til Frisholt 167. — Christoffer Henriksen, Amtm. 154. — Hans Joh. 15. — Laurits Henriksen, Amtm. 154. — Otto Henriksen 154.
- Lindenqvist, Ritm. 174.
- Lodberg, Christen Jensen, Bisp 172.
- Lodde, Barthold Joh., Forf. 45.
- Lohenskiold, Chr., Gen.maj. 144.
- Lohmann, Nic., Prok. 246.
- Londemann, Andr. Chr. 45. — Benethe M. 45. — Cathrina E. 45. — Fr. 45. — Geert, Skuesp. 45. — Laur. Peder 45. — Sophie M. 45.
- Louise, Dronn., Fr. V's Gemalinde 47.
- Lowzow, Fr., Amtm. 123.
- Lucoppidan, Ditlef 13. — Peder, Pr. 12.
- Ludvig I, Prins af Condé 215 f.
- Ludvig Hansen, Konrektor 11.
- Lugge, Abraham Pelt 232. — Christiane Fr. 232. — Enevold Berregaard, Etr. 232.
- Luja, Abigael 17. — Abigael 17. — Anna 17. — Anna Cath. 17. —

- Birte 9. — Christian, Assessor 9. — Chr. Henr., Dr. 17. — Chr. Henr., Prof. 17, 23 f. — Christian Mikkel, Pr. 9. — Euphrosyna 17. — Karen 17, 23 f. — Lauritz, Prof. 17. — Maria, Sophia 17. — Vita 17.
- Lund, Fam. 110, 127. — Anne Margr. 246. — Apollone 13. — Christoffer Nikolajsen, Pr. 150. — Eiler Jonassen, Købm. 246. — Ellen Johanne 245 f. — Hedev. Elisab. 73, 78. — Jens, Kap. 150. — Maren (Maja) Brocher 72. — Maria Jakobi 232. — Milter, Forv. 72 f. — Zacharias, Rektor 151. — Købm. i Frederiksborg 110. — Lektor 116.
- Lunde, Anders, Rektor 18. — Chr. Joh., Pr. 18. — Niels 18.
- Lundh, Gregers Fougner 206.
- Lunding, Agnete, Etrende 232. — M., Deputeret 232. — Niels, Sokadet 232.
- Lundt, Rasmus, Pr. 17.
- Luno, Ellen Lorentze 231. — Ingeborg 231. — Jakob, Brygger 230 f. — Jens 231. — Pauline 230.
- Lüders, Chr., Hattemager 37.
- Lydike, Birthe 47. — Hoboist 47.
- Lykke, Cai 15, 18. — Eiler Jakobsen 150. — Erik Jakobsen 150. — Jacob til Torp 150.
- Lynar, Fr. Ulrik, Rigs greve 144.
- Lyng, I. D. F., Købm. 75. — Rikka 74 f.
- Lyngo, Bine 112. — [?] 201.
- Lützow, H. U., Geh.r. 24.
- Lælius, Fr., Landsdommer 147.
- Lønborg, Joh., Kap. 166. — Mette Johansdt. 166.
- Løvenhaupt, Greve 185.
- Lovenskjold, Baron 196. — Baronesse 199.
- Mads Hansen, Tolder 5. — Mikkel-sen 178.
- Magens, Clara 44. — Joh. Boye Junge, Bygningssp. 44, 57.
- Magnus, Hertug, Christian III's Son 9.
- Majs, Maren 17.
- Malene Johannesdatter 280.
- Malling, Ove, Direktør 189, 193.
- Malte Jensen, til Højris 210, 220.
- Manginus, Georg Andr., Stud. 155.
- Mandorff, Elisabeth 39.
- Mangor, Chr. Elovius, Stadsfysikus 46.
- Marckmann, Ditlev, Advokat 157.
- Marcus Laurentius, Pr. 171.
- Maren Christensdatter 70. — Clemensdatter 168, 175. — Dinisdatter 17. — Hansdatter 6, 11. — Iversdatter 10. — Jensdatter 234. — Lauritzdatter 180. — Lydichsdatter 165 f. — Nielsdatter 179. — Pedersdatter 174. — Pedersdatter 181. — Rasmusdatter 175. — Torbensdatter 169.
- Margrete Didriksdatter 5. — Eriksdatter 18. — Hansdatter 234. — Helledatter 241. — Iversdatter 10. — Jakobsdatter 22. — Jakobsdatter 173. — Mogensdatter 169. — Mogensdatter 172. — Nielsdatter 172.
- Marheineke, P. K., Prof. 121.
- Maria Christophersdatter 4. — Jensdatter 178. — Jørgensdatter 241 f.
- Marie Sophie Frederikke, Dronn. 43.
- Marthe Clausdatter 244.
- Martin, Denise Française 182. — Jean Jaques, Pr. 182. — Marie Adrienne 59 f., 182. — Marie Adrienne A. 182. — Tobie, Modelld. 60, 182.
- Masse, Severinus Mathias 152.
- Mathern, ? 159.
- Mathesius, Henr., Højesteretsass. 177.
- Mathiesen, Charl. Amalia 46. — Nic. Banner, Stadsbygm. 29, 36, 46, 48.
- Matthis Jakobsen, kgl. Livlæge 168.
- Matton, Joh. Gabr., Traktor 61.
- Mau, Bernhard, Stud. 156. — Thomas, Stud. 156.
- Meckel, I. F., Anotom 123, 136.
- Mejer, Meyer, Catharina 24. — Catharine 24. — Chr. Carl F. E.

- A., Diakon 75. — Emilie 75. — Fr. Chr., Forp. 75. — Fr. Wilhelmine 75. — Gustav 75. — Hanne Sophie 75. — Hans Wexels, Pr. 75. — Hedevig Elisabeth. 75. — Herman, Etr. 24. — Julie W. C. 75. — Louise Augusta 75. — Mariane 75. — Marie Margrethe 75. — Peder Krog 75. — Peder Krog, Bisp 75. — Vita Elise C. 75.
- Mejererone, H., Geh.r. 23.
- Mejling, Urtekr. 45.
- Melchior Hansen, Hofr. 152.
- Mentel, Joh. Dan., Compastor 146.
- Merle, Pierre Noé 158.
- de Merode, Bernhard, Stath. 219.
- Mesorsky, Jak., Olderm. 58.
- Mette Andersdatter 69 f. — Christophersdatter 10. — Hansdatter 71. — Jakobsdatter 8. — Matthisdatter 168. — Nielsdatter 248. — Pedersdatter 165. — Willumsdatter 22 f. — Willumsdatter 3.
- Meyn, Chr. 46. — Mette Marie 46. — Peter 46. — Peter, Stadsbygm. 43, 46, 57.
- Miani, Hieronimo, Maler 46 f.
- Mikkell, Michel, Michael Clausen, Pr. 8. — Christianus Clausen, Stud. 160. — Hansen, Pr. 8. — Markussen, Stud. 175. — Michaelis, Stud. 151, 262. — Terkildsen, Skipper 172. — Pr. i Faaborg, se Høyelse.
- Mikkelsen, Kanc.sekr. 177.
- Mingotti, Pietro 49, 57.
- Moet, Skipper 28.
- Mogens Jespersen, Skoleholder 163, 172. — Knudsen 175. — Laurssen, Byskr. 172.
- Molbech, C., Historiker 115, 121, 140, 201. — Joh. Chr., Prof. 253.
- Moldenhauer, D. G., Prof. 111, 115, 189, 193.
- Moletha, Emmerenze 241.
- Moltke, Joh. Joachimsen, Stud. 149. — Boghdl. 149.
- Monrad, Anna Eriksdt. 177. — Anne 172 f., 177. — Elisabeth 176. — Erik, Bisp 172, 177. — Margr. 172.
- Morell, Cathrine 47 f. — Lorentz, Violon 47.
- Moritz, Prins af Oranien 218.
- Morten Michaelsson, Købm. 245. — Mouridsen, Borgerkapt. 166.
- Most, Bente 3.
- Moth, Rudolf, Vicebisp 154.
- Motzfeldt, Statsr. 123.
- Mourids Mortensen, Købm. 165 f.
- Mule, Fam. 1, 6—19. — Anna 11. — Anna 18. — Anne 20. — Anne 15, 17 f. — Anne 13. — Barbara 12. — Barbara 12. — Birgitte 11 f. — Birgitte 14. — Birte 13. — Caspar, Domprovst 9 f. — Christen, Borgm. 7. — Christian 9. — Christian, Hofretsass. 9, 14. — Claus 4, 7 f., 14. — Claus, Kapt. 15. — Claus, Provst 9. — Claus Mikkelsen, Pr. 8. — Edel 6. — Elisabeth 11. — Ellen 9. — Ellen 14. — Else 15, 18. — Else 9. — Else 12. — Else 10. — Erik 14. — Erik, Prof. 18 f. — Frantz 10. — Hans 14. — Hans 12. — Hans, Bisp 7. — Hans, Borgm. 7, 10, 12. — Hans, Borgm. 6. — Hans, Borgm. 6. — Hans, Højesteretsass. 15 f. — Hans, Konrektor 9, 14 f. — Hans, Obltn. 12. — Hans, Prof. 8 f. — Hans, Stud. 9. — Hans Caspersen 10. — Hans Clausen, Pr. 147, 152. — Henrik, Barn 16. — Henrik til Serridslevgaard 14. — Holger 16. — Jens til Serridslevgaard 14. — Jens 18. — Jens 12. — Jens 7. — Jens (Jes), Borgm. 7. — Jens, Dr. 6 ff., 10. — Jens, Kapt. 15. — Jens, Pr. 9. — Johanne 7. — Johannes 8. — Jørgen 18. — Jørgen, Borgm. 4, 7 f., 15, 18. — Karen 20. — Karen 8 f., 16. — Kirstine 12. — Lauritz, Byf. 20. — Lau-

- ritz, Stud. 18. — Laurs 15. — Laurs, Kammerjunker 7 f. — Lisbeth Margrete 15. — Marcus 7 f. — Maren 7, 20. — Margrete 20. — Marine 9. — Mette 8. — Mette 6, 11. — Mette 13. — Mette 16 f. — Michael, Kbm. 14. — Michael, Ltn. 15. — Mikkel 15. — Mikkel 20. — Mikkel, Borgm. 7, 20. — Mikkel, Laugmand 20. — Mikkel, Pr. 13. — Mogens Eriksen 14, 19. — Mogens Jørgensen 16, 18. — Niels, Provst 7 f., 12. — Niels, Raadm. 13. — Peder, Kammersekr. 14 f. — Peder, Pr. 7. — Pernille 13, 14, 24. — Rasmus, Krigssekr. 13 f. — Sophia Birgitta 15. — Wichmand 16. — Wilhelm 9. — Wilhelm, Etr. 11.
- Munch (Munk), Ane 273. — Edv., Barn 200. — Edv., Pr. 194 ff., 198—202. — Emmerenze 242. — Henr. Henriksen 273. — Henr. Pedersen, Pr. 273. — Jens, Skoleh. 170. — Johanne Henriksdt. 273. — Kirsten 21. — Lucie Henriksdt. 273. — Ludvig 21. — Peder 17. — Peder Henriksen 273. — Sophi 66. — Sophie 198 ff. — Krigsraad 34 f. — Maler 142.
- Mund, Thale 24.
- Mundelstrup, Ingeb. Marie 169. — Inger 173. — Jens, Konrektor 169, 173. — Sidsel 173.
- Munthe, Catharina 244. — Otto, Pr. 245.
- Musæus, Organist 67.
- Müller, Anna Sabine 58. — Anna Sophie 58. — Anne Cath. 242. — Anne Jensdt. 173. — Else 173. — Henriette 242. — Henr., Amtm. 145. — Jakob, Pr. 173. — Jens Andersen, Kobm. 173. — Jens Jakobsen, Hdlsm. 173. — Jochum Nic., Hofftrompeter 242. — Johannes, Dr. jur. 169. — Karen 173. — Otto Fr., Naturforsker 144, 242. — P. E., Prof. 140, 203, 207, 249—261. — Peter Anchersen, Dr. med. 158, 161. — Sidsel Jensdt. 173. — Rektor 270. — schweizisk Baron 185.
- Mylting, Karen Clausdatter 3.
- Mynster, I. P., Dr. 193.
- Münter, [Fr., Bisp?] 187.
- Myre, Beate 3.
- Møinichen (à Møinichen), Fam. 184. — Abel Sophie 183. — Beate 183. — Chr., Prok. 184. — Christine Henr.dt. 183. — Erik, Pr. 183. — Henrik, Byf. 183 f. — Henr., Pr. 183. — Kirstine 184.
- Møller, Barbara 12. — Benthe M. 45. — Birgitte Cathrine 5. — Dorothea Eriksdt. 170. — Else Kirstine 5. — Hans Martin 5. — Jacob, Borgm. 5. — Jens 134. — Marie 3. — Mikkel 12. — Svend Petersen 45.
- Molmarch, Karen Ped.dt. 245.
- Mørch, Mads, Pr. 6. — Maren Pedersdt. 167.
- Mørner, ? 188.
- Nansen, Evert 146. — Hans, Præsid. 14, 146. — Margrete 14.
- Napoleon I 123.
- Nasser, Bartholomæus, Pr. 149. — Fridericus, Advokat 153, 157.
- v. d. Nath, Magnus, Rigsgreve 145.
- Naur, Birgitte 6. — Elias 13, 18, 24. — Hans, Pr. [?] 6, 16.
- Neander, I. A. W., Prof. 121.
- Nedergaard, Emmike, Pr. 149.
- de Neergaard, Joh. Andr., Maj. 133.
- Netland, Christen Andersen 247.
- Neumann, Dr. 201.
- Nicolaus Martini, Stud. 154.
- Niebuhr, Barthold Georg 122.
- Niels Christensen, Byf. 13. — Christophersen, Stempelpapirforvalter 167. — Giodesen 160. — Hansen, Lautgm. 234. — Jensen, Hdlsm. 176. — Jensen 274. — Jespersen, Bisp 10. — Lauridsen, Raadm. 164. — Madsen, Borgm. 175. — Michelsen 3. — Nielsen 70. — Nielsson 248. — Svendsen 180. — Sørensen, Fgd. 180.

- Nielsen, A. H., Pr. 165. — Andrine (Andrea) 77. — Karen Oline 77. — Lars, Gaardbruger 77.
- Niemeier, A. H., Prof. 123.
- Nissen, Marcellus Theodor 77. — Niels Lang, Prof. 130. — Peter Sylvius 77. — Skolelærer 77.
- Nygaard, Vinhdl. 31.
- Nyerup, Rasmus, Prof. 136.
- Nyholm, Christoffer ?, Kand. 188 f. — [Christoffer ?], Præst 189.
- Næss, Hans, Arkitekt 48.
- Næve, Emilie 183. — Gidschen 183. — Thor, Klokker 183.
- Nørager, Ingeborg 231.
- Oehlenschläger, Adam, Digter 48, 51, 111, 119, 185. — Joakim Cour., Organist 48 f.
- Olsen, Niels, Skuesp. 49. — Pauline M. 49. — Notar. publ. 187.
- Oluf Christensen, Hdlsmd. 173. — Nielsson 248. — Olufsen, Skriver 5.
- Orlandi, Giovanne, Danserinde 49 f.
- Ortmann, Lydrich, Købm. 169.
- Ortved, Præsident 50.
- Ostengir, Slagter 158.
- v. d. Osten, Adolph Siegfr., Statsmin. 57, 144.
- Osten, Adolph S., Geh.r. 57.
- Otter, Helmicus Canuti, Stud. 146.
- Ottesen, Pr. 199, 203.
- Otto, Richardi, Stud. 146.
- Otzen, Metta Magdal. 230.
- Ouren, Lensm. 77.
- Overmann, Dr. 80 f., 83.
- Ovet (Orbit), Cath. Hærfdt. 167.
- Oxenlove, Hartvig Nielsen 234.
- Oxholm, Anna 25 f. — Elisabeth Anna 26. — Lorentz, Krigsr. 26. — Marie S. 25 f. — Peter Lotharius, Of. 26.
- Paaske (v. Pasheu), Hans, Bygm. 221. — Kirsten Nielsdt. 21.
- Palladius, Peder, Dr. 4.
- Palludan, Anna Cath. 242, 245. — Emmerenze 241. — Johanne 245. — Margrethe 242. — Rasmus, Bisp 242, 245.
- Parsberg, Elisabeth 179.
- Pauch, Maren 174. — Peder, Amtsf. 174.
- Pavels, C., Bisp 199, 201.
- Payngk, Ahasverus, Lage 264.
- Pedersen, se Petersen.
- Pellizer (Pelletier), Adolf, Domherre 150.
- de Perdonne, Roles 54.
- Peter Ernst, Greve af Mansfeld 216.
- Peter Frederik Vilhelm, Hert. af Oldenburg 145.
- Peter, Peder, Petrus Andersen, Forp. 173 f. — Bentzen, Stud. 265. — Festersen 170. — Hansen, Toldr. 2. — Ibsen, Kanc.r. 245. — Jakobsen, Amtsskriver 165 f., 173. — Jensen, Raadm. 174. — Jørgensen, Raadm. 234 ff. — Knudsen, Pr. 181. — Lassen, Landst.skriver 165. — Mathiesen, Stud. 154. — Poulsen, Kap. 164. — Rasmussen, Raadm. 172. — Saxonius, Matematiker 262. — Thøgersen, Pr. 263.
- Petersen, Pedersen Magnus, stud. jur. 159. — Søren, Murm. 231. — Frue 231. — Km.r. 270. — ? 113.
- Petzoldt, Margr. Elisab. 50. — Joh. C., Billedh. 50.
- Philibert, Markgreve af Baden-Baden 216.
- Philip af Braunschweig-Grubenhagen, Hert. 212 f.
- Piil, Peter, Farver 170.
- Pilo, Carl Gustaf, Prof. 50. — Charl. Marie 50.
- Pind, Elisabeth 165. — Ole, Provst 165.
- Pistorius, Johannes, Stud. 263.
- Plum, Claus, Prof. 265. — Fr. Clausen, Pr. 149, 265. — Joh. Clausen, Gen.kirkeinsp. 148.
- Pogwisch, Detlev 151.
- Politiu, Christianus, Stud. 265.
- Pontoppidan, Ludv., Domprovst 13.
- v. Poppendich, M. M., Maj. 272.
- v. Potthausen, Hans Caspar, Stud. 154.

- Poul, Paul, Andersen, Pr. 170. — Mathiesen, Landsdommer 153. — Nielsen, Forp. 174, 179. — Pedersen, Slotsskr. 5. — Poulsen, Pr. 168.
- v. Poulsen, Hans, Kapt. 272. — Sofie M. 272.
- Preisler, Joakim Dan., Skuesp. 50 f. — Marie Cath. 50 f.
- v. Preusser, Jac. Ludv. Fr., Landr. 144.
- Price, James, Ridemester 51 f.
- Proft, Chr. Gottlob, Boghdl. 37 f.
- à Prussinch, se Detlef.
- Qualen, Otto A., Stud. 262.
- Qvist, Cath. Elisabeth. 52 f. — Hans, Kobberst. 52 f. — Sidsel Sørensdatter 181. — Søren, Pr. 181.
- Qvortrup, Anne Mikkelsdt. 174. — Karen 174. — Mikkel Christensen, Hdlsn. 174.
- v. Qvoten, Jul. Henr., Direktor 53 f. — Salomon Poulsen 53.
- Raagaard, Anna Sophie 49. — Cornelius, Koff.kapt. 49.
- Raben, Fysikus 191.
- Rademachis, Km.sekr. 177.
- Radich, Benedicte Martinette 72.
- Rafn, Frk. 131.
- Rakløv, Birgitte 167. — Jesper 167.
- Ram, Stephan, Apoteker 159.
- Rambeck, Fr. Lovise 62.
- Ramel, Henrik 224, 227.
- Ramsbart, Peter, Kanc.r. 6.
- Randulph, Anniche Nielsdt. 168. — Bente Rasmusdt. 174 f. — Dorothe Cathr. 179. — Enevold, Amtsforv. 175. — Enevold, Pr. 168. — Magdalena 174 f. — Maria Nielsdt. 168. — Niels, Bisp 13, 152, 175, 179. — Rasmus Enevoldsen, Landsdommer 152, 174 f.
- Rantzau, Breide Mouritsen, 151. — Ditlev 150. — Frantz, Provst 151. — Frederik til Asdal 153. — Henrik 151. — Henrik Mouritsen 151. — Knud 153. — Lisb. Soph. 15. — Sivert 150.
- Rasch, Rask, Johanne Sophie 246. — Mads af Flintholm 24, 182, 280. — Otto Chr., Reg.skr. 182. — Sophie 182.
- Rasmus Andersen, Laugm. 153. — Christensen, Pr. 173. — Jensen 175. — Larsen, Hdlsn. 175. — Nielsen, Skolem. 180.
- Rasmussen, Eggert, Bogholder 229. — ? 116.
- Raun, Anne Cathr. 17.
- Rawert, Jørgen Henr., Stadskonduktør 54 f.
- Redtz, Frederik 263. — Petrus, Kansler 263. — Stheno 263.
- Reel, ? 121.
- Reenberg, Claus Christen, Borgm. 17. — Frantz 17.
- Regel, And. Nielsen, Mag. 169.
- Reich, Jacob Christoph, Stud. 155. — Joachim, Amtsforv. 155.
- Reichwein, Georg, Gen.maj. 237.
- Rein, Abraham B., Overtoldbetj. 73. — Carl Lauritz 73. — Henr. Fr. Christiane 73. — Johan Eimerich 73. — Joseph F. O. 73.
- Reinboth, Fr., Rejsesek. 155. — Heinr. Hofpr. 150. — Joh. R., Gen.superint. 155.
- Reinhardt, I. C. H., Prof. 186.
- Reisig, Claus 244.
- Retzius, Prof. 135.
- Reuss, Aug. Chr., Livlæge 158.
- Reventlow, Chr. Detlevesen 153.
- Rheder, Johannes, Stud. 264.
- Rhode, Bagge Pedersen, Pr. 147.
- Rhodium, Andreas 148. — Cecilie 176. — Elisabeth 176. — Elisabeth 175 f. — Johan, Konrektor 175 f. — Jørgen, Konrektor 176. — Jørgen Jensen, Pr. 176. — Magdalena 175 f.
- Rhuman, Anne 172 f., 177. — Bodel 177. — Hans, Provst 172, 177. — Margr. 173. — Wolfgang, Prof. 177.
- Ribbing, Grevinde 100.
- Riber, Aage Chr., Assistent 231. — E. M. 231. — Peder Christensen, Pr. 8.
- Richard, Pfalzgreve af Simmern 217.

- Richard, Paul, Kap. 150.
- Richard Carstensen, Borgm. 20.
- Richelieu, Richelius, Fam. 155. — I. D., Obltn. 155. — Johannes Daniel 155.
- Ries, Birgitte 177. — Fr., Tøjhus-skriver 177. — Villh. Povlsen, Provst 177.
- Riis, Anna 35. — Hans Henr., Over-graver 35. — Maria Thomasdt. 233.
- Riisbrich, Broder Thomesen 146. — Cecilie Thomasdt. 23. — Otto, Landsdommer 155. — Thomas Brodersen, Borgm. 22.
- Ringholm, Anders, Barn 247. — Anna Leganger 246. — Cort Høyer 246. — Johanne Cathr. 246 f. — Lene Susanne 246. — Lene Susanna 246. — Maren 246. — Maren 246. — Peder, Prok. 246. — Susanne S. 246 f. — Søren 247. — Søren, Barn 247. — Søren Pedersen, Byf. 246.
- Riser, Aase Maren 76. — Adolf Emil Engelstad 76. — Anna Louise 77. — Anne Louise 76. — Anton Vilh. 76. — Carl 76. — Carl Julius 76. — Carl Julius 77. — Carl Marius 77. — Chr. Wexels 76. — Edv. Gunnerus 77. — Erik Sørensen 76. — Fr. Schøning 76. — Hans Leganger 77. — Hilda C. B. 76. — Jens Engelstad 76. — Johannes 76. — Karen Margr. 76. — Laura 76. — Maren C. Sofie 76. — Maren Caroline 76. — Olaf 77. — Petra Caroline 76. — Selma Caroline 76. — Sigvard 76. — Søren Christiansen, Tømmermærker 76. — Kirkesanger 76.
- Robianus, Robinus, Jacob, Maler 55, 66. — Malene 55.
- Roesler, Michael, Kobberst. 55.
- Roll, Helle 244. — Jakob Diriksen, Raadm. 234. — Marthe Dorothea 244.
- Ja Roque, Bartholomæus, Kobberst. 55 f.
- Rose, C. P. 56. — Mette M., Skuesp. inde 56.
- Rosenberg, Cecilie Frantzdt. 176. — Frantz, Bisp 176. — Georg Erdmann, Stadsbygm. 29, 31, 48. 56 f. — Hans Fr., Maj. 57.
- Rosenheim, Jens, Amtm. 153.
- Rosenkrautz, Erik 15. — Holger 168. — Holger til Odensegaard 15. — Holger til Frolinge 235 f. — Jens, Km. herre 167.
- Rosenqvist, Hans Terkelsen, Told-kontrollør 177 f. — Jens Terkelsen, Ridefgd. 178. — Karen 177. — Karen 177. — Maria 178. — Terkel Christensen, Pr. 177.
- Rosenschild, Jakob Henrik, Prof. 160.
- Rosenstand, Frue 260.
- Rosenvinge, Fam. 1—6, 120, 201. — Alexander Willumsen 3. — Anna 2. — Anna Margareta 6. — Anna Povlsdt. 6. — Barbara 4, 15 f., 18. — Barbara 2. — Barbara A. 103, 139. — Barbara Jensdt. 5. — Birgitte 4, 8. — Birgitte Willumsdatter 3. — Cathrine Jensdt. 5. — Cecilie Kirstine 5. — Didrik Jensen 5. — Didrik Jensen 5. — Dorothea 4. — Dorothea 2. — Dorothea 6. — Else Kirstine 5. — Frederik Willumsen 3. — Hannibal, Stud. 6. — Hans 2. — Hans Jørgensen 6. — Hans Willh. 5. — Henrik, Borgm. 2 ff. — Henrik, Litterat 4. — Henrik Jensen 5. — Henrik Johan 6. — Henrik Jørgensen, Raadm. 6, 11. — Henrik Willumsen, kgl. Resident 3. — J. L. Kolderup, Prof. 100—103, 109 f., 115 f., 120, 123 f., 126—129, 133, 136—142, 186. 200, 202 f. — Jacob Møller 5. — Jacob Povlsen 6. — Jens Jensen 5. — Jens Mogensen, Raadm. 5. — Jens Mogensen, Tolder 3. — Jens Willumsen, Provst 5. — Johan Henrik 6. — Jørgen Jensen 5. — Jørgen Mogensen, Borgm. 4 f., 21. — Karen Jens-

- dt. 5. — Karen Mogensdt. 4. — Karen Povsdt. 6. — Knud, Pr. 6. — Maren 2. — Margrete Elisabeth 6. — Mariane 140. — Mathias, Landsdommer 6. — Mette Jensdt. 5. — Mette Mogensdt. 4. — Mette Sophia 6. — Mogens Henriksen 3 ff., 7 f. — Mogens Jensen, Amtm. 2 f. — Mogens Jensen, Pr. 5. — Mogens Jørgensen, Raadm. 6. — Morten Jensen, Tolder 3. — Niels Henriksen, Tolder 4. — Ped. Andr., Etr. 140. — Peter 138 f. — Povl Jørgensen, Pr. 6. — Richert Jørgensen 6. — Steu Willumsen, Befalsm. 3. — Ursula 2. — Willum Henriksen, Borgm. 3. — Willum Jensen, Borgm. 5, 22. — Willum Mortensen, Tolder 3. — Willum Willumsen, kgl. Toldskr. 3. — Ob.ltn. 2.
- Rothe, Andr. Bjørn, Kfr.r. 193.
 Rotvitt, Sagf. 112.
 Rud, Knud, Lensm. 20.
 Rue, Maren Jensdt. 170. — Mikkel Jensen 170.
 Rumbert, Hieronymus, Stud. 262.
 Rüder, Fr. Aug., Forf. 158.
 Rye, Frk. 196. — ? 206.
 Rog, Gabriel Augustinussen 274.
 Rømer, Fam. 184. — Anna Elisabeth, Gen.inde 184. — Hans Wilh., Gen.maj. 184.
 Ronnow, Carsten Månsson, Pr. 148. — Jørgen Hansen, Pr. 145.
 Salicath, Fam. 101, 116. — Anna Marie 110, 134. — Carl 110, 190. — Fr., Theolog 110. — Frederikke Christiane 109 f., 112, 127, 133. — Gerh. Giese, Pr. 101, 110, 133—137, 140 f. — Peter G. II., Højester.adv. 109, 127, 132—135. 200.
 Salling, Christiane 58.
 Salomon, Fridericus, Stud. 155.
 Samsing, Anders, Pr. 1—24. — Anna E. 11. — Barbara 11. — Hans Pedersen 11.
 Sarti, G., Overkapelm. 28.
 Sass, Jacob 157. — Niels Chr., Sek.ltn. 157.
 Saxtorff, Jakob, Forst. 187.
 Scalabrini, Paolo, Kapelm. 57. — Frue 57.
 Scavenius, Morten Lauritsen, Kanc.sekr. 152.
 Schaarup, Christen, Traktor 61.
 Schacht, Georgius, Stud. 154.
 Schack, ? 188.
 Schall, Christiane 58. — Claus, Komponist 58, 119. — Niels, Danser. 57 f.
 Scharpeta, Anthoni Valentin 53.
 Scheer, Orgelbygger 67.
 Scheffers, Licentiat 171.
 Schelderup, Jens, Bisp 150. — Peter, Stud. 150.
 Schele, Georgius, Stud. 151.
 Schelling, Fr. V., Filosof 137.
 Schevius, Peter Lauritsen, Stud. 154.
 Schielderup, Fam. 120, 136.
 Schildknecht, Joachim Fr., Kanc.sekr. 156.
 Schimmelmann, H. C., Greve 72.
 Schinkel, Povl, Raadm. 21. — Maj. 271.
 Schiøtt, Agnete 232. — Justr. 59 f.
 Schlegel, Andreas 212—215, 217.
 Schleiermacher, F. E. D., Prof. 121.
 Schlosser, Henr. Fr. Christiane 73. — Johan E., Maj. 73. — Margr. Munthe 73.
 Schmidt, se Smith.
 Schmiedelinus, Conradus, cand. med. 160.
 Schmieden, v. Schmieden, Georg Henr. Joh., Kammerr. 156. — Henrik, Dr. jur. 152.
 Schnabel, Maren 174.
 Schnell ? 140.
 Schneider, Bente 230. — Joh. Peter, Blytækker 230.
 Schonbachius, Johannes, Stud. 264.
 Schou, Anna K. 37 f. — Louise 77. — Peder Hansen, Proprietair 77. — Ritm.frue 267.
 Schouw, J. F., Botaniker 186.
 Schover, Dorothe 167.

- Schow, Chr., Konfr. 157. — cand. jur. 120, 136.
- Schriche, Anna Cath. 232. — Jakob 232.
- Schroder, Joh. Chr., Justr. 17.
- Schulenburg, Gen. 185.
- Schulin, Fr. Ludv., Greve 144.
- Schult, Christoph, Dr. 11. — Hans. Bager 70.
- Schulten, Sculten, Anna 4. — Birgitte 3.
- Schultz, J. N. C. Hostrup, Dir. 260 f. — Marie S. 25 f.
- Schulz, J. A. P., Kapelm. 66.
- Schumacher, Anna S. 58. — Cathr. 175. — Cathr. M. Helene? 32 f., 44. — Heinr. F. C., Anatom 58. — Margr. 58.
- Schur, Eiler, Stud. 145.
- Schvendi, Bastian, Sekr. 4. — Margrete 4.
- Schwach, ? 103, 140.
- Schwane, Margr. Sophie 109. — Peder, Kommerceraad 109.
- Schwendius, Anders 263. — Anne 263. — Sebastianus, Stud. 263.
- Schytt, Provst 40.
- Schøller, Karen Eilersdt. 239.
- Schønning, Christen, Pr. 9.
- Secher, V., Rigsarkivar 79, 83, 87—92, 96.
- Seebled, Fam. 1, 19—23. — Antoni Ottesen, Byf. 22. — Birgitte 23. — Birte Ottesdatter 22. — Carsten 22. — Christen 20. — Christiania Albertina 23. — Hans Friis, Ob.ltn. 20. — Hans Rich. 21. — Jacob 21. — Jakob 22. — Jakob Ottesen, Medikus 22. — Johannes 21. — Jørgen 20. — Jørgen, Barn 20. — Jørgen Friis 21. — Jørgen Knudsen 7, 19. — Jørgen Ottesen, Pr. 22. — Karen Ottesdt. 21. — Karen Richersdt. 5, 21. — Kirstine 21. — Knud, Pr. 21. — Knud Jørgensen, Raadm. 7, 19 f. — Knud Ottesen, Kbm. 19, 21 ff. — Knud Richardsen, Prof. 20. — Lauritz Knudsen 20. — Lauritz Ottesen 21. — Laurs Rich., Kbm. 21. — Malene 21. — Maren 20. — Margrete 20. — Margrete 20. — Mette 21. — Nic. Casimir, Ob. 19, 23. — Niels Ottesen 21. — Niels Richartsen 21. — Otto Antonisen 22. — Otto Jørgensen 22. — Otto Knudsen, Borgm. 19, 21 f. — Otto Knudsen, Kapt. 19, 23. — Poul 21. — Richart, Raadm. 5. — Richart Knudsen 20. — Susanna Medæa 23. — Wilhelm, Stud. 23.
- Sehested, Fam. 209, 220. — Chr. Thomsen, Kausler 177, 209. — Erik 177. — Hannibal, Stattholder 11, 168, 227, 237. — Jens Klausen 227. — Klaus 209. — Knud Mogensen 149. — Mogens Klausen 227. — Sten Maltesen 208—228.
- Seidelin, Fr. Clausen, Dr. med. 161.
- Seiffert, Cornelia 243. — Pet. Leonard, Købm. 243. — Parykm. 158.
- Seiptius, Anna Sabine 58. — Georg, Hofemaillør 58.
- Selboe, Anna Marie 110, 134. — F., Ltn. 112, 133. — ? 112.
- Seydahl, Abel Cath. 246.
- Sibberu, Fr. Chr., Prof. 99 f., 102, 111, 113 ff., 117, 134, 140 ff., 200 f.
- Siebke, Fam. 136.
- Siersløf, And. Hansen, Pr. 163.
- Sipke, Gartner 104.
- Sivertz, Fredericus Samuel, Stud. 265. — Joachimus, Stud. 265.
- Skeel, Christen til Sostrup 165.
- Skjelderup, Michael, Prof. 116, 119, 123, 129, 186.
- Skov, Prof. i Filologi 111.
- Smith, Smidth, Schmidt, Smidt Annette M. 60. — Christen, [Botaniker?] 192. — Christoph Aug., Stud. 156. — Ellen Marie, Skuespinde 111. — Jacobus, Stud. 161. — Johannes, Stud. 154. — Nic., Stadskirurg 60. — Raadm. 34.
- Sobiesky, Prins 23.
- Soldin ? 111.

- Soltov, Bernh. Balthasar, Advokat 151.
- Sommer, Christen Madsen, Pr. 181.
- Sommerfeld, Melchior, Pr. 176.
- Sommerhielm, Statsr. 123.
- Sonoy, Diderick, Guv. 219.
- Sophia Hedeveg, Prinsesse 15.
- Sophie Fr., Prinsesse 26 f.
- Spandet, Niels Møller, Underkancellist 111.
- Spend, Christen, Pr. 156. — Fr., Kapt. 156. — Jens, Pr. 13.
- Sperling, Hans Jacobsen, Pr. 148.
- Spliid, Splid, Anne Christensdt. 173. — Ingeborg 164.
- Spormann, Christiana H. S. 266.
- v. Spreckelsen, Paulus, Stud. 148.
- Sprengel, Kurt, Prof. 123.
- Stabell, Bastian Larsen, Kpt.ltn. 239 f., 243. — Laur. Bastiansen, Borgm. 239.
- Stahl, Johannes, Stud. 156.
- Stampe, Henr. Jensen, Pr. 149.
- Stanley, Carl Fr., Prof. 59 f., 182. — Carl Fr. Ferd., Arkitekt 60. — Fr. 60. — Gustav, Ltn. 60. — Joh. S. G. A. 59. — Marie A. 59 f., 182. — Simon C., Prof. 58 f.
- Stavanger, Peter Bendixen, Komm.skr. 229.
- Steen Jakobsen, Pr. 163.
- Steenberg, Knud, Porcellænshdl. 231. — Ludolph H., Thehdl. 231. — Ludolphine Fr. 231. — Magnus, St. theol. 231.
- Steenbloch, Cornelius E., Prof. 100 f., 105 ff., 111, 115—118, 124 f., 129, 131—136, 139 f., 186, 190, 194—199, 203 f.
- Steenbuch, Hans?, Prof. 9. — Prok. 116.
- Steenkull, Fgd. 240, 243.
- Stensvang (?), cand. theol. 111.
- v. Steenwinkel, Hans d. æ., Bygm. 222.
- Steffen Pedersen, Tolder 3.
- Steffens, Henr., Prof. 122. — Frk. 121. — Kpt. 131.
- Steinhof, Christophorus, Stud. 152.
- Steinmann, Johannes, Stud. 264.
- Steman, Just Valentin, Gen.superint. 148.
- Stenersen, Stener J. 207. — Lektor 123, 129, 136.
- Stenkilde, Hans 159.
- Stoltenberg, Johan Fr., Stud. 265.
- Storm, Maren Povlsdt. 178. — Salome 171.
- Storp, Anders, Raadm. 35 f., 45.
- Stoud, Cathrine 17. — Ludvig, Bisp 17.
- Stougaard, Christen, Prof. med. 159.
- Struve, Abel Cath. 246. — Joh. Andreas, Apot. 246. — Joh. Martin 246. — Kristine P. 246. — Ursula Birgitte 246.
- Stuart, Eleonora R. 68. — Robert 215.
- Stub, C. G. Kratzenstein, Kunstma-ler 140. — Kr.r. 64.
- Sturm, Johan, Rektor 143.
- Støhr, Niels Jensen 170.
- v. Støcken, Fr. Gerhard, Amtsforvalter 156. — Gerhard, Prof. 154.
- Succow, Cornelia 243.
- Suhm, Elisab., Skuespinde 60. — Frederik, Skipper 245. — Jahn 245.
- Suhr, Casper, Pr. 168. — Fr., Amtsforv. 178. — Mette Marie 168.
- Sundt, Hans, Reg.feldtskær. 171. — Ob. 185.
- Svane, Elise 9. — Ingeborg 4, 8, 14.
- Sveistrup, Niels, Bedem. 48.
- Svend Pedersen 16.
- Sverdrup, Fam. 120, 136, 186. — Georg, Prof. 106, 114, 116, 123, 125, 142, 194, 204, 207.
- Søbøtke, Fam. 266—272. — Charlotte A. 267—270, 272. — Chr. Siegfred, Off. 270. — Hans Jakob, Kons.dir. 266. — Frue 270.
- Søegaard, Margrethe 58. — Pet. Casp., Agent 58.
- Søren Jensen, Pr. 176. — Jensen, Rektor 274. — Jonæsen, Pr. 150. — Mikkelsen 178. — Sørensen, Amtskriver 179. — Sørensen, Brygger 176.
- Sørensen, Fam. 136. — ? 113, 116.

- Tausan, Chr., Etr. 12.
 de Taxis, Jan Baptist, Ob. 219.
 Tedens, Nicolaus, Stud. 264.
 Terkel Christensen, Pr. 178.
 Thal, Rasmus Samuel, Prof. 108, 131.
 Theodorus Michaelsen, Stud. 265.
 Thessen, Anna Marie 62. — Antho-
 nette L. V. 62. — Carl Fr.,
 Skuesp. 60 ff. — Fr. Lovise 62.
 — Hans, Kommissær 62.
 Thestrup, Fam. 268. — Frantz, Bisp
 9. — Rektor 267—271.
 Thomas Laurentius, Medicus 171.
 Thorlacius, Thordur, Bisp 146.
 Thorstenson, ? 116.
 Thortsen, Bernhard, Klædehandler
 60.
 Thorvald Gotskalksen 62. — Gun-
 løgsen 62.
 Thorvaldsen, Ari 62. — B., Billedh.
 60, 62. — Gotskalk 62. — Gun-
 løg, Hattem. 62.
 Thott, Knud, Geh.r. 163. — Otto,
 Geh.r. 156. — Tage 224.
 Thrane, Traue, Tranius, Bolette 41.
 — Kirsten Nielsdt. 169. —
 Laur. Christensen, Pr. 145. —
 Petrus Johannes, Rektor 263. —
 Søren Andersen, Pr. 147.
 Thulstrup, Fam. 136.
 Thune, Anna 11. — E. G. F., Prof.
 109, 111, 131. — Morten, Raadm.
 11.
 de Thygeson, Thyge Jesper, Justr.
 157.
 Thøger Pedersen, Pr. 147, 263.
 Tille, Dr. 83.
 Tillmand Eversen 54.
 Tobias Christensen, Stadskpt. 247.
 — Nielsson 248. — Sørensen 234
 —239, 247.
 Tobiesen, Fam. 234—248. — An-
 ders 243. — Anders 247. — An-
 ders, Fændrik 240. — Anders,
 Ltn. 241 ff. — Anders, Visitor
 241. — Anne Cathr., Barn 247.
 — Anne Cathr. (Kirstine?)
 241. — Anne Sophie 244. —
 Christen, Provst 245. — Christen,
 Sørenskr. 245. — Christen,
 Tiendeinsp. 243—247. — Chri-
 stian, Byf. 246. — Claus, Pr.
 245. — Cornelia 243. — Elisa-
 beth 247. — Elisabeth, Barn 247.
 — Ellen Johanne 245 f. — Fred-
 rik, Barn 247. — Helene 241 f.
 — Helene 242. — Holger Bierch,
 Barn 247. — Holger Bierch,
 Barn 247. — Jakob, Barn 246.
 — Jakob, Slotsfgd. 246. — Jo-
 hanne Cathr. 245. — Karen 245.
 — Kristine Petronelle 246. —
 Lene Susanna 246. — Magda-
 lena 245. — Maren 245. — Ma-
 ren 246. — Margr. Andersdt.
 243. — Martha 245. — Marthe
 247. — Mette 247. — Mette 243.
 — Niels 238, 240. — Niels, Sag
 brugsejer 247. — Ole 242. —
 Peder, Gen.maj. 245. — Ras-
 mus 243. — Søren, Kbm. 240. —
 Tobias 243. — Tobias, Kbm.
 245. — Tobias, Stadskpt. 244
 — Tobias, Tiendeinsp. 242.
 Tollefsen, Andreas 77. — Anne Jo-
 hanne 77. — Christine 77. —
 Erik, Gaardbruger 77. — Ka-
 ren Sophie 77. — Tollef 77.
 Toller, Dorothea Nielsdt. 240. —
 Niels, Vicelagm. 234.
 Top, Charlotte S. 41 f. — P. C., Pr.
 41.
 Topdal, Louise Ped.dt. 245.
 Torm, E., Politim. 54.
 Torst, Jens, Prok. 34.
 Trampe, v. Trampe, Anna Elisab.
 184. — Philip Ditlev, Gen.maj.
 24. — Susanna Elisab. 184.
 Trap, Mogens, Skoleh. 172.
 Treschow, Niels, Statsr. 100 f., 103,
 105 f., 111, 113—117, 124, 128,
 136, 140, 201, 207. — Frue 102.
 Trine Hansdatter 273.
 Troster, Charl. Sophie 66.
 Trott, Joh. Cour., Kirurg 161.
 True, Povl, Sværdfejer 54.
 Trøner, Johan, Raadm. 12.
 Trøstrup, Jens, Kommercer. 6.
 Turonda (Turonde), Conr. 62 f.
 Twitemeijer, Henricus, Stud. 262.
 Tysch, Maren Hansdt. 245.

- Tønder, Gidschen 183.
 Tørslew, Christen Andersen, Feldbedreder 178. — Maren 178.
 Udsen, Henriette 242.
 Ulfeld, jfr. Wlældius.
 Ulfstand, Holger Gregersen 212. — Holger Jensen 223.
 Ulrik, dsk. Prins 225.
 Urberg, Abelone 63. — Iver H., Skuesp. 63. — Morten 63. — Enke 63. — Kammerr. 63.
 Urne, Bente 3. — Claus 3.
 Ursinus, Carolus Johannes, Stud. 158.
 Using, Henr. Henriksen, Hdlsn. 170.
 Utrecht, Knud 181.
 Vake, Harderus, Stud. 151.
 Vandal, Hans, Bisp 147. — Preben, Pr. 149.
 Vedel, Jørgen Lagesen 149.
 Veith, Frue 135. — ? 111 f., 135.
 Verdugo, Frans 218.
 Verpoorten, Lenert, Bygm. 222.
 Vibe, Wiibe, Christianus Janus, Pr. 264. — Karen Christensdt. 16. — Mikkel, Borgm. 159. — Simon 159. — Enke 197. — Frue 52. — ? 197.
 Vieregg, E. H.?, Grevinde 177.
 Viertel, Charl. Sophie 66. — Eleonora 66. — Joh. Carl Fr., Maler 66. — Sophi 66.
 Vild, Lauritz 180.
 Vilhelm af Oranien, Prins 214, 217 f.
 Vilhelm Ludvig, Grev af Nassau 218 f.
 Vind, Holger, Geh.r. 151.
 Vinding, Anders Andersen, Pr. 180. — Anne Andersdt. 180. — Kirsten 180.
 Vinther, Giertrud Sørensd. 169. — Peder 6.
 Vogler, Joseph Georg, Komponist 67 f.
 Voigt, Chr. Ibsen 44. — Mariane, Skuesp.inde 66. — Peter, Dr. jur. 151. — Poul 66.
 Volkmar, Johan Ernst, Stud. 156.
 Volland, Friderich Willh., Stud. 265.
 Vorstius, Christianus, Stud. 264.
 Vosbein, ? 101.
 Væver? (Textor), Andreas D. 148.
 v. Wackenitz, A. Fr., Gen.kr.komm. 72.
 Wad, Gregers, Prof. 186.
 Walthern, Poul Gerh., Chymicus 171.
 Wandal, Anna Margr. 179. — Anne Cathr. 179. — Dorothe Cathr. 179. — Joh., Bisp 179.
 Wandeler, Anna Barbara 64. — Bolette 64. — Pet. Rud., Stadsfysikus 63 f.
 Wandling, Gottfried, Dr. jur. 154.
 Warnheim, Erik, Old.m. 50, 64.
 Warnstedt, H. V., Theaterchef 62.
 Wasmarus, Benedictus, Stud. 262.
 Wasmer, Frk. 131.
 Wass, Christine 43 f.
 v. Wassenbergh, Wassenberg, Conrad, Stud. 264. — Politiass. 119.
 Weddercop, v. Wedderkop, Fr. Adolf, Reger.r. 145. — Gabriel, Pr. 149.
 Wedding, Charlotte M. 30.
 Weghorst, Henricus, Rektor 264.
 Weile, Jens, Pr. 13.
 Weinberg, Johanne 267.
 Werchmester, Cathrine Henriksdt. 6.
 Wergeland, N., Pr. 201.
 Wernikur? 158.
 Wessel, Anna Cath. 64 f. — Caspar, Landm.insp. 65. — Joh. Herm., Digter 64 f. — Jonas 64 f.
 West, Claus 196.
 Westengaard, Else Kirstine 174.
 Wexel Hansen, Pr. 71 f., 77. — Hansen, Sørenskr. 69.
 Wexels, Wexelsen, Aagot 75. — Alethe B. 76. — Andrea Sofie 75. — Anne L. L. 73. — Bastiana Elisab. 76. — Benedicte M. 72. — Bolette Cathr. 74, 78. — Bolette Cath. 77 f. — Cathr. Charlotte 71. — Chr. Delphin 74. — Christiane Sophie 72, 77. — Dorothea E. V. 73. — Dorthea Pauline 73. — Einar 75. — Fr. Nannestad, Administrator 72, 77 f. — Frederik Nannestad, Barn 78. — Fr. Nannestad, Kap. 74, 78. — Frederik Nannestad, Pr. 74. — Fr. Vilhelmine 74. —

- Fr. Vilhelmine 78. — Fr. Vilhelmine 78. — Fr. Wilhelmine 75. — Fr. Wilhelmine 74. — Hans 74. — Hans 69. — Hans, Administrator 72—76. — Hans, Skolebest. 73 f. — Hans, Sørenskr. 70 f. — Hans Emanuel 77 f. — Hans Leganger 76. — Hans Leganger, Etr. 72. — Hans Milter Lund 78. — Hans Wexel 74. — Hedevig Elisab. 74. — Hedvig Elisabeth 78. — Hedevig Elisab. 72. — Ingeb. L. Hermana 75. — Inger D. 74. — Inger Marie Lyche 74. — Joh. Dan. Fürstenberg Lyng 75. — Joh. Frederikke 75. — Karen (Kaja) 76. — Karen Margrethe 72, 76 f. — Laurine Joh. 76. — Maren Agnete 72. — Maren (Maja) Brocher 72 f. — Margrethe Munthe 72. — Margr. Munthe 73. — Maria Cathr. 72. — Marie Louise 74, 78. — Marie Louise 74. — Marie Nicoline 74. — Ragnhild 75. — Rik-ka 74 f. — Sigrid 75. — Sophie C. 70 f. — Valborg 74. — Vilh. Andreas 74. — Vilh. Andr., Pr. 74 f. — Vilh. Elisab. 74. — W. A., Bisp 69. — Wexel Hansen 74. — Wexel Hansen 74. — Wexel Hansen 75. — Wexel Hansen, Forv. 74 f., 78. — Wilhelm 72. — Wilh. Andr. 75. — Wilh. Andreas 74. — Wilh. Andr., Pr. 69—78.
- Wiborg, Viborg, Anne Kirstine 24. — E. N., Etatsr. 185. — Hans Knudsen, Assessor 24. — Peder, Hovm. 158.
- Wichmann, Anna 18. — Bertel, Landfysikus 161.
- Widing, Lars, Pr. 71.
- Wiedewelt, Johannes, Prof. 65.
- Wiegand, Prof. 83.
- Wieland, Jochem, Pr. 6.
- Wiest, Joannes Henricus, Stud. 145.
- Wilbrecht, Abraham, Kirurg 161.
- Wilchen, Adelgunda M. 12. — Chr., Ob. 12.
- Wilckens, Wilkens, Joachim, Stud. 160. — Johannes, Stud. 156. — Kommandant 171.
- Wildfang, Magdalena Edv.dt. 174 f.
- Willadtz Olufsen, Pr. 175.
- Willatz, Anna S. 58. — Margr. 58.
- Valentin, Joh. Wille, Feltmedikus 162.
- Willum Jensen, Borgm. 23. — Lucassen, Raadm. 11, 22 f.
- Wilse, Prok. 65.
- Wilsterman, Petrus, Stud. 265.
- Wind, Dines Pedersen, Idlsm. 171. — Maren Jensdt. 171.
- Winde, Maren 179. — Maren Pedersdt. 179. — Mette Pedersdt. 166 f., 179 f. — Peder Pedersen, Raadm. 179.
- Windekilde, Prok. 38.
- Winding (Windingius), Barbara Maria 18. — Herman, Pr. 18. — Joannes Paulus, Prof. 263. — Karen 18. — Peder, Assessor 18. — Peter Nic., Pr. 18.
- Winstrup, Anne Cath. 179.
- Winter (Winther), Anders Eriksen 180. — Anders Jørgensen 167. — Anne 180. — Chr. Henr., Rektor 17. — Dorethe 167. — Erik Andersen, Guldsmid 180. — Hans, Borgm. 164. — Ingeborg 164. — Jens 164. — Johanne 180. — Johannes Nicolaus, Stud. 160. — Jørgen Andersen, Byskriver 167. — Karen Jensdt. 164. — Laurs, Pr. 17. — Magdalene 180. — Mette Cathr. 17. — Mette Jensdt. 165 f. — Peder 17.
- Wissing, Krmr. inde 267 f.
- With, Whit, Witt, Albert, Pr. 11. — Bastian, Idls. agent 72. — Christopher, Pr. 274. — Gunder Fochsdt. 13. — Hedevig Elisabeth 72. — Maren 72.
- Wittzius, H., Prof. 167. — Sophia Amalia 167.
- Wivet, ? 132.
- Wieldius (Wifeldius), Evenus, Stud. 263.
- Wold, Mad. 42.
- Wolf, Gerhardus Jeremiæ, Stud.

147. — Hans Jeremiasen, Pr. Zeyse, ? 186.
 147. — Jacob, Lektor 10. Ziesenis, Joh. Georg, Maler 66. —
 Wolfgang af Barby, Greve 213. Joh. Jürgen, Maler 66.
 Woller, Anne Jensdt. 170. Zinck, Hardenack Otto C., Organist
 Wolter, Henricus, Stud. 151, 264. 66 ff. — J. W. Ludvig, Musi-
 Worgod, Karen Andersdt. 229. ker 68.
 Worm, Jens 169. — Johannes, Gen- Zoega, Georg, Arkæolog 137.
 prokurør 177. — Karen 174. — Zrza, Eleonore C., Operasanginde
 Oluf, Lektor 174. 68. — Eleonora R. 68. —
 Worsoe, Elisabeth Anna 26. — Ulr. Frantz, Hofviolon 68.
 Aug., Kommissær 26. von Oesede, Otto, Postm. 5.
 Wosemose, H. C., cand. jur. 111. Ørn, Knud Ramshard 201 f.
 Wulf (Wulfius), Anne Margr. 6. — Ørsted, Kirsten Jensdt. 180.
 Detlevus, Stud. 145. — Reg- Østby, Cathr. Charl. 71. — Christen
 feldtskærer 171. Iversen 71. — Gunnild 71. —
 Würtzen, ? 127. Hans Wexel 71.
 Wøldike, Jeremias, Prof. 146. — Østerballe, Lauritz Nielsen, Pr.
 Marcus, Prof. 71. 180 f. — Maren 181. — Sidsel
 Zeletzky, Beata 11. — Georg 11. 181.

Meddelelser om Samfundets Anliggender.

Bestyrelsen for Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie bestaar for Tiden af følgende Medlemmer:

Norske Afdeling:

Expeditionschef **A. Collett***, Formand,
Kommandør **T. Dannevig**,
Rektor i Stavanger, **A. E. Erichsen**,
Justitssekretær i Højesteret **A. Chr.**

Z. Kielland,

Artillerikaptajn **Chr. M. Munthe**,
Amanuensis i Rigsarkivet **A. W. Rasch**,
Sekretær,

Arkivar i Rigsarkivet **E. A. Thomle***,
Fhv. Sognepræst **D. S. Thrap**.

Danske Afdeling:

Dr. phil. **L. Bobé***,
Arkivsekretær i Rigsarkivet **G. L.**
Grove*, Sekretær.
Oberst **H. W. Harbou***,
Overretssagfører **P. Hennings**,
Etatsraad, Stiftsskriver, **H. R. Hiort-**
Lorentzen,
Professor **C. Nyrop**,
Sognepræst, Dr. **H. F. Rørdam**, Lyngby,
Hofjærgemester **C. E. A. Schøller**,
Kreditforeningskass. **F. C. W. Sommer**,
Arkivar i Rigsarkivet **A. Thiset***,
Formand.

De med * betegnede Herrer udgjøre Skriftudvalgene.

Samfundets Regnskab for 1908 er aflagt af Sekretæren for den danske Afdeling og godhedsfuldt revideret af Dhr. Hofjærgemester C. E. A. Schøller og Oberstløjtnant H. F. Grandjean, hvorefter Decharge ved Bestyrelsesmødet afgaves.

Ved Bestyrelsesmødet i Efteraaret 1909 vedtoges det for at fremme Indsendelsen af Svar paa de i Tidsskriftet stillede Spørgsmaal, at Svar paa Spørgsmaal skulde honoreres, og at der til Bestridelse heraf sættes en Takst af 5 Kroner for Optagelsen af et Spørgsmaal.

Endvidere vedtoges, at der foruden Bidrag af mere almen Interesse, kunde optages Stamtavler, Familieoptegnelser o. l. af mere speciel Interesse efter Skriftudvalgets Skøn mod Dækning af Omkostningerne fra Indsenderens Side.

Med Hensyn til Samfundets Bibliotek vedtoges det at stille det med Undtagelse af nogle faa af det kgl. Bibliotek udtagne Værker til den norske Bestyrelses Raadighed, saaledes at det blev overladt denne at udtage hvad den ønskede af Resten.

Sluttelig vedtoges det at indmelde Samfundet i den ny oprettede „Dansk historisk Fællesforening“.

Antallet af Medlemmer var ved Udgangen af 1908 292, deraf 82 norske, 210 danske og Udlændinge.

Oversigt over Regnskabet for 1908.

Indtægt.	Aktiver.	Kasse-Indtægt.	Udgift.	Aktiver.	Kasse-Udgift.
I. Kassebeholdn. ved Regnskabsaft. for 1907: Aktiverne udgjorde ved samme Tid: A. Indskrivningsbevis Litr. G., Fol. 1728	500,00	355,69	I. Halvdelen af Aarsrenten af „En Unævnts Legat“ tilskreven Kapitalen		31,01
B. „En Unævnts Legat“ indestaaende paa Sparekassebøger Nr. 3 og Nr. 4	1782,53		II. Honorarer		671,75
Tilgang i 1908: Halvdelen af Aarsrenten af „En Unævnts Legat“ tilskreven Kapitalen	31,01		III. Papir		277,24
II. Medlemsbidrag for 1908		1754,00	IV. Trykning		1149,41
III. Solgt af Samfundets Skrifter		128,00	V. Hefstning og Reproduktion		83,31
IV. Understøttelse gennem Kultusministeriet		500,00	VI. Kommissionsrabat		266,33
V. Renter i 1907		102,25	VII. Leje af Lokale til Opbevaring af Samfundets Skrifter		24,00
			VIII. Assurance og Porto		27,06
			IX. Kassebeholdning ved Udgangen af 1908: Til Balance anføres Aktivbeholdningen ved Udgangen af 1908: A. Indskrivningsbevis G., Fol. 1728		309,83
			B. „En Unævnts Legat“ (Sparekb. Nr. 3 1539,32, Nr. 4 274,22)	2313,54	
Balance . . .	2313,54	2839,94	Balance . . .	2313,54	2839,94

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT.

FEMTE RÆKKE.

UDGIVET AF

SAMFUNDET FOR DANSK-NORSK GENEALOGI OG
PERSONALHISTORIE.

VED

G. L. GROVE.

6. BIND.

(30TE AARGANG).

I KOMMISSION HOS

H. HAGERUP,
KJØBENHAVN.

OG

MARIUS LUND,
CHRISTIANIA.

1909.

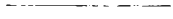
Indhold.

	Side
Nogle Slægtebogs-Uddrag. Ved Arkivar <i>A. Thiset</i> . II. Præsten Anders Samsings Efterretninger om de Odense Slægter Rosenvinge, Mule, Seeblad og Landorph	1
Kendte Navne fra kjøbenhavnske Kunstnerkredse i det 18de Aarhundrede. Spredte Oplysninger fra utrykte Kilder. Ved Professor <i>H. Weitemeyer</i>	25
Præsten Wilhelm Andreas Wexels Optegnelser om sin fædrene Slægt. Meddelt ved Sognepræst <i>D. Thrap</i>	69
Arkiver og Genealoger. Af Arkivsekretær <i>Gerhard L. Grove</i>	79, 275
En Ansøgning fra Charlotte Dorothea Biehl. Meddelt ved Overpostkontrollør <i>Fr. Olsen</i>	97
Spørgsmaal og Svar:	
Spørgsmaal 1. Om Margrethe Jespersdatter, Enke efter Henrik Rosenmeyer den yngre m. fl. Af Hofjægermester <i>Løvenskiold</i>	98
— 2. Om cand. med. Bernt Schiern. Af Kredslæge <i>K. Carøe</i>	98
— 2 b. Om Modehandler Tobie Martin. Af stud. jur. <i>Harald Gram</i>	182
— 3. Om Rasch af Flintholm. Af Arkivamanuensis <i>A. W. Rasch</i>	182
— 4. Om Billedskærer Thor Kongstad og Hustru. Af <i>E. Kongstad Rasmussen</i>	183
Svar I. Om Christine Henriksdatter Möinichen. Af <i>Redaktøren</i>	183
— II. Om Rask af Flintholm. Af <i>C. V. Langkilde</i>	280
Breve fra 1815 til 1817 vedrørende F. P. J. Dahls Ophold i Christiania som Docent i Filosofi. Meddeelt af hans Søn, Professor <i>F. C. B. Dahl</i>	99, 185
Danske, norske og holstenske Studenter indskrevne ved Universitetet i Strassburg. Ved Kredslæge <i>K. Carøe</i> og Hofjægermester <i>C. E. A. Schöller</i>	143
En Samling jydsk Testamenter fra o. 1681—1734. I Uddrag ved Postexpedient <i>C. Klitgaard</i> (sluttet)	162
Rettelser vedrørende Slægten Römer. Af Sognepræst <i>John Møller</i>	184
Sten Maltesen Sehe'ted Af Oberst <i>Emil Madsen</i>	208
Gravskriiter fra Helligaandshuset i Kjøbenhavn. Ved <i>Poul Bredo Grandjean</i>	229
Lidt om de ældste Led af Familien Tobiesen i Norge. Af Arkivar <i>E. A. Thomle</i>	234

	Side
Brevveksling mellem Digteren Chr. Bredahl og Professor P. E. Müller. Ved Magister <i>O. Thyregod</i>	249
Danske og Norske, immatrikulerede ved Universitetet i Groningen 1615—1762. Ved Kredslæge <i>K. Carøe</i>	262
Et Bidrag til Familierne Dyssels og Søbøtkers Historie. Af Post- ekspedient <i>C. Klitgaard</i>	266
Optegnelser af Sognepræst til Ofoten Mads Olufsen Homle. Ved Godsejer <i>G. F. Heiberg</i>	273
Trykfejl	280
Register. At Arkivassistent <i>H. C. Roede</i>	281
Meddelelser om Samfundets Anliggender	307

Tillæg.

- I. Dødsfald i Danmark. Af Registratør *Jul. Bidstrup*.
 II. Dødsfald i Norge. Af Arkivamanuensis *A. W. Rasch*.

Indhold.

	Side
Breve fra 1815 til 1817 vedrørende F. P. J. Dahls Ophold i Christiania som Docent i Filosofi. Meddelt af hans Søn, Professor <i>F. C. B. Dahl</i>	185
Sten Maltesen Sehested. Af Oberst <i>Emil Madsen</i>	208
Gravskrifter fra Helligaandshuset i Kjøbenhavn. Ved <i>Poul Bredo Grandjean</i>	229
Lidt om de ældste Led af Familien Tobiesen i Norge. Af Arkivar <i>E. A. Thomle</i>	234
Brevveksling mellem Digteren Chr. Bredahl og Professor P. E. Müller. Ved Magister <i>O. Thyregod</i>	249
Danske og Norske, immatrikulerede ved Universitetet i Groningen 1615—1762. Ved Kredslæge <i>K. Carøe</i>	262
Et Bidrag til Familierne Dyssels og Søbøtters Historie. Af Postexpedient <i>C. Klitgaard</i>	266
Optegnelser af Sognepræst til Ofoten Mads Olufsen Homle. Ved Godsejer <i>G. F. Heiberg</i>	273
Arkiver og Genealoger II. Af Arkivsekretær <i>Gerhard L. Grove</i>	275
Svar II. Om Rask af Flintholm. Af <i>C. V. Langkilde</i>	280
Trykfejl	280
Register. Af Arkivassistent <i>H. C. Rocde</i>	281
Meddelelser om Samfundets Anliggender	307

Skriftlige Henvendelser bedes sendte til Samfundets Sekretærer: for Norge Amanuensis A. W. Rasch, Rigsarkivet, Christiania — for Danmark Arkivsekretær G. L. Grove, Tidsskriftets Redaktør, Strandgade 46, Kjøbenhavn C.